

**BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ ÖĞRETMENLERİNİN
OKULLARINDAKİ ROLLERİ, BEKLENTİLER ve
KARŞILAŞILAN PROBLEMLER:
ERZURUM İLİ ÖRNEĞİ**

Fatma Burcu TOPU

Yüksek Lisans Tezi

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı

Yrd. Doç. Dr. Yüksel GÖKTAŞ

2010

Her hakkı saklıdır

**ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ ÖĞRETMENLERİNİN
OKULLARINDAKİ ROLLERİ, BEKLENTİLER ve
KARŞILAŞILAN PROBLEMLER:
ERZURUM İLİ ÖRNEĞİ**

Fatma Burcu TOPU

BİLGİSAYAR ve ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**ERZURUM
2010**

Her Hakkı Saklıdır

Yrd. Doç. Dr. Yüksel GÖKTAŞ danışmanlığında, Fatma Burcu TOPU tarafından hazırlanan bu çalışma 29.04.2010 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi Olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Aslan GÜLCÜ

İmza:

Üye : Doç. Dr. Mustafa SÖZBİLİR

İmza:

Üye : Yar. Doç. Dr. Yüksel GÖKTAŞ

İmza:

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Ömer AKBULUT

Enstitü Müdürü

ÖZET

Y. Lisans Tezi

**BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ ÖĞRETMENLERİNİN OKULLARINDAKİ ROLLERİ,
BEKLENTİLER ve KARŞILAŞILAN PROBLEMLER: ERZURUM İLİ ÖRNEĞİ**

Fatma Burcu TOPU

Atatürk Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Yüksel GÖKTAŞ

Bu araştırmayla, Erzurum ilinde ilköğretim okullarında görev yapan BT öğretmenlerinin; görev alanlarının gerek yöneticiler gerekse diğer branş öğretmenleri tarafından nasıl algılandıklarının, lisans döneminde aldıkları eğitimle onlara yüklenen görev ve sorumluluklar arasındaki benzerlik ve farklılıkların neler olduğunun ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı bir durum çalışmasıdır. Araştırma verileri iki aşamada toplanmıştır. İlkinde, araştırmanın ön çalışması olarak odak grup görüşmesi yapılmıştır. Araştırmanın ikinci aşamasında, derinlemesine bilgi edinebilmek için araştırmacı tarafından 10 okul yöneticisi, 11 BT öğretmeni ve 12 diğer branş öğretmeni olmak üzere toplam 33 kişiyle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda; gerek BT öğretmenlerinin gerek yöneticilerin gerekse diğer branş öğretmenlerinin, BT öğretmenlerinin görev alanlarıyla ilgili fikir ayrılıklarına düştüğü saptanmıştır. BT öğretmenlerine göre, ders dışında yöneticilerin ve diğer branş öğretmenlerinin kendilerinden BT ile ilgili bir çok beklenti ve isteklerinin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca BÖTE öğretim programı ile ilköğretim programı arasında sınırlı düzeyde paralellik olduğu da ortaya çıkarılmıştır.

2010, 163 Sayfa

Anahtar Kelimeler: BT öğretmeni, bilgisayar öğretmeni, formatör öğretmen, ilköğretim, BT dersi, BÖTE.

ABSTRACT

MS Thesis

THE ROLES, EXPECTATIONS AND BARRIERS OF IT TEACHERS IN THEIR SCHOOLS: A CASE STUDY OF ERZURUM

Fatma Burcu TOPU

Atatürk University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Computer and Instructional Technologies Education

Supervisor: Asist. Prof. Dr. Yüksel GÖKTAŞ

The aim of this study is to investigate how school administrators and teachers in primary schools perceive the profession of IT teachers in Erzurum and what is the similarities and differences between the their undergraduate education and their roles and responsibilities in their schools.

This is a case study which used qualitative research approaches. The data were collected in two phases. Firstly, as a preliminary study, a focus group interview was conducted. In the second phase, the data were collected via face to face interviews with the 33 participants -10 of them school administrators, 11 of them IT teachers and 12 of them from all subject matters- to get in-depth data. The data were analyzed by means of content analysis.

The findings indicated that, there were disagreements about the roles and profession of IT teachers between the IT teachers, school administrator and other teachers. According to IT teachers, except their courses, school administrators and other teachers have a lot of expectations and demands from them. Besides, it is revealed that present elementary school curriculum and the CEIT curriculum do not overlap.

2010, 163 Pages

Keywords: IT Teachers, computer teacher, formator teacher, primary school, IT lesson, CEIT.

TEŞEKKÜR

Araştırmanın başından beri beni destekleyen, gerek tezimde gerek diğer akademik çalışmalarında yol gösterici olarak her zaman yanımda olan değerli hocam ve danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Yüksel GÖKTAŞ'a, Bölüm Başkanım Sayın Doç. Dr. Aslan GÜLCÜ'ye, çalışmalarında bilgi ve tecrübelerinden sıkça faydalandığım değerli hocam Sayın Doç. Dr. Mustafa SÖZBİLİR'e, veri toplama aracının şekillenmesinde ve çalışmanın dili ve biçim özellikleri konusunda önemli katkılarda bulunan değerli hocalarım Sayın Prof. Dr. Yaşar ÖZDEN, Sayın Doç. Dr. Kürşat ÇAĞILTAY, Sayın Yrd. Doç. Dr. Recep ÇAKIR, Sayın Yrd. Doç. Dr. Selçuk KARAMAN, Sayın Nuray GEDİK'e, meslektaşım Çiğdem LAFÇI'ya, ve BÖTE bölümü arkadaşlarım Arş. Gör. Ömer ARPACIK ve Arş. Gör. Turgay DEMİREL'e, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi ve Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Kurumları'na teşekkürü bir borç bilirim.

Son olarak da maddi ve manevi yardımlarını benden hiçbir zaman esirgemeyen Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)'a katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Fatma Burcu TOPU
Nisan 2010

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	4
1.1.1. Araştırmanın amacı	4
1.1.2. Problem	5
1.1.3. Alt problemler	5
1.1.4. Araştırmanın önemi.....	5
1.1.5. Sınırlılıklar	6
1.1.6. Varsayımlar	6
1.1.7. Tanımlar	6
2. KURAMSAL TEMELLER.....	9
2.1. Bilişim Teknolojileri (BT)	9
2.2. Eğitimde BT Kullanımı	10
2.3. Eğitim - Öğretim Programlarının Yeniden Düzenlenmesi.....	14
2.3.1. MEB	14
2.3.2. YÖK	16
2.4. BT Dersinin Müfredata Girmesi ve Kapsamı	18
2.4.1. BT sınıflarının kurulması ve kullanım amacı.....	19
2.4.2. BT dersinin seçmeli oluşu ve ders saati	19

2.5. BÖTE Bölümlerinin Kurulma Amacı ve BT Öğretmenlerinin Aldıkları Eğitim	22
2.6. BT Öğretmenlerinin Görevleri	25
2.7. Formatör Öğretmen Kavramı ve Görevi	26
2.8. Yöneticilerin ve Diğer Öğretmenlerin Bilgisayar Okuryazarlığı	33
2.9. Özet	45
3. MATERYAL ve YÖNTEM	48
3.1. Araştırmanın Yöntemi	48
3.2. Evren ve Örneklem	49
3.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması	50
3.3.1. Odak grup görüşmesi	50
3.3.2. Yüz yüze görüşme	51
3.4. Verilerin Analizi	52
3.5. Veri Toplama Araçları ile Çalışmanın Geçerliği ve Güvenirliği	53
4. ARAŞTIRMA BULGULARI	55
4.1. Pilot Uygulama, Odak Grup Görüşmesi ve Yüz Yüze Görüşme Yapılan Katılımcıların Profilleri	55
4.2. BT Öğretmenlerinin Okullarında Üstlendikleri Roller (AS – 1)	58
4.2.1. BT öğretmenlerine göre okullarında üstlendikleri roller	58
4.2.2. Yöneticilere göre BT öğretmenlerinin okullarında üstlendikleri roller	78
4.2.3. Diğer branş öğretmenlerine göre BT öğretmenlerinin okullarında üstlendikleri roller	86
4.3. Okul Yöneticilerinin ve Diğer Öğretmenlerin BT Öğretmenlerinden Beklentileri (AS – 2)	94
4.3.1. BT öğretmenlerine göre okullarında kendilerinden beklenenler	94
4.3.2. Yöneticilerin BT öğretmenlerinden beklentileri	102
4.3.3. Diğer branş öğretmenlerinin BT öğretmenlerinden beklentileri	108

4.4. Alınan Eğitimle Üstlenilen Rollerin Karşılaştırılması (AS – 3)	115
4.4.1 BT öğretmenlerine göre aldıkları eğitimle okullarında kendilerinden yapmaları beklenen görevler arasındaki benzerlik ve farklılıklar.....	115
4.4.2. Yöneticilere göre BT öğretmenlerinin istek ve beklentileri karşılayabilmeleri için yapılması gerekenler.....	128
4.4.3. Diğer branş öğretmenlerine göre BT öğretmenlerinin istek ve beklentileri karşılayabilmeleri için yapılması gerekenler	129
5. TARTIŞMA ve SONUÇ.....	130
5.1. Katılımcıların Profillerine Dayalı Sonuçlar	130
5.2. BT Öğretmenlerinin Okullarında Üstlendikleri Roller (AS – 1).....	131
5.3. Okul Yöneticilerinin ve Diğer Öğretmenlerin BT Öğretmenlerinden Beklentileri (AS – 2)	136
5.4. Alınan Eğitimle Üstlenilen Rollerin Karşılaştırılması (AS – 3)	142
5.5. Öneriler.....	145
5.5.1. Uygulamaya yönelik öneriler	145
5.5.2. Yapılacak araştırmalara yönelik öneriler	147
KAYNAKLAR	148
EKLER.....	154
EK-1	154
EK-2	158
EK-3	161
ÖZGEÇMİŞ	164

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

AB	Avrupa Birliği
AECT	Association for Educational Communications and Technology
AS	Araştırma Sorusu
BDÖ	Bilgisayar Destekli Öğretim
BÖTE	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi
BT	Bilişim Teknolojileri
BT ₁ E	Bilişim Teknolojileri Öğretmeni 1. Katılımcı (Bay)
BT ₂ K	Bilişim Teknolojileri Öğretmeni 2. Katılımcı (Bayan)
BT ₃ E	Bilişim Teknolojileri Öğretmeni 3. Katılımcı (Bay)
BT ₄ E	Bilişim Teknolojileri Öğretmeni 4. Katılımcı (Bay)
BT ₅ K	Bilişim Teknolojileri Öğretmeni 5. Katılımcı (Bayan)
BT ₆ E	Bilişim Teknolojileri Öğretmeni 6. Katılımcı (Bay)
BT ₇ E	Bilişim Teknolojileri Öğretmeni 7. Katılımcı (Bay)
BT ₈ K	Bilişim Teknolojileri Öğretmeni 8. Katılımcı (Bayan)
BT ₉ K	Bilişim Teknolojileri Öğretmeni 9. Katılımcı (Bayan)
BT ₁₀ K	Bilişim Teknolojileri Öğretmeni 10. Katılımcı (Bayan)
BT ₁₁ K	Bilişim Teknolojileri Öğretmeni 11. Katılımcı (Bayan)
EĞİTEK	Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü
ISTE	International Society for Technology in Education (Uluslar Arası Eğitim Teknolojisi Derneği)
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü)
Ö ₁ K	Diğer Branş Öğretmeni 1. Katılımcı (Bayan)
Ö ₂ K	Diğer Branş Öğretmeni 2. Katılımcı (Bayan)
Ö ₃ E	Diğer Branş Öğretmeni 3. Katılımcı (Bay)
Ö ₄ K	Diğer Branş Öğretmeni 4. Katılımcı (Bayan)
Ö ₅ E	Diğer Branş Öğretmeni 5. Katılımcı (Bay)

Ö ₆ K	Diğer Branş Öğretmeni 6. Katılımcı (Bayan)
Ö ₇ E	Diğer Branş Öğretmeni 7. Katılımcı (Bay)
Ö ₈ K	Diğer Branş Öğretmeni 8. Katılımcı (Bayan)
Ö ₉ K	Diğer Branş Öğretmeni 9. Katılımcı (Bayan)
Ö ₁₀ E	Diğer Branş Öğretmeni 10. Katılımcı (Bay)
Ö ₁₁ E	Diğer Branş Öğretmeni 11. Katılımcı (Bay)
Ö ₁₂ K	Diğer Branş Öğretmeni 12. Katılımcı (Bayan)
TEP	Temel Eğitim Projesi
TTK	Talim ve Terbiye Kurulu
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu)
Y ₁ E	Yönetici 1. Katılımcı (Bay)
Y ₂ E	Yönetici 2. Katılımcı (Bay)
Y ₃ E	Yönetici 3. Katılımcı (Bay)
Y ₄ E	Yönetici 4. Katılımcı (Bay)
Y ₅ E	Yönetici 5. Katılımcı (Bay)
Y ₆ E	Yönetici 6. Katılımcı (Bay)
Y ₇ E	Yönetici 7. Katılımcı (Bay)
Y ₈ E	Yönetici 8. Katılımcı (Bay)
Y ₉ E	Yönetici 9. Katılımcı (Bay)
Y ₁₀ E	Yönetici 10. Katılımcı (Bay)
YÖK	Yüksek Öğretim Kurulu

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1. Araştırmaya katılan bireylerin araştırma yöntemi ve unvanlara göre dağılımı	50
Çizelge 3.2. Veri toplama araçları için geçerlik ve güvenirlik kriter listeleri.....	53
Çizelge 3.3. Çalışma için geçerlik ve güvenirlik kriter listeleri.....	54
Çizelge 4.1. Odak grup görüşmesi yapılan katılımcıların profilleri	55
Çizelge 4.2. Pilot görüşme yapılan katılımcıların profilleri.....	56
Çizelge 4.3. Yüz yüze görüşme yapılan BT öğretmenlerinin profilleri.....	56
Çizelge 4.4. Yüz yüze görüşme yapılan yöneticilerin profilleri	57
Çizelge 4.5. Yüz yüze görüşme yapılan diğer branş öğretmenlerinin profili	58
Çizelge 4.6. BT öğretmenlerine göre okullarında üstlendikleri roller	59
Çizelge 4.7. BT öğretmenlerine göre formatör öğretmenin görevleri	67
Çizelge 4.8. BT öğretmenlerine göre BT öğretmeni ve formatör öğretmenin görevleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar	72
Çizelge 4.9. Yöneticilere göre BT öğretmenlerinin okullarında üstlendikleri roller.....	78
Çizelge 4.10.Yöneticilere göre BT öğretmenin ve formatör öğretmenin görevleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar	83
Çizelge 4.11.Diğer branş öğretmenlerine göre BT öğretmenlerinin okullarında üstlendikleri roller.....	86
Çizelge 4.12.Diğer branş öğretmenlerine göre BT öğretmenin ve formatör öğretmenin görevleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar.....	91
Çizelge 4.13.BT öğretmenlerine göre yöneticilerin, diğer branş öğretmenlerinin, memurların ve öğrencilerin onlardan beklentileri	94
Çizelge 4.14. BT öğretmenlerine göre yöneticilerin, diğer branş öğretmenlerinin ve memurların onlardan istek ve beklentilerinin muhtemel nedenleri.....	97
Çizelge 4.15. BT öğretmenlerinin istek ve beklentilere bakış açıları	101

Çizelge 4.16. Yöneticilerin BT öğretmenlerinden beklentileri.....	103
Çizelge4.17.Yöneticilerin BT öğretmenlerinden istek ve beklentilerinin nedenleri.....	106
Çizelge 4.18. Diğer branş öğretmenlerinin BT öğretmenlerinden beklentileri	109
Çizelge4.19.Diğer branş öğretmenlerinin BT öğretmenlerinden istek ve beklentilerinin nedenleri	112
Çizelge4.20.BT öğretmenlerine göre aldıkları eğitim ile okullarında üstlendikleri görev ve sorumluluklar arasındaki benzerlik ve farklılıklar	116
Çizelge 4.21.BT öğretmenlerinin gelecekte üstlenebilecekleri görevler ve BÖTE'lerin geleceği hakkındaki görüşleri	125

1. GİRİŞ

İçinde bulunulan bilgi çağının en belirgin özellikleri arasında bilim, hızlı teknolojik değişimler ve küreselleşme sayılabilir (Karasar 2004). 21.yüzyıl; bilimde gelişmenin çok hızlı bir şekilde transfer edildiği bir dönem olarak da tanımlanmaktadır (Seferoğlu ve Soylu 2007).

Bilişim teknolojilerindeki (BT) hızlı değişimler, ülkeleri bir yandan çeşitli ekonomik ve sosyal çalkantılar içine sürüklerken, diğer yandan da yeni ekonomik süper güçler yaratmaktadır. İster geri kalmış olsun, isterse gelişmiş, bilişimin gücünün farkına varan tüm ülkeler; teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmek için var güçleri ile planlar yapmakta, mevcut sistemlerini sorgulamakta ve bilgi toplumunun temel taşı olan insan gücünü her şeyin önüne çıkarmaktadırlar. Çünkü artık ülkelerin zenginlikleri para ile ya da doğal kaynaklarının zenginliği ile değil, bilgi ve insan kaynaklarının zenginliği ile ölçülmektedir. İnsan gücü yetiştirmenin tek yolu da eğitim ve öğretimdir (Türkiye Bilişim Şurası 2002). Diğer bir ifadeyle; çağdaş toplumların gelişmişlik düzeyleri, genellikle ürettikleri bilim ve teknoloji ile ölçülmektedir. Bu da ancak eğitim yoluyla sağlanabilmektedir (Karasar 2004).

Eğitimin amaçlarından birisi de, bireyleri toplumun ihtiyaçları doğrultusunda yetiştirmektir. Bunun içindir ki; bilgi çağına uygun bilgi toplumlarının özelliği dikkate alınarak öğrencilerin yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu aşamada eğitim sisteminin varoluş nedeni; topluma, bilgiyi yaratmada gerekli araçları sunarak insanların bilgiye ulaşmalarında yardımcı olmaktır (Varol 2002).

Günümüzde en değerli gücün bilgi olduğunu vurgulayan Eroğlu (2001) da; güçlü olmak, dünyada söz sahibi olmak isteyen ülkelerin, geleceklerinin teminatı olan yeni nesillere, çağın gerektirdiği bilgi, beceri, tutum ve davranışları kazandırmak zorunda olduğunu belirtmiştir. Ayrıca genç kuşakların gerekli niteliklerle donatılması için hem eğitim teknolojisi, hem de eğitim kuramlarında meydana gelen gelişmelerin takip

edilmesi gerektiğini de ifade etmiştir (Eroğlu 2001). Hiç kuşkusuz ki bu gelişmelerin en dikkat çeken, bilgisayarların eğitim ortamlarında kullanılmaya başlamasıdır. Buna bağlı olarak yaşadığımız dönemin hızlı teknolojik değişimlerine ayak uydurabilmek için, bireylerin yaşı ve toplumsal statüsü her ne olursa olsun bilgisayar eğitimi almaları ve bilgisayar teknolojileri konusunda kendilerini yeterli hissetmeleri önemlidir (Bektaş ve Semerci 2008). Çünkü günümüzde bilgisayarı tanıma ve onu kullanma kaçınılmaz bir olgu haline gelmiştir. Öyle ki, bilgisayarı kullanma, çağdaş bir insan için, okur-yazarlık gibi bir etkinlik sayılmaktadır (Odabaşı 1998).

Mevcut bilgi miktarı katlanarak artarken hemen her alanda teknoloji kullanımı hızla yaygınlaşmaya başlamış, sonuçta yaşam boyu değişmeden devamlılığını sürdürebilen bir meslek grubu kalmamıştır. Tüm bu gelişmelerden en çok etkilenen alanlardan birisi de eğitim alanı olmuş, BT'nin öğrenme-öğretme süreciyle bütünleştirilmesi zorunlu hale gelmiştir (Akkoyunlu ve Kurbanoglu 2003). Çünkü günümüzde yetiştirilen bireylerin bilgiye ulaşma, bilgiyi düzenleme, bilgiyi değerlendirme, bilgiyi sunma ve iletişim kurma becerileri ile donanık hale getirilmesi gerekir. Kuşkusuz ki, yalnızca öğrencilere değil onları yetiştirecek olan öğretmenlere de bu becerilerin kazandırılması gerekmektedir. Bu nedenle hem öğrencilere hem de öğretmenlere "bilgisayar farkındalığı", "bilgisayar okuryazarlığı" gibi beceriler kazandırılmalıdır (Akkoyunlu 1996).

Çağın gereksinim duyduğu becerilere sahip, bilgisayar ve bilgi okuryazarı bireyler yetiştirmede eğitim kurumlarına büyük sorumluluklar düşmektedir. Eğitim kurumları söz konusu becerileri göz önüne alarak yeniden yapılanmak başka bir deyişle, öğretim programlarını ve öğretmen niteliklerini yeniden gözden geçirmek durumunda kalmışlardır. Öğretmenlerin bilgisayarları etkili olarak kullanabilmeleri ve öğrencilerine model olabilmeleri için bilgisayarlar konusunda bilgi sahibi olmaları ve kendilerini bu alanda yeterli hissetmeleri gerekir. Bilgi ve bilgisayar okuryazarlığı becerileri öğretmenlere hizmet içi eğitim programlarıyla, öğretmen adaylarına ise hizmet öncesi eğitimle kazandırılabilir. Öğretmen yetiştiren kurumların bilgisayar okuryazarlığı, bilgisayar destekli eğitim, bilgi okuryazarlığı gibi derslere programlarında yer vermeleri

giderek kaçınılmaz hale gelmektedir. Ülkemizde öğretmen yetiştiren kurumların da programlarını gözden geçirmeleri ve gerekli değişiklikleri yapmaları sözü edilen gelişmeleri yakalayabilmeleri açısından önem taşımaktadır (Kurbanoğlu ve Akkoyunlu 2002).

Öğretmenlerin değişikliklere ve gelişmelere ayak uydurma çabaları sadece kendilerini değil yetişmekte olan nesli de etkilemekte, çağın insan gücü gereksinimlerini karşılamak açısından belirleyici olmaktadır (Akkoyunlu ve Kurbanoğlu 2003). Benzer bir ifadeyle eğitim sistemimizin geleceğin bilgi toplumunun bireylerini yetiştirmeye yönelik olması gerektiğini belirten Türkiye Bilişim Şurası da taslak raporunda; bu nedenle bütün öğretmenlerimize BT eğitimi verilmesinin önemli olduğunu vurgulamıştır (Türkiye Bilişim Şurası 2002). Ancak bu sayede gelişen eğitim teknolojileri araçlarını bilgisayar destekli ve bilgisayar temelli öğretim ortamlarına dahil ederek öğretimin daha etkili, verimli ve kalıcı olması sağlanabilir.

Bilgisayarların eğitim sisteminde yerini alması ve bilgisayar laboratuvarlarının düzenli ve verimli kullanılmasının sağlanması amacıyla 1993 yılından itibaren okullara formatör öğretmen görevlendirmesi yapılmıştır. Buna göre formatör öğretmenlerin görevleri arasında görevli olduğu okulda; bilgisayar laboratuvarını mesai saatleri içinde açık tutmak, gerektiğinde mesai saatleri dışında da öğrenci ve öğretmenlerin kullanmalarını sağlamak, öğretmenlere bilgisayar destekli eğitim konusunda kurs veya seminer düzenlemek, bilgisayar eğitimi ve bilgisayar destekli eğitimin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak, ders sırasında çıkabilecek kullanım problemlerini anında çözmek ve ilgili öğretmene yardımcı olmak, idari ve diğer amaçlı bilgisayarların kullanımına yardımcı olmak yer almaktadır (Tebliğler Dergisi 1993).

Büyük ölçüde teknolojik gelişmelerin etkisi ile başlamış görünen eğitimdeki yeni arayışların, akademik, teknik, ekonomik ve psiko-sosyal boyutları ile ciddi bir süzgeçten geçirilmesi; uygulama ile ilgili ulusal stratejiler geliştirilmesi önem kazanmaktadır. Teknolojideki bu büyük atılımın gerisinde kalmamak için, Türkiye’de

de, kuramsal ve pratik çalışmalara gerek vardır (Karasar 2004). Bu nedenle; bilişim teknolojileri alanında yaşanan gelişmeler öğretim programlarında da bir takım değişiklikler yapma gereğini doğurmaktadır. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Talim ve Terbiye Kurulu (TTK) Başkanlığı, yeni bir “İlköğretim Bilgisayar Programı” hazırlamıştır. Program bu alanda birçok yeniliği öğretme-öğrenme süreçlerine yansıtmayı amaçlamaktadır. Öte yandan Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) de, bilgisayar öğretmeni yetiştiren Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümleri için yeni bir program hazırlayarak uygulamaya başlamıştır (Soylu ve Seferoğlu 2007).

Milli eğitim sistemimizde özellikle BT alanında yaşanan gelişme ve değişmelere paralel olarak ilköğretim okullarında yeni nesle temel bilgisayar okuryazarlığının kazandırılması ve BT'in etkili ve verimli bir şekilde kullanımının öğretilmesi amacıyla bilgisayar dersi ilk kez 1998 yılında müfredata girmiştir. Bu nedenle MEB tarafından okullara, bilgisayar derslerinde kazanılması gereken bilgi ve becerileri öğrencilere aktaracak olan bilgisayar öğretmenleri ataması da yapılmıştır (Tebliğler Dergisi 1993).

1.1. Problem Durumu

1.1.1. Araştırmanın amacı

Bu çalışmayla; Erzurum ilinde ilköğretim okullarında görev yapan BÖTE bölümü mezunu BT öğretmenlerinin görev alanlarının gerek yöneticiler gerekse diğer branş öğretmenleri tarafından nasıl algılandıklarının, üstlendikleri görev ve sorumluluklarla ilgili karşılaştıkları sorunların olup olmadığının ve lisans döneminde aldıkları eğitimle onlara yüklenen görev ve sorumluluklar arasındaki benzerlik ve farklılıkların neler olduğunun ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

1.1.2. Problem

Bu çalışmada; “İlköğretim okullarında görev yapan BT öğretmenlerinin rolleri, karşılaştıkları problemler, onların beklentileri ve onlardan beklenenler nelerdir?” problemi araştırmanın temelini oluşturmaktadır.

1.1.3. Alt problemler

Bu problemin çözümü sürecinde aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. İlköğretim BT öğretmenlerinin okullarında üstlendikleri roller (görev ve sorumluluklar) nelerdir?
2. BT öğretmenlerinin görevli bulundukları okullardaki yöneticilerin ve diğer öğretmenlerin onlardan beklentileri nelerdir?
3. BT öğretmenlerinin lisans döneminde aldıkları eğitimle okullarında onlara yüklenen görev ve sorumluluklar arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

1.1.4. Araştırmanın önemi

Bu çalışma; BT öğretmenlerinin görev alanlarının daha iyi anlaşılabilmesi, okul yöneticileri ve diğer branş öğretmenlerinin BT öğretmenlerinin görev alanlarına ilişkin algılarının ortaya çıkarılabilmesi, BT öğretmenlerinin lisans döneminde aldıkları eğitimle okullarında onlara yüklenen görev ve sorumluluklar arasındaki benzerlik ve farklılıkların ortaya çıkarılabilmesi açısından önemlidir.

Araştırmada ortaya çıkarılan sonuçlar; öğretmenlerin gerek hizmet öncesi gerek hizmet içi eğitimlerindeki aksaklık ve eksikliklerin giderilmesinde, ilköğretimdeki BT programının MEB tarafından ve bu eğitimi veren BT öğretmenlerinin yetiştirildiği BÖTE öğretim programının ise YÖK tarafından yeniden gözden geçirilmesinde

kullanılabilir. Çalışma, bu yönleriyle konuyla ilgili kapsamlı araştırmaların azlığı nedeniyle ileriki çalışmalar için de kaynak ve temel olabilecek niteliktedir.

1.1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- ilköğretim okullarında görev yapan BT öğretmenlerinin görev alanlarının belirlenmesi, okuldaki yöneticiler ve diğer branş öğretmenlerinin BT öğretmenlerinin görev alanlarına ilişkin algılarının ortaya çıkarılması
 - Erzurum ili
 - örneklem; odak grup görüşmesi için 2 öğretim üyesi ve 6 BT öğretmeni, yüz yüze görüşmeler için 12 BT öğretmeni, 10 okul yöneticisi, 11 diğer branş öğretmeninden alınan görüşler
 - her grup için yapılan 3 görüşme rehberindeki sorulara verilen cevaplar
 - 2008-2009 eğitim öğretim yılı 1. yarı yılı
- ile sınırlıdır.

1.1.6. Varsayımlar

- BT öğretmenlerinin görev alanlarıyla ilgili en doğru bilgiler BT öğretmenlerinden elde edilebilir.
- Yöneticilerin ve diğer branş öğretmenlerinin bilgisayar okuryazarlığı ile BT öğretmenlerinden beklentiler arasında bağlantı olup olmadığı ile ilgili bilgiler yöneticiler ve diğer branş öğretmenlerinden elde edilebilir.

1.1.7. Tanımlar

Bilgisayar: Program komutlarını giriş, çıkış, hesaplama ve mantıksal işlemler için yorumlayıp ortaya koyan elektronik bir araçtır (Long *et al.* 1997). Diğer bir ifadeyle

bilgisayar; verileri belirli bir program mantığı içinde okuyarak, onları kendi anlayabileceği bir dile çeviren ve sonuçları kullanıcıya sunan, ayrıca verileri saklayabilen ve belleğinde tutabilen elektronik bir araçtır (Demirel vd 2001).

Teknoloji: Bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aletleri, bunların kullanım biçimlerini kapsayan uygulama bilgisi, uygulayım bilimi (TDK 2010).

Bilişim Teknolojisi: Bilgiyi üretme, işleme ve saklama, paylaşma, bilgiye erişim ve karar alma süreçlerinde öğrenme etkinliklerini gerçekleştirmek ve bu etkinlikleri kolaylaştırmak için kullanılan araçlardır (Akbulut 2008). Diğer bir ifadeyle; bilişimde kullanılan bütün araç ve gereçlerin oluşturduğu sistem. Bilginin toplanmasını, işlenmesini ve saklanmasını, herhangi bir yere iletilmesini, herhangi bir yerden bu bilgiye erişilmesini, elektronik vb. yollarla sağlayan teknolojiler bütünü (TDK 2010).

Eğitim Teknolojisi: Sistematik analiz, geliştirme, organizasyon ve tüm öğrenme kaynaklarından yararlanarak ve bu süreçlerin yönetimini sağlayarak öğrenmeyi kolaylaştırmayı hedefleyen bir alandır. Eğitim teknolojisi uygun teknolojik süreçler ve kaynakların yönetimi, kullanımı, oluşturulması ile performansı yükselterek öğrenmeyi kolaylaştıran bir çalışmadır (AECT 2004). Diğer bir ifadeyle eğitim teknolojisi; herhangi bir teknolojinin eğitimciler tarafından eğitim ve öğretim süreçlerini desteklemek için kullanılan bir sistem bütünüdür (Roblyer and Edwards 2000; Duffy *et al.* 2003).

Öğretim Teknolojisi: Öğrenme kaynak ve süreçlerinin tasarımı, geliştirilmesi, uygulanması, yönetimi ve değerlendirilmesi aşamalarında öğrenme için kullanılan teori ve uygulamasıdır (AECT 2004).

BDE: Bilgisayarların öğrenme-öğretme ve okul yönetimi ile ilgili bütün faaliyetlerde kullanılması BDE olarak tanımlanabilir. BDE denildiğinde; eğitim-öğretim etkinlikleri

sırasında eğitimi zenginleştirmek ve kalitesini yükseltmek için öğretmene yardımcı bir araç olarak bilgisayarlardan yararlanılması anlaşılmaktadır (Demirel vd 2001).

BDÖ: Bilgisayarla öğrenme sürecidir. BDÖ; bir alanın (matematik, fizik, kimya, yabancı dil vb.) öğretiminde bilgisayarın öğretmen ve öğrenciye yardımcı bir araç olarak kullanılmasını ifade etmektedir. Başka bir deyişle BDÖ; öğretimde bilgisayarın, öğrencinin daha etkin öğrenmesini sağlamak amacıyla kullanılması demektir (Demirel vd 2001).

BT Sınıfı: Bilgisayar derslerinin uygulamaları ve diğer derslerin öğretiminde bilgisayarlardan yararlanmak için kullanılan birden fazla bilgisayarın ve buna bağlı diğer araç ve gereçlerin bulunduğu derslik (Tebliğler Dergisi 1993).

BT Öğretmeni: Öğrencilere bilgisayar okuryazarlığını kazandırmak ve onların BT'yi yaşamlarının her alanında nasıl etkin kullanabileceklerini öğretmek amacıyla görev yapan öğretmenlerdir (Tebliğler Dergisi 1993).

Formatör Öğretmen: Bilgi teknolojisi sınıflarının daha etkin, verimli, bilinçli ve yoğun kullanılmasını, eğitim etkinliklerinde BDE'nin azami verimde kullanılmasını sağlamak, BDE'yi okullarda yaygınlaştırmak, bu konularda öğretmen ve öğrencilere rehberlik yapmak, BT konusunda gerekli eğitimleri vermek, örgün eğitim öğretim saatleri dışında bu sınıflardan çevre halkının da yararlanmasını ve bu sınıfların kesintisiz olarak işler durumda kalmasını sağlamak amacıyla belli eğitimlerden geçirilen ve MEB tarafından görevlendirilen öğretmenlerdir (MEB 2008).

2. KURAMSAL TEMELLER

2.1. Bilişim Teknolojileri (BT)

Toplumların yaşam kalitelerini yükseltebilmek için dünya kaynaklarından daha fazla pay almak zorunda olmaları kaçınılmaz bir olgudur. Dünyanın kıt kaynaklarından daha fazla pay alabilmek ise yenedünya düzeninin mecbur bıraktığı rekabetçi serbest pazarlarda sadece sahip olduğunuz “güç” ile orantılıdır. Burada en önemli güç “bilgi” dir. “Bilgi”ye ulaşmanın en etkili ve kolay yolu ise bilişim teknolojileridir (BT) (Şahin 2001).

BT, sanayi devriminden daha köklü bir şekilde dünyayı yeni bir toplum biçimine taşımakta ve yaşamın tüm boyutlarını değiştirmektedir (Türkiye Bilişim Şurası 2002). Bilgisayar ve bilgisayara dayalı teknolojilerin yoğun olarak kullanıldığı bu yeni toplum yapısı “Bilgi Toplumu” olarak isimlendirilmektedir (Keser ve Bayır 2007). Bilgi toplumu; bilgiyi arayan, ona ulaşabilen, ulaştığı ve elde ettiği bilgileri sınıflandırabilen, depolayabilen ve en iyi şekilde değerlendirebilen bireylerden oluşan toplumdur (Tebliğler Dergisi 1998). Bilgi Toplamlarının temelinde ise teknoloji bulunmaktadır (Akkoyunlu 1995, 1996).

İnsanların daha çağdaş bir ortamda yaşama beklentisi teknolojiadaki hızlı gelişmeyi de beraberinde getirmiştir. Son yıllarda bilim ve teknolojiye meydana gelen hızlı değişim ve gelişmeler BT’ni de önemli ölçüde etkilemekte, hızla yayılmakta olan yenilikler yaşamın tüm boyutlarında hissedilmektedir. Bu değişim ve gelişme bilginin üretilmesini, yayılmasını, paylaşılmasını ve kullanılmasını hızlandırmış; bilgi, eğitimde olduğu kadar, toplum yaşamında, kamu hizmetlerinde ve ekonomide de en temel unsur haline gelmiştir (Tor ve Erden 2004; EĞİTEK 2001).

BT, çok büyük miktarda bilgiyi kısa sürede ulaşılabilecek bir şekilde kullanıma sunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında; BT’nin gelişimindeki en önemli nedenlerinden

birisi hızla üretilen ve biriken bilginin her alanda (araştırma, iş dünyası, ekonomi, eğitim gibi) çok sayıda insana daha çabuk ulaştırılması çabalarıdır. Bir diğer önemli neden ise; yeni teknolojilerin getireceği olanaklardan yararlanarak yaşamın niteliğini artırmaktır (Akkoyunlu 1996).

21. yüzyılda ülkelerin zenginlikleri yalnızca para ya da doğal kaynaklarının zenginliği ile değil, aynı zamanda bilgi ve insan kaynaklarının zenginliği ile de ölçülmektedir. Türkiye'nin küreselleşen dünyada hak ettiği yeri alması, bilgi ve iletişim teknolojilerinde (BİT), kısaca BT'de yetkinleşmesine bağlıdır (Türkiye Bilişim Şurası 2002).

2.2. Eğitimde BT Kullanımı

Özellikle 1980'den sonra, BT'de görülen hızlı gelişmelerin, günümüz toplumlarının tüm sistemlerini önemli ölçüde etkilediğini ifade eden Göktaş vd (2008); bu gelişmelerden etkilenen sistemlerden birisinin de hiç kuşkusuz eğitim sistemi olduğunu vurgulamışlardır. Yaşamımızın her alanını kuşatan eğitimin, hem beceri kazandırılan hem de bilgi aktarılan bir süreç olduğunu belirten Kocasaraç (2003); bu süreçte bilginin dağıtımının temel olduğunu ifade etmiştir. Seferoğlu (2007) da; 21.yüzyılda eğitimde üzerinde önemle durulması gereken konulardan birisinin teknolojinin eğitimde kullanımı olduğunu dile getirmiştir. Akkoyunlu (1996) ise; bilgiyi etkileyen her teknolojinin eğitimin kapısını çalmak zorunda olduğunu ifade etmiştir. Çünkü toplumların geleceklerinin belirlenmesinde bilim ve teknolojiye gösterdikleri başarıların etkisi oldukça büyüktür (Varol 2002).

UNESCO (2009), eğitimde BT'nin kullanımının dünyada artık hem bir gereklilik hem de bir fırsat olarak görüldüğünü belirtmiştir. Buna bağlı olarak bilgi toplumu olma yolunda ilerleme gösteren toplumlar, eğitim sistemlerinin değişim ve gelişmelere uyum sağlayabilmeleri için BT'den yararlanmaya başlamışlardır (Özan ve Erten 2005). Çünkü eğitime yansımayan teknolojinin toplumun öteki katmanlarında etkin olarak kullanılır hale gelmesi beklenemez (Karasar 2004). Bu nedenle yeni teknolojiler öğrencileri,

öğretmenleri ve öğrenme ortamlarını da etkilemektedir (Tor ve Erden 2004). Eğitimde teknolojinin etkin kullanımını sağlayarak öğrenme ve öğretmeyi geliştirmek amacıyla hizmet verdiğini ifade eden Uluslararası Eğitim Teknolojisi Derneği (2009) de; bu amaçla çalışmalarını sürdürmekte olduğunu ve konuyla ilgili standartlar geliştirmeye çalıştığını açıklamıştır (ISTE 2009).

Avrupa Birliği (AB) Konseyi de benzer çalışmalar yapmak amacıyla e-Avrupa Eylem Planı'nı devreye sokmuştur. 2000 yılında kabul ettiği e-Avrupa Eylem Planı (2001)'na göre; her ne kadar eğitim ulusal bir sorumluluk olsa da, deneyimlerin ve başarılı uygulamaların değişimi ve sayısal teknolojilerin benimsenmesinin Avrupa bilgi toplumuna doğru gidişi hızlandırabileceği belirtilmiştir. Bu amaçla AB tarafından kabul edilen e-öğrenim girişiminde, öncelikli eylem alanları;

- altyapının ve araçların iyileştirilmesi (bütün sınıflara İnternet erişimi, her bilgisayar başına 5-15 öğrenci),
- her seviyede eğitim hamlesi (her mezuna sayısal okuryazarlık, öğretmenlerin eğitimde sayısal teknolojileri kullanmaya teşvik edilmesi, çevrimiçi eğitim platformlarının yaratılması, okul müfredat programlarının uyumlu hale getirilmesi, bütün işgücünün sayısal okuryazarlığa erişimi),
- kaliteli içeriğin geliştirilmesi, Avrupa'da okulların birbirine ağla bağlanması.
- öğretmenleri bu konuda yetiştirmek ve müfredatları güncelleyerek öğretmenleri yenilikçi, pratik öğretim yöntemleri geliştirmek üzere yeni teknolojileri kullanmaya teşvik etmek.
- BT' ye dayalı yeni eğitim yöntemlerini dahil ederek okul müfredatlarını yenilemek.
- öğrencilere okuldan ayrıldıklarında bilgisayar okuryazarı olma şansını sağlamak şeklinde sıralanmıştır (Avrupa Birliği Konseyi 2001).

İçinde bulunduğumuz çağın gerekleri de göz önüne alınırsa öğretimle ilgili her türlü faaliyette genelde bilgi teknolojileri, özelde de bilgisayarların aktif olarak kullanılması gerekliliği de kaçınılmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilgisayarlar kuşkusuz, şimdiye kadar var olanlar içerisinde bilgi çağını başlatan en önemli

makinelere biridir. Bilgisayarlar son yıllarda eğitimde, BT alanında en hızlı gelişen ve kullanılan araçlardır (Akkoyunlu 1995; Kocasaraç 2003).

Bilgisayar teknolojisi, günümüzde diğer sistemlerin yanında bilginin iletimindeki hızı ve çok yönlü işlevselliği nedeniyle günümüzün vazgeçilemez teknolojisi olduğunu belirten Tor ve Erden (2004); bilgi teknolojilerinin her gün biraz daha gelişip yaygınlaşmasında önemli yeri olan bilgisayarların, birçok yeni bilgi teknolojisinin oluşumunda da ana öge olduğunu ve çeşitli ek donanımların bağlanmasına açık olan bilgisayarların, bu sayede çok amaçlı işlevselliğini sürdürdüğünü ifade etmiştir. Seferoğlu (2007) da; bilgisayarların işlevinin her geçen gün artmakta olduğunu, bu durumun bir taraftan öğrenme-öğretme süreçlerini, diğer taraftan eğitimin ekonomik ve toplumsal işlevlerini etkilemekte olduğunu dile getirmiştir. Bu nedenle bilgisayarlar okul sistemine girerek öğretim alanında okullarda; öğretme ve öğrenme etkinliklerini bireysel ihtiyaçlara cevap verecek şekilde düzenlemek, eğitim hizmetlerini daha etkili ve verimli bir şekilde yürütmek ve çağdaş bir öğrenme - öğretme ortamı yaratmak amacıyla öğrenme ve öğretme sürecinde yardımcı bir araç olarak yerini almaktadır (Akkoyunlu 1996; Yaman ve Hamedoğlu 2001).

Eğitimde BT kullanımı konusunda yapılan çalışmalardan ulaşılabilenler incelenmiş ve bu araştırmaya kaynak teşkil edecek düzeyde olan bazı çalışmaların önemli sonuçları aşağıdaki şekilde özetlenmiştir.

Akpınar (2003), öğretmenlerin okul etkinliklerinde teknolojik olanaklardan ne derece yararlandıklarını ve bu konuda aldıkları yükseköğretimin ne denli etkili olduğunu belirlemeye çalıştığı araştırmasında; farklı fakültelerden mezun öğretmenlerin bilgisayar kullanım düzeyleri ve teknolojik olanakları doğrudan öğretim etkinliklerinde kullanım dereceleri arasında farklılık olduğunu saptamıştır. Ayrıca öğrencilerin öğrenme zorluklarının üstesinden gelmede öğretmenlerin önemli bir bölümünün geleneksel yöntemleri tercih etmeye devam ettiklerini de ortaya çıkarmıştır. Buna bağlı olarak kurumların öğretmen adaylarına verdikleri eğitimi gözden geçirmeleri gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Karal ve Berigel (2006), eğitim fakültelerinin öğretmenlerin teknolojiyi eğitimde etkin olarak kullanabilme yeterlilikleri üzerine etkilerini araştırmak amacıyla yaptıkları çalışmada öğretmenlerin; teknolojinin eğitim ortamlarında kullanımına karşı tutumlarının olumlu olduğunu saptamışlar ve büyük bir kısmının temel bilgisayar okuryazarı olduklarını belirlemişlerdir. Buna karşın öğretmenlerin sahip oldukları temel bilgisayar bilgilerini eğitim ortamlarında nasıl kullanacaklarını bilmediklerini, bu konuyla ilgili herhangi bir hizmet içi eğitim almadıklarını, okullarında eğitim teknolojileri ve BDE alanında kendilerine yardımcı olabilecek bir uzman olmadığını ortaya çıkarmışlardır. Ayrıca eğitim fakültelerinin öğretmen adaylarına, gelişen ve değişen eğitim teknolojilerini öğretim ortamlarına nasıl entegre edebileceklerini öğretecek şekilde eğitim programları hazırlamalarının gerekliliğine ve önemine de vurgu yapmışlardır.

Kazu ve Yavuzalp (2008)'in öğretmenlerin öğretim yazılımlarına öğretimsel açıdan nasıl baktıklarına ışık tutmak amacıyla yaptıkları çalışmada; öğretmenlerin hizmet içi eğitim kurslarıyla temel bilgisayar okuryazarlığı eğitimi aldıklarını, okullarında mevcut olan öğretim yazılımlarından büyük çoğunlukla haberdar olduklarını, buna rağmen öğretim yazılımlarını hiç kullanmadıklarını, BT sınıflarını kullanma düzeylerinin de düşük olduğunu saptamışlardır. Buna bağlı olarak öğretmenlerin; öğretim yazılımlarından haberdar olmalarını sağlanmak, yazılımları kullanma becerilerini geliştirmek amacıyla hizmet içi eğitimler verilmesi gerektiğini belirtmişler ve bilgisayar dersleri dışındaki diğer derslerde de BT sınıflarından yararlanılması için öğretmenlere gerekli bilgilendirmenin yapılmasının önemli olduğunu vurgulamışlardır (Kazu ve Yavuzalp 2008a, 2008b).

Yapılan bu araştırmalar incelendiğinde dikkat çeken en önemli nokta; öğretmenlerin derslerinde gelişen BT araçlarından gerekli ve etkili şekilde faydalanmıyor olmasının çalışmaların hepsinde ortaya çıkan ortak sonuç olmasıdır. Çalışmalarda bu durumun nedeni olarak; gerek hizmet öncesi gerekse hizmet içi uygulamalarda gelişen ve değişen eğitim teknolojilerinin öğretim ortamlarına nasıl entegre edilebileceği konusunda yeterli eğitimin verilmemesinin gösterildiği ortaya çıkmaktadır. Buna bağlı olarak hem eğitim

fakültelerinin hem de öğretmenlere verilen hizmet içi eğitimlerin programlarını gözden geçirmeleri gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

2.3. Eğitim - Öğretim Programlarının Yeniden Düzenlenmesi

2.3.1. MEB

Eğitimin kalitesinin artırılması, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ülkelerinin başlıca politik hedeflerinden biridir (MEB 2003). Eğitim alanındaki gelişme ve değişimleri göz önünde bulunduran Türkiye de, nüfusunun eğitim kalitesini artırma ihtiyacını kabul etmektedir. Türkiye aynı zamanda, eğitim piramidinin temelindeki en acil önceliğinin tüm çocukların temel eğitim almasını sağlamak olduğunun da farkındadır (Dünya Bankası 2009). Bu nedenle Türkiye'nin; 21. yüzyılda varlığını sürdürebilmesi için eğitim politikasını yeniden yapılandırmak zorunda olduğunu belirten Türkiye Bilişim Şurası (2002); bu yapılanmanın, toplumun düşünme, öğrenme ve iletişim alışkanlıklarını geleceğin gereksinimlerine yanıt verecek biçimde değiştirebilmek; yaratıcı, girişimci, esnek, yenilikçi ve sorgulayıcı bir düşünce tarzı geliştirebilmek için bilişim teknolojilerinden yararlanmaya yönelik olması gerektiğini vurgulamıştır (Türkiye Bilişim Şurası 2002). Çünkü teknolojik olanaklardan yararlanmayan eğitim artık, günün toplumsal ve bireysel beklenti ve gereksinimlerine yanıt verememektedir (Karasar 2004).

Değişim ve gelişmeleri bir fırsat olarak değerlendirerek ülkemizi çağdaş bilgi toplumları arasına katma, hatta bunların önüne geçme kararlılığı ile bir çok çalışma başlatılmış, projeler uygulamaya konulmuştur. Bilgisayar Destekli Eğitim (BDE) Projesi, Endüstriyel Okullar Projesi, Yaygın Mesleki Eğitim Projesi, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Çağı Yakalama 2001 Projesi gibi iç ve dış kaynaklı projeler ile çeşitli hibe projeleri büyük ölçüde eğitim ve BT odaklı olmuştur. Bu çerçevede; tüm bu projelere ilaveten hepsinden daha büyük ölçekli ve kapsamlı olmak üzere 1997 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), zorunlu eğitimin süresini beş yıldan sekiz yıla çıkartan, temel eğitimin kalitesini ve uygunluğunu arttıran yeni bir Temel Eğitim

Kanunu'nu onaylamıştır. Bu girişimi daha da fazla desteklemek amacıyla Hükümet, Dünya Bankası'ndan kapsamlı destek talep etmiştir (Tor ve Erden 2004; Dünya Bankası 2009). Bu kanunla birlikte MEB; 8 yıllık zorunlu ilköğretim eğitimini yaygınlaştırarak evrensel bir kapsama ulaştırmak, ilköğretimin kalitesini arttırmak, ilköğretim okullarına ilgiyi çoğaltmak, okulları toplum için birer öğrenme merkezi haline getirmek amacıyla Temel Eğitim Projesi (TEB) 1. Fazını 1998 yılında uygulamaya sokmuştur. 2002 yılında sonlandırılan TEP 1. fazının çıktıları arasında öğretmen ve öğrencilerin bilgisayar okur - yazarı olmasını sağlamak amacıyla aşağıdaki eylemler yer almaktadır (Dünya Bankası 1998; MEB 2009).

- 221.000 öğretmene bilgisayar sınıflarının, donanımı ve yazılımının etkin şekilde kullanımı üzerine eğitim verilmesi,
- 2.802 ilköğretim okuluna bilgi teknolojisi sınıfı kurulması,
- 22.854 kırsal kesim okulları için 45.000 bilgisayar, donanım, yazılım ve çevre ekipmanları satın alınması
- 200.000 eğitim personelinin bilgisayar okur-yazarlığı ve bilgisayar destekli eğitim konularında eğitilmesi

MEB; Temel Eğitim politikasını desteklemek üzere, eğitim kalitesini yükseltmek, kapasitesini yaygınlaştırmak ve eğitime erişimi arttırmak amacıyla 2002 yılında TEP 2. fazını uygulamaya sokmuştur (MEB 2009). TEP 2. fazının hedefi; TEP 1. fazı kapsamında desteklenen faaliyetlerin genişletilmesi, okul öncesi eğitimin temel eğitimin ayrılmaz bir parçası olacak şekilde geliştirilmesinin desteklenmesi ve özel ihtiyaçlara yönelik eğitimin yaygınlaştırılması suretiyle Hükümetin Temel Eğitim Programı uygulamasını desteklemektir (Dünya Bankası 2009). Programın daha sonraki aşamalarında İlköğretim okullarının tamamına çağdaş eğitim ve bilgi teknolojilerinin kazandırılması hedeflenmektedir (Tor ve Erden 2004). 2007 yılında sonlandırılan TEP 2. fazının çıktıları arasında aşağıdaki eylemler yer almaktadır (MEB 2009).

- 3000 ilköğretim okulunun 4002 sınıfına bilgisayar laboratuvarları kurulması

- Kırsal ve gecekondü bölgelerindeki 4000 ilköğretim okuluna eğitim materyalleri alınması

2.3.2. YÖK

Bilgi toplumunda önemli görev üstlenen kurumlardan birisi, belki de birincisi üniversitelerdir. Çünkü üniversiteler bilgi ekonomisinin "hammadde"si olan bilginin üretiminden ve dağıtımından sorumlu temel kurumlardır. BT diğer bütün kurumları olduğu gibi üniversiteleri de önemli ölçüde etkilemektedir (Tonta 1999). Bu nedenle Çağıltay vd (2001); hızla gelişen teknolojinin okullardaki öğretim alternatiflerini artırmakta olduğunu belirtmiş ve bunun paralelinde öğretim programlarında değişikliklerin yapılmasının zorunlu hale geldiğini ifade etmişlerdir.

Değişim ihtiyacının farkına varan hemen hemen istisnasız bütün OECD hükümetleri, son zamanlarda yüksek öğretim sistemlerini reform, gözden geçirme ve yeniden yapılandırmaya tabi tutmaktadır. Bu reformların ardında, bir yandan yüksek öğretimin hedeflerinde ve karşı karşıya bulunduğu çetin sorunlarda, öte yandan doğrudan söz konusu kurumların ve bu kurumların hizmet verdiği kesimlerin karakterinde meydana gelen köklü değişiklikler yatmaktadır. Üniversitelerin ve diğer yüksek öğretim kurumlarının; yüksek öğretimden beklentilerinin tanınmayacak derecede değiştiği, daha karmaşık bir ortama ayak uydurmaları gerektiği artık iyi anlaşılmıştır (MEB 2003). Türkiye Bilişim Şurası 2002 Taslak Raporu'na göre de; bilişim alanı gittikçe genişlemekte ve disiplinler arası yönü de önem kazanmaktadır. Bunun sonucunda öğrenciler, gittikçe artan oranlarda bilgisayar okuryazarlığına sahip olarak eğitime başlamakta, bilgisayar okuryazarlığının da ötesindeki becerilerle üniversiteye gelebilmektedirler. Yüksek öğretimin, bu yeni öğrenci türünü BT' ye doyuracak niteliğe sahip olması sağlanmalıdır. Eğitim programlarının, bu olguyu da göz ardı etmemeleri gerekmektedir (Türkiye Bilişim Şurası 2002).

Reform hareketlerini göz önünde bulunduran YÖK Başkanlığı da; değişim çalışmaları başlatmış ve MEB ile işbirliği halinde devam ettirmiştir. Neticede Öğretmen Yetiştirme

Programları'nın ülkenin ihtiyacına ve alandaki çağdaş gelişmelere uygun olarak düzenlenmesi esasına bağlı kalınarak YÖK'ün 04.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı kararı ile eğitim fakültelerinde yeniden yapılanma süreci başlatılmış ve bu çerçevede 1998-99 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulamaya konulmak üzere eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarına yeni bir düzenleme getirilmiştir. Bu kapsamda, YÖK tarafından kabul edilmiş olan program değişikliği, eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme işlevini yeniden düzenleyen önemli ve gerekli bir çalışma olarak değerlendirilmiştir (YÖK 1998). YÖK programlarda güncelleştirmelere gidilmesinin sebebi olarak; eğitim fakültelerinde uygulanan öğretmen yetiştirme programlarının, çağımızın gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip öğretmenler yetiştirmedeki yeterliliklerinin tartışılabilirliğini göstermiştir. (YÖK 2006).

2003–2004 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere, MEB tarafından, ilköğretim programlarında yapılan değişiklikler de dikkate alınarak ilk ve ortaöğretime öğretmen yetiştiren bölümlerinde yürütülen yüksek öğretim programlarına son şekli verilmiş, 21 Temmuz 2006 tarihli YÖK Genel Kurulu'nda uygulama için olur alınmıştır. Ayrıca ilk yılı uygulamaya konulan yeni programların ikinci, üçüncü ve dördüncü yılına ait bazı derslerin kod, kredi ve adlarında, fakültelerden gelen görüşler de dikkate alınarak küçük düzeltmeler yapılmıştır. Programlar, şekillenen son haliyle, 2 Şubat 2007 tarihli Genel Kurul toplantısında onaylanmıştır. Buna göre 2006–2007 akademik yılından itibaren uygulamaya giren öğretmen yetiştirme programlarındaki başlıca yenilikler şunlardır:

- Öğretmen yetiştirme programlarında çakılı ders uygulaması esnetilerek; bir programdaki toplam kredinin yaklaşık %25'ine varan oranlarda, fakültelere dersleri belirleme yetkisi verilmiş ve seçmeli ders sayısı artırılmıştır. Bazı programlarda çekirdek derslerinin fazla olması nedeniyle, seçmeli ders sayısı daha az tutulmuştur.
- Yeni programların en önemli özelliklerinden biri de genel kültür derslerinin oranlarının arttırılmasıdır. Bu değişikliğin amacı, üniversite düzeyinde yetiştirilen öğretmen adayına aydın bir kişide bulunması gereken entelektüel donanımı kazandırmaktır. Belli düzeyde genel kültüre ve bilişim teknolojisine ilişkin bilgi ve

becerilere sahip olan, bilimsel araştırma yapabilen ve yapılan araştırmalardan yararlanabilen, çok yönlü bir öğretmen adayı, çağdaş eğitimin gereklerini yerine getirmede daha başarılı olacaktır. Öğretmenin bu niteliği, yetiştirdiği öğrencilerin geleceğe hazırlanmasında olumlu yansımalar sağlayacaktır.

- Yeni programın önemli bir özelliği de AB ülkelerinde öğretmen yetiştirmede kullanılan öğretmen eğitimi programlarının çeşitli boyutlarıyla, büyük ölçüde örtüşmesidir.
- Yenilenen programlar, kendisine söyleneni yapan teknisyen öğretmen yerine, problem çözen ve öğrenmeyi öğreten öğretmenleri yetiştirmeyi hedeflemektedir (YÖK 2006).

2.4. BT Dersinin Müfredata Girmesi ve Kapsamı

Genel anlamda BT kullanımında gelişmiş ülkelerin gerisine düşen Türkiye, eğitim alanında ortalamaları yakalamak ve geçmek zorundadır. Bilgisayarların toplum için vazgeçilmez olması, öğrencilerin olabildiğince erken bilgisayarlar okuryazarı olmasını gerektirmektedir. Bilgisayar kullanımı, öğrencilerin bilgiye ulaşma, bilgiyi işleme, etkin ve yaratıcı sonuçları üretme yeteneklerini artırmaktadır (Türkiye Bilişim Şurası 2002).

Türk Eğitim Sistemi; kalkınma planlarında ön gördüğü ve Milli Eğitim şuralarında aldığı kararlar doğrultusunda öğrencilerin bilgisayarla tanışmalarını sağlayıp, onları günlük hayatta ve öğrenme-öğretme sürecinde bilgisayarları kullanabilir hale getirmek amacı ile eğitimin her kademesinde olabildiğince bilgisayar okuryazarlığını yaygınlaştırmaya çalışmaktadır (Tebliğler Dergisi 1998). Bu nedenle Türkiye’de “Bilgisayar” dersi ilköğretim okulları programında ilk kez 1998 yılında öğrencilerin bilgisayar okur-yazarı olmasını sağlamak amacıyla “Temel Eğitim Programı” kapsamında yer almıştır (EĞİTEK 2001).

2.4.1. BT sınıflarının kurulması ve kullanım amacı

MEB öğrencileri yaşama hazırlayan kurumlar olarak okulların BT'yi kullanmalarını sağlamak amacıyla Temel Eğitim Programı 1. fazı kapsamında; 2.802 ilköğretim okuluna bilgisayar, yazıcı, televizyon, tepegöz ve bilgisayar yazılımlarının yer aldığı, İnternet erişimi bulunan BT sınıfları oluşturmuş ve bu sınıflara video, video kasetleri ve tepegöz saydamı sağlamak üzere, satın alma işlemlerini tamamlamıştır (EĞİTEK 2001). Buna bağlı olarak; 1993/2378 sayılı Tebliğler Dergisi'nin MEB'e bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumlarında bilgisayar laboratuvarı kurulması ve işletilmesi ile ilgili yönergesinde bilgisayar laboratuvarı kullanım amacı şu şekilde belirtilmiştir:

- Bu derslik bilgisayar derslerinin uygulamaları ve diğer derslerle ilgili BDE uygulamaları için kullanılır. Dersliğin kullanılmasında öncelik öğrencilerin ihtiyaçlarına göre belirlenir.
- Bu derslikte ders dışı zamanlarda da öğrencilere derslerle ilgili çalışma imkânları sağlanacaktır.
- Dersliğin verimli bir şekilde kullanılması amacıyla eğitim öğretim süresi dışında okul-çevre işbirliği çerçevesinde gelen talepleri değerlendirerek bilgisayar eğitimi yapılacaktır.
- Ayrıca bilgisayar dersliği sürekli eğitim-öğretime hazır bulundurulmalıdır (Tebliğler Dergisi 1993).

2.4.2. BT dersinin seçmeli oluşu ve ders saati

BT'deki hızlı değişimin geleneksel eğitim kurumlarını etkilememesi düşünülemez. Çünkü toplumun gereksinim duyduğu insan profiline uygun bireyler yetiştirme sorumluluğunu üstlenmiş olan eğitim kurumlarından beklenen; bilgiye ulaşmayı ve onu etkili bir şekilde kullanmayı bilen bireyler yetiştirmeleridir. Bu sebeple eğitimde üzerinde önemle durulması gereken konulardan birisi de BT'nin eğitimidir. BT'yi etkili biçimde kullanabilmek için öncelikle bu teknolojiler hakkında bilgi sahibi olmak gerekmektedir. Bilgi teknolojilerini etkili biçimde kullanabilen bireylerin

yetiştirilmesinde de kuşkusuz bilişim teknolojileri derslerinin çok önemli bir yeri vardır (Akbiyık ve Seferoğlu 2009). Türkiye’de İlköğretim düzeyinde bilgisayar dersi öğretim programı ilk olarak 1998 yılında hazırlanmıştır. Buna göre ilköğretim okullarında seçmeli bilgisayar dersi, dördüncü sınıftan itibaren haftada 1-2 saat olmak üzere 1-5 yıl süre ile okutulacaktır (Tebliğler Dergisi 1998). Daha sonra İlköğretim Genel Müdürlüğü’nün 10.08.2006 tarih ve 17827 sayılı teklif yazısı üzerine Talim Terbiye Kurulu’nda görüşülen “İlköğretim Seçmeli Bilgisayar (1–8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı 28.08.2006 tarih ve 347 sayılı TTK Başkanlığı tarafından kabul edilmiştir. Bu karar gereğince; İlköğretim Seçmeli Bilişim Teknolojileri (1–8. sınıflar) Dersi Öğretim Programı 2007–2008 öğretim yılında 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda uygulanacaktır. Böylece 2007–2008 öğretim yılı itibariyle 26.08.1998 tarih ve 180 sayılı TTK kararı ile kabul edilen İlköğretim Seçmeli Bilgisayar (4–8. sınıflar) Dersi Öğretim Programı uygulamadan kaldırılmıştır (TTK 2006). Ayrıca TTK Başkanlığı 04.06.2007 tarih ve 111 sayılı kararla “İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesi”nde düzenleme yapmıştır. Türkiye’de ilköğretim okullarında seçmeli ders olarak sunulan bilgisayar dersi ismi, 2007 yılında “bilişim teknolojileri” olarak değiştirilmiştir. Bunun yanı sıra seçmeli BT dersi 04.06.2007 tarih ve 111 sayılı TTK kararıyla 4. ve 5. sınıflarda 2 saat, 6. 7. ve 8. sınıflarda 1 saat olarak okutulacaktır (MEB 2007).

BT sınıflarının kurulması ve kullanım amacı, BT dersinin müfredata girmesi ve kapsamı ile BT dersinin seçmeli oluşu ve ders saati konularında yapılan çalışmalar incelenmiş ve bu araştırma için önemli olan sonuçları aşağıdaki şekilde özetlenmiştir.

Dirisağlık (2007), ilk ve ortaöğretim kurumlarındaki BT sınıflarının kullanım amaçlarının, var olan fiziksel durumlarının ve BT sınıflarının öğretim açısından uygunluğunun bilgisayar formatör öğretmenlerinin görüşlerine göre belirlenmesini amaçladığı çalışmada; BT sınıflarının, öğrencilere bilgisayar farkındalığı ve bilgisayar okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması amacıyla kullanılmakta olduğunu, ancak BDE verilmesi amacıyla ve ders dışı zamanlarda yeterince kullanılmadığını saptamıştır. Bunun yanı sıra derslerin daha etkili ve verimli şekilde işlenebilmesi için BDE’nin özendirilmesinin, bununla birlikte BT sınıflarının BDE ye uygun hale

getirilmesinin önemine de değinmiştir. Diğer taraftan BT sınıflarında karşılaşılabilecek teknik sorunların BDE'yi aksatmaması ve hızlı bir şekilde giderilebilmesi için okullardaki bilgisayar formatör öğretmenlerine destek verecek teknik personelin görevlendirilmesinin gerekliliğini de vurgulamıştır.

Soylu ve Seferoğlu (2007), yeni İlköğretim Bilgisayar Programı'nı değerlendirmek amacıyla yaptıkları çalışmada programı değişik yönleriyle incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre programın uygulamasında yaşanan/yaşanabilecek sorunlar olduğunu saptamışlardır. Buna göre BT öğretmenlerinin; İnternet erişiminin hiç olmadığı, düşük hızda olduğu veya düşük özellikli bilgisayarla, kalabalık sınıflarda ders işlemeye çalıştıkları için amaçlanan verime ulaşamadıklarını, ders için ayrılan sürede önerilen ve planlanan uygulamaları yetiştiremediklerini belirlemişlerdir. Diğer taraftan ders notunun olmayışı nedeniyle BT dersine ve öğretmene karşı özellikle okul yöneticilerinin ve öğrencilerin olumsuz tutumunun olduğunu, bu nedenle öncelikle BT dersinin ders saatinin artırılması ve ders notunun olması gerektiğini, okullardaki alt yapı sorunlarına çözüm bulunmasının zorunlu olduğunu da ortaya çıkarmışlardır.

Kabakçı, Kurt ve Yıldırım (2008), BT öğretmenlerinin seçmeli BT öğretim programının uygunluğunu program öğeleri açısından belirlemeyi amaçladıkları çalışmada; BT ders programında her ünite için ayrılan süreyle, ilgili ünitenin güçlük derecesinin uygunluğu, içeriğe ilişkin farklı çeşitlilikte etkinlikler sunma ve etkinlikler için önerilen süre noktalarında sıkıntılar yaşandığı sonucuna ulaşmışlardır.

Bektaş ve Semerci (2008)'nin, ilköğretim okullarında bilgisayar derslerine ilişkin BT öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada; BT öğretmenlerinin; BT'de meydana gelen hızlı değişiklik ve yeniliklere ayak uydurabilmek için kendilerini sürekli geliştirmek zorunda olduklarını düşündüklerini belirlemişlerdir. Çalışmada ayrıca BT öğretmenlerinin; öğrencilerin derse olan ilgilerini yeterli olduğunu ders notunun olmamasından dolayı öğrencilerin derse ilgilerinin zaman zaman düşük olduğunu, kısmen de olsa öğrenciler tarafından derslerinin bir oyun dersi olarak görüldüğünü, bu nedenle de BT dersinin notunun karnede yer alması gerektiğini,

BT ders saatlerinin ders içeriğini aktarmak için yeterli olmadığını düşündüklerini de ortaya çıkarmışlardır. Bunun yanı sıra BT öğretmenlerinin; kısmen bir teknik servis elemanı gibi çalıştıklarını belirttiklerini de saptamışlardır. Bununla birlikte mevcut eğitim programının çağın gereksinimlerine “kısmen” uygun olduğu sonucuna da ulaşmışlardır.

Yapılan bu çalışmalar incelendiğinde; BT sınıflarının öğrencilere bilgisayar farkındalığı ve bilgisayar okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması amacıyla kullanılmakta olduğu, ancak BDE verilmesi amacıyla ve ders dışı zamanlarda yeterince kullanılmadığı saptanmıştır. Bununla birlikte teknik özelliği ve İnternet erişimi iyi olmayan bilgisayarlar ile kalabalık sınıfların olduğu okullarda verimli ders işlenmediği, ayrıca ders için ayrılan sürenin yetersiz oluşunun uygulama eksikliğine, ders notunun olmayışının ise derse karşı ilginin düşmesine sebep olduğu da ortaya çıkarılmıştır. Buna bağlı olarak mevcut eğitim programının çağın gereksinimlerine “kısmen” uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.5. BÖTE Bölümlerinin Kurulma Amacı ve BT Öğretmenlerinin Aldıkları Eğitim

Toplumun ihtiyaç duyduğu nitelikli bilgi toplumu işçilerinin yetiştirilmesi gerekliliği ve bilgisayar okuryazarlığı, bilgisayar yoluyla bilgiye erişim ve İnternet kullanımı gibi gelişen bilgi teknolojilerini kullanabilen bireylere duyulan ihtiyaç, ülkemizde BÖTE’ye daha fazla önem verilmesi gerekliliğini arttırmıştır (Kılıçer ve Odabaşı 2006). Böylece öğretim-öğrenme teknolojileri bir bilim dalı olarak, teknolojinin gelişmesi ile birlikte varlığını oluşturmaya başlamıştır (Seferoğlu 2007).

İhtiyacı karşılayacak ve çağın gerektirdiği niteliklere sahip çağdaş öğretmenleri ve insan gücünü yetiştirecek bilgisayar öğretmenliğinin temelleri 1986 yılında Marmara Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi tarafından atılmıştır. Ancak teknolojiye yaşanan hızlı gelişmeler ve toplumun her aşamasında bilgi teknolojilerinin yoğun bir şekilde kullanılması, sadece Endüstriyel Sanatlar ve Teknik Eğitim Fakülteleri’nde değil aynı

zamanda Eğitim Fakülteleri bünyesinde de bilgisayar öğretimine yönelik bölümlerin oluşmasına neden olmuştur (Kılıçer ve Odabaşı 2006).

Yapılan çalışmalar doğrultusunda 1998 yılında YÖK'ün Dünya Bankası'yla ortaklaşa düzenlediği “Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Programlarının Geliştirilmesi” projesi kapsamında Eğitim Fakülteleri bünyesinde BÖTE programı açılmıştır. Bölümün temel amacı, bilgisayar ve diğer bilgi teknolojileri konusunda lisans eğitimi vererek ilk ve orta öğretimde çalışacak bilgisayar öğretmenlerini bilgisayar ve diğer bilgi teknolojileri hakkında güncel bilgi ile donatmaktır (YÖK 2007).

İlköğretim BT dersi (1-8. sınıflar) öğretim programındaki içeriği öğrencilere kazandıracak olanlar BT öğretmenlerinin bazı yeterlik ve özelliklere sahip olmaları gerekmektedir. BT öğretmenlerinin bilgisayar okuryazarı bireyleri yetiştirebilmeleri; lisans öğrenimleri sırasında öğretmenlik meslek bilgisi, özel alan ve genel kültüre yönelik yeterlikleri kazanmış olarak mezun olmaları ile mümkün olacaktır (Keser ve Bayır 2007). Bu konuyla ilgili olarak YÖK'ten yapılan açıklamaya göre programlar genellikle, %50 alan bilgisi ve becerileri, %30 öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri, %20 genel kültür derslerini içermektedir (YÖK 2006).

YÖK tarafından 1998 yılında hazırlanan ve 2006 yılında geliştirilen öğretmen yetiştirme programında bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler arasında BÖTE Bölümleri lisans programında 2006-2007 öğretim yılından geçerli olmak üzere yapılan değişiklikler de dikkati çekmektedir. Yapılan değişikliklerle eski programdaki bazı dersler kaldırılarak yerine yenileri konulmuş ve seçmeli ders sayısı artırılmıştır. Örneğin; bilgisayar donanımı konusunda bir ders getirilmiş, fizik dersinin haftalık saati azaltılmış, biyoloji ve kimya dersleri ise programdan tümüyle çıkarılmıştır (YÖK 2007). Yapılan son değişiklikler de dikkate alınarak YÖK'ün Eğitim Fakültelerinin BÖTE Bölümleri için hazırladığı öğretim programları incelendiğinde bu bölüm mezunu BT öğretmenlerinin ilköğretim bilişim teknolojileri dersinin içeriğini öğrencilere aktaracak bilgi ve becerilere üst düzeyde sahip oldukları görülmektedir (Seferoğlu 2007).

BÖTE bölümlerinin çok fazla geçmişe sahip olmaması ve bu alanda yapılan çalışmaların azlığı nedeniyle ulaşılabilen mevcut çalışmalar incelenmiş ve bu çalışmalar arasından bu araştırma için kaynak oluşturabilecek önemli sonuçların elde edildiği bir çalışma olarak görülen Altun ve Ateş'in 2008 yılında yaptıkları aşağıdaki şekilde özetlenmiştir.

Altun ve Ateş (2008)'in BÖTE öğretmen adaylarının lisans dönemlerinde ve öğretmenlik görevlerine başladıklarında yaşadıkları sorunlar ve geleceğe yönelik mesleki kaygılarını ele aldıkları çalışmalarında; BÖTE öğretim programıyla ilgili sorunların, bu sorunlar arasında alan dışı derslerin fazlalığının, BÖTE müfredatının yetersizliğinin, bazı alan dersleri eğitimindeki yetersizliğin, seçmeli derslerin zorunlu olmasının, uygulama yapabilmek için laboratuvar serbest kullanım saatlerinin azlığının olduğunu saptamışlardır. Bunun yanı sıra; 2006-2007 öğretim yılında YÖK tarafından eğitim fakültelerinin öğretim programlarında yapılan bazı değişikliklerin kısmen olumlu bir gelişme olduğunu, ancak sorunlara tam çözüm getirmediğini de ortaya çıkarmışlardır. Araştırmada ayrıca BÖTE öğrencilerinin geleceğe yönelik kaygılarının olduğunu da belirlemişler, bu kaygıları arasında; BT dersi verecekleri öğrencilerin sayısının laboratuvar için çok fazla olmasının, BT dersinin seçmeli ders olmasının, ilköğretim BT dersinde karne notunun olmamasının, BT ders saatinin yetersizliğinin, bilgisayarın daha çok oyun aracı olarak görülmesinin, okula teknik destek sağlanmamasının, okullarda teknolojik altyapının yetersizliğinin, BT dersi öğretim programının yetersizliğinin, okul yöneticilerinin ders dışı teknik işler vermelerinin yer aldığını da ortaya çıkarmışlardır.

Yapılan bu çalışmada BÖTE bölümü mezunu olan öğretmen adaylarının BÖTE öğretim programıyla ilgili sorunlarının olduğu, YÖK tarafında BÖTE öğretim programıyla ilgili yapılan değişikliklerin yeterli olmadığı ve meslekleriyle ilgili gelecek kaygılarının olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

2.6. BT Öğretmenlerinin Görevleri

BT'nin her alanda yaygın kullanımına paralel olarak, BT'nin öğretimini gerçekleştirmek için yetişmiş insan gücü kaynağına gereksinim duyulmaya başlanmıştır. Türkiye'de bu insan gücü gereksinimini karşılamaya yönelik ilk olarak, hizmet içi eğitim etkinlikleri ile bilgisayar formatör öğretmenlerinin yetiştirilmesi yoluna gidilmiş, daha sonra BÖTE bölümleri açılarak BT öğretmenleri yetiştirilmeye başlanmıştır. BT öğretmenleri, bilgisayar okuryazarı bireylerin yetiştirilmesinde önemli rol ve sorumluluklara sahiptirler (Kabakçı ve Odabaşı 2007a). Keser ve Bayır (2007) da benzer bir ifadeyle; bilgi toplumu olmanın önemli adımlarından birisinin bilgisayar okuryazarı bireyler yetiştirmek olduğunu, bu nedenle günümüzde sokaktaki sade vatandaştan en üst kademe yöneticisine kadar tüm bireylerin bilgisayar okuryazarı olmasının hedeflendiğini belirtmiş ve ülkelerin bu hedeflerine ulaşmasında en önemli öğelerden birisinin bilgisayar okuryazarı bireyleri yetiştirecek olan BT öğretmenleri olduğunu vurgulamışlardır.

İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapacak olan BT öğretmenlerinin hangi kriterlere göre seçildiği 1993/2378 sayılı tebliğler dergisinde belirtilmiştir. MEB'in bu yönergesinin 10. maddesinde; bilgisayar derslerini okutacak öğretmenlerin, esas ya da yardımcı branşları bilgisayar öğretmenliği olanlar arasından seçildiği, ihtiyacın karşılanmaması durumunda halen bakanlık kadrolarında çalışan yüksek öğrenimli sınıf öğretmenleri, ortaöğretim kurumlarında matematik, fizik, kimya, fen, biyoloji branş öğretmenleri ile örgün ve yaygın mesleki öğretim kurumlarındaki meslek dersleri öğretmenleri arasından isteyenlere görevlendirme yapılabildiği belirtilmiştir. Bu görevlendirmede;

1. öğrenimleri sırasında bilgisayarla ilgili en az biri programlama dili olmak üzere üç ders almış olanlara
2. bir programlama dili ile uygulama programları (kelime işlemci, veri tabanı, grafik, elektronik çizelge vb.) konusunda hizmet içi eğitim kursundan geçmiş olup bu kursu başarı ile tamamlamış olanlara

3. resmi ve özel kurum ve kuruluşlarca açılan en az bir programlama dili ve uygulama programları ile ilgili farklı kursları başarı ile bitirmiş olanlara öncelik verileceği de ifade edilmiştir (Tebliğler Dergisi 1993).

Aynı yıl ve sayılı tebliğler dergisinin 14. maddesinde ise; bilgisayar öğretmenin görevleri;

- kanun tüzük ve yönetmeliklerde belirlenen görevlerinin dışında bilgisayar koordinatör öğretmenleri ve zümre öğretmenleri ile uyum içerisinde çalışmak dersleri dersin amaçları doğrultusunda ve ders dağıtım programlarında belirlenen saatlerde bilgisayar dersliğinde işlemek,
 - dersliğin bakım ve temizliğinden sorumlu olmak,
 - derslikte çıkabilecek ve kendisinin çözemediği teknik problemleri bilgisayar koordinatör öğretmenine anında duyurmak,
 - zümre öğretmenler toplantısında alınan kararlara göre kendisine düşen görevleri yapmaktır
- şeklinde sıralanmaktadır (Tebliğler Dergisi 1993).

2.7. Formatör Öğretmen Kavramı ve Görevi

Bilgisayarların eğitime girmesi ve okullarda bilgisayar laboratuvarlarının kurulmaya başlanmasıyla birlikte bu laboratuvarların düzenli ve verimli kullanımı gerekliliği doğmuştur. Bu nedenle “MEB’e Bağlı Örgün ve Yaygın Eğitim Kurumlarında Bilgisayar Laboratuvarlarının Düzenlenmesi ve İşletilmesi ile Bilgisayar ve Koordinatör Öğretmenlerin Görevleri Hakkında Yönerge”, 15 Mart 1993 tarih ve 2378 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönergede; MEB’ e bağlı her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarına bağlı okullardaki bilgisayar laboratuvarlarının düzenli ve verimli bir şekilde işletilmesi, temizliği, kullanımı, bakımı ve korunması, ayrıca bilgisayar ve koordinatör öğretmenlerinin seçimi, yetiştirilmesi ve görevleri belirlenmiştir (Tebliğler Dergisi 1993).

Bilgisayar koordinatör (formatör) öğretmeninin bakanlıkça seçiminde göz önünde bulundurulacak şartlar arasında aynı yönergenin 10. maddesinde de tanımlanan öğretmenlerden; en az üç yıl bilgisayar dersini okutanlar, mesleki kıdemi en az üç yıl olanlar, orta derecede İngilizce bilenler arasından bilgisayar koordinatör öğretmenliği için yapılacak sınavla seçilenlerin hizmet içi eğitimi kursuna alınacağı belirtilmiştir. Öğretmenin bilgisayar koordinatör öğretmenlik hizmet içi eğitim kursu sınavına katılabilmesi için ayrıca, görevli olduğu okulunda bilgisayar laboratuvarının bulunması, bakanlıkça bilgisayar laboratuvarının kurulmasının planlandığı okullarda çalışır olması da gerekmektedir. Öğretmenin bilgisayar koordinatör öğretmeni olarak görevlendirilebilmesi için de; bilgisayar koordinatör öğretmenliği hizmet içi eğitimi kursuna giriş sınavını kazanmış ve buna müteakip konu ile ilgili kursu başarı ile tamamlamış olması, okul öncesi eğitim ve ilkokullarda bilgisayar dersleri olmaması nedeniyle bu okullarda çalışan öğretmenlerden özel bilgi, beceri ve yeteneklerine göre bilgisayar koordinatörlüğü hizmet içi eğitim kurslarıyla yetiştirilen öğretmenlerden olması gerektiği de belirtilmiştir. Aynı yönergede; görevlendirilen bilgisayar koordinatör öğretmeninin görevleri;

- görevli olduğu okulda bilgisayar eğitiminin ve bilgisayar destekli eğitimin verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak
- bilgisayar laboratuvarını mesai saatleri içinde açık tutmak, gerektiğinde mesai saatleri dışında da öğrenci ve öğretmenlerin kullanmalarını sağlamak
- her ay en az bir defa veya gerekli durumlarda bilgisayar öğretmenleri ile toplantı yapmak
- görevli olduğu okulda öğretmenlere bilgisayar destekli eğitim konusunda kurs veya seminer düzenlemek
- müdür yardımcıları veya müdür başyardımcıları başkanlığında eğitim yazılımı bulunan derslerin öğretmenleri ile bir araya gelerek laboratuvar kullanım kılavuzu hazırlamak
- bilgisayar laboratuvarının devamlı kullanılabilmesi için öğretimi yapılacak ders yazılımlarının sabit diske (hard disk) yüklenmelerini sağlamak

- bilgisayar laboratuvarının kullanılması sırasında ortaya çıkabilecek ve kendisinin çözüm getiremediği teknik sorunları okul müdürlüğü kanalı ile il milli eğitim müdürlüğüne bildirilmesini sağlamak
- firmaların periyodik olarak yapması gereken bakım onarım işlerini takip etmek,
- her yarıyıl sonunda bilgisayar eğitimi ve BDE faaliyetleri ile ilgili her türlü problemi ve genel durumu hazır anket formları yoluyla rapor ederek genel müdürlüğe gönderilmesini sağlamak
- ders yazılımlarını ilgili dersin öğretmenleri ile inceleyerek yazılımların geliştirilmesi için önerilerde bulunmak
- bilgisayar dersi zümre öğretmenleri toplantısına başkanlık yapmak
- bilgisayar öğretmenleri ile koordineli çalışarak bilgisayarlar için sicil fişi tutmak ve bunların takibini yapmak
- laboratuvar kullanım kılavuzunu laboratuvarın uygun yerine asmak
- bilgisayar eğitimi ve BDE'nin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak
- ders sırasında çıkabilecek kullanım problemlerini anında çözmek ve ilgili öğretmene yardımcı olmak
- yazılımlar ve uygulamalarla ilgili öğretmen isteklerini idareye bildirmek
- ders yazılımlarının ve kitapların B demirbaş defterine kayıt edilmesini sağlamak ve takip etmek
- laboratuvarında bulunan yazılımlar ve kitaplar için B demirbaş eşya yardımcı defterini tutmak
- idari ve diğer amaçlı bilgisayarların kullanımına yardımcı olmak

şekilde sıralanmıştır. Ayrıca yönergenin 16. maddesinde; bilgisayar koordinatör öğretmeninin okullarına bilgisayar laboratuvarın kurulması, teçhizatın alımı, kabulü vb. komisyonların tabii üyesi olduğu, 18. maddesinde; bu yönergede belirtilen hususların yerine getirilmesinde gereken tüm şartların okul müdürlerince sağlanacağı, 20. maddesinde; bilgisayar laboratuvarı bulunan okullara ilave müdür yardımcısı kadrosu verileceği ve bilgisayar koordinatör öğretmeninin müdür yardımcısı olarak görevlendirileceği de belirtilmiştir (Tebliğler Dergisi 1993).

EĞİTEK'in 2001 yılında yayınladığı bilgi teknolojileri kullanımı konulu genelgede de; “BT sınıfı bulunan her okulda en az bir formatör öğretmenin bulunması esastır. Bilgisayar formatör öğretmenleri değişimin öncüleridir. Sürekli ve dinamik bir eğitim anlayışı ile teknolojiye gelişmeleri izleyen, bu gelişmeleri okullarındaki öğretmen ve öğrencilere yansıtan bilgisayar formatör öğretmenleri; BT sınıflarının koordinasyonunda, hizmette tutulmasında ve kullanılmasında eğitim öğretim saatleri dışında bu sınıfların serbest kullanıma açılması için gerekli planlamanın yapılmasında, okullarındaki yönetici ve öğretmenlerin eğitilmesinde okul yönetimi ile birlikte çalışarak rehberlik görevi yapacaklardır. Bu öğretmenlerin görev, yetki ve sorumluluk alanları bilgisayar öğretmenlerinin görev yetki ve sorumluluk alanlarıyla karıştırılmamalı, bilgisayar öğretmenlerine verilmesi gereken görevler bu öğretmenlere verilmemelidir” (EĞİTEK 2001) ifadesi yer almıştır.

EĞİTEK; 2007 yılında yayınladığı okullara bilgisayar formatör öğretmen görevlendirilmesi ile ilgili genelgesinde bilgisayar formatör öğretmenlerinin 6 ay süreyle görevlendirileceklerini, aynı yıl yayınladığı BT sınıflarının halka açılmasıyla ilgili genelgesinde de, BT sınıfı bulunan her okulda/kurumda bu sınıfların işletilmesinden sorumlu en az bir bilgisayar formatör öğretmenin bulunmasının esas olduğu, bilgisayar formatör öğretmen bulunmaması halinde BT sınıflarının işletilmesinden sorumlu olacak personelin; okulda görev yapan BT öğretmenleri arasından, BT öğretmenin bulunmaması halinde ise, bilgisayar eğitimi alarak, bunu belgelendiren öğretmenler arasından okul müdürü tarafından seçileceği belirtilmiştir. Ayrıca; bilgisayar formatör öğretmenlerinin; okullarında görev yapan yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve diğer personel ile halkın bilgisayar okuryazarlığı konusunda eğitilmesi için gerektiğinde eğitimler vereceği de ifade edilmiştir (EĞİTEK 2007).

MEB'in 1993 tarih ve 2378 sayılı tebliğler dergisinde yayımlayarak yürürlüğe koyduğu “Bilgisayar Laboratuvarlarının Düzenlenmesi ve İşletilmesi ile Bilgisayar ve Koordinatör Öğretmenlerin Görevleri Hakkında Yönerge” temel alınarak 2008 yılında hazırladığı BT formatör öğretmenlerin görevlendirilme ve çalışma esasları ile ilgili yönergesine göre formatör öğretmenlerin; atama alanı bilgisayar olan BT öğretmenlerinden ve en az

180 saatlik BT formatör öğretmen eğitimi kursuna katılıp başarılı olan öğretmenler arasından seçileceği ve görevlendirileceği, görevlendirilen okul BT formatör öğretmenlerine 16.12.2006 tarih ve 26378 sayılı Bakanlar Kurulu kararının 21. maddesine göre ek ders ücretleri ödeneceği, en az 6 en çok 10 saat BT dersine veya kendi branşlarında, kendi branşlarında mümkün değilse başka bir branşta derslere girecekleri belirtilmiştir. Aynı yönergede formatör öğretmenin görevleri arasında;

- okullarında görev yapan öğretmenlere BT alanında destek olmak gerektiğinde hizmet içi eğitim faaliyeti planlayıp ve düzenlemek
- okul web sitesinin yapılması ve güncellenmesinden sorumlu olmak
- BT sınıflarının işletilmesiyle ilgili yaşanan sorunları tespit ederek bu sorunların giderilmesiyle ilgili çalışmalarda görev almak
- BDE için diğer öğretmenlere rehberlik yapmak
- okulun açık olduğu saatlerde BT sınıflarını açık ve hazır tutarak, öğrenci, öğretmen, diğer personel ve idarenin de uygun gördüğü durumlarda çevre halkının kullanımına sunmak
- BT sınıflarının devamlı kullanılabilmesi için, ders saatleri öncesinde ders öğretmeni ile birlikte kullanılacak tüm materyalin ve eğitim teknolojisi ekipmanlarının hazır bulundurulmasını sağlamak
- BT sınıflarının kullanılması sırasında ortaya çıkabilecek ve kendisinin çözüm getiremediği teknik sorunları okul müdürlüğüne bildirerek ilgili birime iletmek
- okul Mebbis (ilsis) ve e-okul modüllerinin kullanımı için okul müdür/müdür yardımcısı ve öğretmenlere rehberlik yapmak
- bulunduğu ilçedeki okul sayısının durumuna göre, bilgisayar öğretmeni ya da bilişim teknolojileri formatör öğretmeni olmayan okullara rehberlik yapmak

olduğu da belirtilmiştir. Bununla birlikte okul BT formatör öğretmenin n öbet görevinde bulunmayacağı, okul BT formatör öğretmenine EĞİTEK'in öngördüğü ve belirttiği görevler haricinde görev verilemeyeceği de vurgulanmıştır (MEB 2008).

BT öğretmenlerinin ve formatör öğretmenlerin görevleri ve uygulamada karşılaştıkları sorunlar konularında yapılan çalışmalar incelenmiş ve bu araştırma için önem arz edenleri aşağıdaki şekilde özetlenmiştir.

Orhan ve Akkoyunlu (2003)'nın, eğitici bilgisayar formatör (master) öğretmenlerin profillerini ve onların uygulamada karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada; eğitici bilgisayar formatör öğretmenlerin; öğrenci mevcuduna göre donanım yetersizliğinden şikayetçi olduklarını, teknik bakımdaki yetersizliklerin ve çıkan teknik sorunlarla uğraşmanın iş yüklerini artırdığını saptamışlardır. Araştırma sonucunda; okullarda birden fazla formatör öğretmene ya da formatör öğretmenin yanı sıra teknik elemanlara ihtiyaç duyulduğunu, ayrıca formatör öğretmenlerin, yöneticilerin okullarda teknoloji kullanımına karşı olumsuz tutumlarının destekleyici olmadığını belirttiklerini ortaya çıkarmışlardır.

Özoğul (2006)'un, bilgisayar öğretmenlerinin meslek yaşamlarında öğretim, yönetim, teknik ve kişisel alanlarda karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada bilgisayar öğretmenlerinin en çok teknik alanda, en az ise kişisel alanda sorun yaşadıklarını saptamıştır. Bunun yanı sıra bilgisayar öğretmenlerinin teknik alanda ve öğretim alanında yaşadıkları sorunların hizmet yılına göre değiştiğini ve mezun olunan fakülteye göre de farklılık gösterdiğini belirlemiş, hizmet yılı az olan öğretmenlerin hizmet yılı fazla olan öğretmenlere göre ve eğitim fakültesi mezunlarının teknik eğitim fakültesi mezunlarına göre teknik alanda daha fazla sorun yaşadığını da ortaya çıkarmıştır. Diğer taraftan bilgisayar öğretmenlerinin; öğretim alanında karşılaştıkları en büyük sorunun, sınıfların kalabalık oluşu, yönetim alanında karşılaştıkları en büyük sorunun yönetim tarafından verilen görevlerin iş yüklerini arttırması, teknik alanda karşılaştıkları en büyük sorunun, bilgisayar laboratuvarındaki bilgisayarların sık sık arızalanması, kişisel alanda karşılaştıkları en büyük sorunun ise, bilgisayar laboratuvarıyla ilgilenirken fiziksel olarak yorulmaları olduğunu saptamıştır. Araştırmada ayrıca fakültelerinin öğretim programlarını yaşanan sorunlar göz önüne alınarak güncellemesinin, okullarda bilgisayar öğretmenlerine destek verecek teknik personellerin bulundurulmasının, öğretim ve teknik alanlarda bilgisayar öğretmenlerine

hizmet içi eğitimler verilmesinin eğitim öğretimin daha kaliteli yapılabilmesi açısından önemine de değinmiştir.

Akbıyık ve Seferoğlu (2009), BT öğretmenlerinin gözledikleri öğrenci beklentilerini ve disiplin sorunlarını ortaya koymak amacıyla yaptıkları çalışmada; BT derslerinde istenilen verimin alınamadığını belirlemiş, derslerin verimli geçmesinin önündeki en büyük engelin ise; öğrencilerin bilgisayarı bir oyun aracı ve eğlence kutusu olarak görmelerinin ve dersin notunun olmayışından dolayı da dersi önemsememelerinin olduğunu ortaya çıkarmışlardır.

Seferoğlu (2009), BT öğretmenlerine yönelik yaptığı bir başka çalışmasında ilköğretim okullarında görev yapan okul yöneticilerinin ve deneticilerinin, BT öğretmenlerinden beklentilerine ilişkin görüşlerini incelemiştir. Seferoğlu bu araştırmasında yöneticilerin ve deneticilerin BT öğretmenlerinden; öğrenci notlarını ve resmi belgeleri bilgisayar ortamına aktarma, okulun web sayfasını hazırlama ve güncelleme yapma, okul bilgisayarlarına program kurma, okul bilgisayarlarını tamir etme ve kurum içi yerel ağ kurma, okul çalışanlarının kişisel bilgisayarlarını tamir etme ve bu bilgisayarlara program yükleme noktalarında beklentilerinin olduğunu saptamıştır. Araştırma sonucunda; BT öğretmenlerinden asli görevlerinin dışında oldukça büyük beklentiler olduğunu, bu beklentilerin BT öğretmenlerinin asli görevlerini aksatmalarına neden olabileceğini, öte yandan okul yöneticilerinin ve deneticilerinin BT öğretmenlerinden yapmalarını istedikleri iş ve uygulamaların kurumdan kuruma değişebildiğini, burada belirleyici olan durumların ise okulun fiziksel koşulları ve yöneticilerin, deneticilerin ve BT öğretmenlerinin konuyla ilgili bilgi düzeyi olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bununla birlikte; okul yöneticilerinin ve deneticilerinin okullarla ilgili bilgilerin web ortamına taşınmasını istemeleri ile İnternet teknolojilerinin kullanılması konusundaki yaklaşımları arasında ilişki olduğunu belirlemiş ve teknolojinin eğitimde kullanımı açısından olumlu bir gösterge olduğunu ifade etmiştir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde; BT öğretmenlerinin, sınıfların kalabalık ve bilgisayarların teknik açıdan yetersiz oluşu, ders notunun olmayışı ve ders saatinin

azlığı nedeniyle derslerin verimli geçmemesi noktalarında sorunlarının olduğu saptanmıştır. Ayrıca BT öğretmenlerinden asli görevlerinin dışında oldukça büyük beklentilerin olduğu da belirlenmiş ve bu beklentilerin BT öğretmenlerinin asli görevlerini aksatmalarına neden olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Diğer taraftan formatör öğretmenlerin bilgisayarlarda sürekli ortaya çıkan teknik sorunlarla uğraşmalarının iş yüklerini artırdığı da ortaya çıkarılmıştır. Buna bağlı olarak okullarda birden fazla formatör öğretmene ya da formatör öğretmenin yanı sıra teknik elemanlara ihtiyaç duyulduğu sonucuna da ulaşılmıştır. İncelenen çalışmalarda ortaya çıkan genel kanı ise; fakültelerinin öğretim programlarını yaşanan sorunları göz önüne alarak güncellemesi, eğitim öğretimin daha kaliteli yapılabilmesi için öğretim ve teknik alanlarda hem BT öğretmenlerine hem de formatör öğretmenlere hizmet içi eğitimler verilmesi gerektiğidir.

2.8. Yöneticilerin ve Diğer Öğretmenlerin Bilgisayar Okuryazarlığı

Toplumun gereksinim duyduğu insan profiline uygun bireyler yetiştirme sorumluluğunu üstlenmiş olan eğitim kurumlarından beklenenin, bilgi becerileriyle donatılmış (bilgiye ulaşabilen, kullanabilen, iletebilen ve üretebilen), teknolojiyi kullanabilen ve kendi kendisine öğrenebilen (öğrenmeyi öğrenmiş) bireyler yetiştirmeleri olduğunu, günümüzde bir çok ülkede görülen okulların yeniden yapılandırılması çalışmalarının da bu gelişmelerle doğrudan ilişkili olduğunu belirten Akkoyunlu ve Kurbanoglu (2003); çeşitli bilgi kaynaklarının olduğu kadar bilgisayar teknolojilerinin de kullanımını gerektiren bu yeni yapılanmanın bilgi okuryazarlığı ve bilgisayar okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesini zorunlu kıldığını, tüm bu gelişmelerin öğrencilerin olduğu kadar onları yönlendirme sorumluluğunu üstlenen öğretmenlerin de söz konusu becerilerle donatılması gereğini ortaya çıkardığını vurgulamışlardır.

Teknolojinin öğrenme-öğretme süreçlerine yaptığı katkılardan yola çıkarak eğitimde teknoloji kullanımıyla ilgili olarak çeşitli yatırımlar yapılmakta ve bu yatırımlar her geçen yıl artan bir hızla devam etmektedir. Ancak yapılan yatırımların beklentileri karşılayabilmesinde yani başarıya ulaşılmasında bir takım koşulların varlığı göz ardı

edilmemelidir. Örneğin süreçte yer alan bireylerin bir takım becerilere sahip olmaları, fiziksel ortamın kullanıma elverişli olması ve süreklilik arz etmesi önemlidir. Eğitim ortamında kullanılabilecek teknolojilere bakıldığında bu teknolojilerden bir kısmının kullanıcılar tarafından ancak sınırlı düzeyde becerilerle kullanıldığı dikkat çekmektedir (Akbıyık ve Seferoğlu 2009).

Teknolojileri uygulamaya geçirecek bireylerin sadece teknolojiyle tanıştırılması yeterli değildir. Çünkü öğretmenler bilgi teknolojileri olanaklarından temelde iki amaç için yararlanabilirler. Birincisi, öğretmenlik mesleğinin uygulanmasında sınıf dışında yapılan eğitsel ve idari işler için teknoloji kullanımı, BT'nin araç olması; ikincisi ise, öğretim etkinliği yapılırken BT'nin işe koşulması. Bu nedenle eğitim sistemlerinde teknolojiden yararlanabilmek için nitelikli öğretmen yetiştirilmesi gerekmektedir (Gündüz ve Odabaşı 2004). Bu amaçla öğretmen yetiştiren kurumların öncelikle genelde eğitim teknolojisi ve özelde yeni BT'nin kullanımına ilişkin planları olmak zorundadır. Okullarda hâlihazırda çalışmakta olan öğretmenlerin ve üniversitelerde öğrenim gören öğretmen adaylarının yeni teknolojiye ilişkin bilgi ve beceriler kazanması gerekmektedir (Akpınar 2003). Bu nedenle günümüzde, öğretmen yetiştiren kurumların programlarına bilgisayar okur – yazarlığını artıran derslerin yanı sıra bilgisayarlı/bilgisayarla eğitim derslerinin konulması zorunlu hale gelmiştir (Akkoyunlu 1995; Kurbanoglu ve Akkoyunlu 2002).

YÖK'ün 1998 yılında yayınladığı “Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi” raporunda 1998/1999 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan eğitim fakülteleri yeni ders programlarının önceki programlara oranla öğretmenlere BT'yi kullanabilmeleri için daha fazla teknolojik bilgi edindirmeyi amaçladığı görülmektedir (YÖK 1998).

Öğretmenlerimizi yetiştirirken onlara kuramsal bilgileri en iyi şekilde vermenin yanında, bunu günün teknolojik araçlarıyla da desteklememiz gerekir. Öğretmen eğitim ve öğretiminde teknolojiyi kullandığımız ve öğretmen adaylarımıza teknolojiyi kullanmayı öğrettiğimiz takdirde, gelecek kuşakların teknolojiyi kullanmaktan

korkmayan ellerde yetişeceklerini bekleyebiliriz. Ancak bu teknolojilerin eğitimde verimli olarak kullanılması öncelikle öğretmen ve yöneticilerin teknolojiye yönelik tutumlarına bağlıdır (Balcı 2002). Bilgisayar, eğitim ortamında çok önemli ve etkin bir öğretme-öğrenme aracıdır. Bu araca karşı eğitim ortamında olumlu ilgi ve tutumlar oluşturmada onun eğitim ortamında etkin kullanımı sağlanamayabilir. Araç-gerece karşı oluşturulacak olumsuz bir tutum ya da ilgi, amaçların gerçekleşmesini engelleyebilir (Alacapınar 2007). Ancak teknolojinin kendi işlerini kolaylaştırıcı bir yapıya sahip olduğuna inanan öğretmenler sistem içerisinde başarıya ulaşabileceklerdir (Varol 2002). Bu nedenle teknolojiyi kullanabilecek nitelikte öğretmen sayısının artırılmasını getirmektedir. Bu amaçla atılması gereken iki adım vardır. Biri, öğretmen adaylarını teknoloji kullanımı konusunda eğitmektir, diğeri ise öğretmenlerimizin hizmet içi eğitim faaliyetleriyle desteklenmesidir (Balcı 2002).

Kabakçı ve Odabaşı (2007); öğretmen yetiştirmede hizmet öncesi eğitimin yanı sıra, önemli aşamalardan birinin de öğretmenlerin hizmet içi eğitimleri anlamına gelen mesleki gelişimleri olduğunu belirtmiş, öğretmenlerin eğitim alanındaki yeniliklerin ve gelişmelerin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışları kazanmalarını ve mesleki yeterlilik açısından hizmet öncesi eğitim eksikliklerini tamamlamalarını sağlamak amacıyla gerçekleştirilen mesleki gelişimin, öğretmen yetiştirmenin önemli bir parçasını oluşturduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca mesleki gelişimin hizmet öncesinden başlayarak, öğretmenliğe ilk girişte ve hizmet içinde devam eden bir süreç olması gerektiğini, başarılı eğitimcilerin, yaşam boyu öğrenen ve gelişimleri boyunca becerilerini rafineleştiren, yeni yöntemleri öğrenen ve uygulayan bireyler olduğunu, öğretmenlerin mesleki gelişim çalışmalarının, öğrencilerin gereksinimlerini tamamlayıcı nitelikte, teknolojinin gelişimindeki hız göz önüne alındığında ise öğretmenlere verilecek mesleki gelişim fırsatlarının da uzun soluklu olması gerektiğini ifade etmişlerdir (Kabakçı ve Odabaşı 2007b).

AB Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü'nün Komisyon Raporu'nda (2001) da, yaşam boyu öğrenen ve kendini geliştiren bireylerin yetiştirilebilmesi için "Eğitim

Sistemlerinin Gelecekteki Somut Hedefleri” arasında gösterilen aşağıdaki noktalara vurgu yapılmaktadır.

- üye devletlerin; öğretim ve eğitim sistemlerinin kalitesini yükseltme
- yaşam boyu öğrenmenin sağlanması için özel stratejiler geliştirme
- genç insanların temel öğretim veya eğitimden çıkışta sahip olması gereken temel becerileri tekrar gözden geçirme ve bunların BT’ ye tamamen entegre olmasını sağlama
- mevcut kaynakların en iyi şekilde kullanılmasını sağlama
- öğretmenlerin ve eğitimcilerin başlangıç ve hizmet içi eğitimlerini; becerileri, toplumdaki ve beklentilerdeki değişimlere ve ilgili farklı gruplara (başlangıç öğretim ve eğitiminde olan her yaştaki genç insanlar, ve geniş yaş yelpazesinde yetişkinler; özel öğrenme güçlükleri olan, kişisel veya toplumsal güçlükleri olan insanlar vs) cevap verecek şekilde yükseltme
- kaliteli öğrenmeyi sağlamak için tüm yurttaşların okuryazarlık ve sayısal yeteneğe ulaşmasını sağlama
- kaynakları en iyi şekilde kullanma

Öğretmenler için uluslar arası eğitim teknolojileri standartları ve performans göstergeleri belirleyen ISTE (2008) ise; öğretmenlerde bulunması gereken becerileri sıralarken teknolojinin eğitimde etkin kullanımını sağlamak amacıyla da bilgi ve teknoloji becerilerine de yer vermiştir. ISTE’nin öğretmenler için belirlediği standartlar arasında; teknoloji ile ilgili temel işlem ve kavramları bilme, yaşam boyu öğrenme ve mesleki gelişim için teknolojik değişimleri takip etme ve bu konuda kendini geliştirmek için teknolojik kaynakları kullanma, öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmak ve eğitimde verimliliği artırmak için teknolojiye başvurma, teknoloji destekli öğrenme ortamları planlama, tasarlama ve uygulama, öğrencilerin öğrenmelerini artırmak için meslektaşları, aileler, toplumsal ve akademik kurumlar ile iletişim ve işbirliği yapmada teknolojiyi kullanma, öğrencinin öğrenmesini değerlendirmede teknoloji destekli farklı değerlendirme stratejilerini kullanma, teknoloji kullanımı konusunda sosyal, etik, yasal ve insani konularla ilgili ilkeleri sınıfta uygulama yer almaktadır (Akpınar 2004; Demiraslan ve Usluel 2005; ISTE 2008). Bu standartlar incelendiğinde öğretmenlerin

bir yandan teknoloji kullanabilen bir yandan da sınıf ortamını öğrencilerinin teknolojiyi kullanabilecekleri şekilde düzenleyebilen becerilerle donanık olmalarının gereği anlaşılmaktadır (Orhan ve Akkoyunlu 2003).

MEB tarafından 2006 yılında yayınlanan 2590 sayılı tebliğler dergisinde de “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” konusunda BT alanında öğretmenlerde bulunması gereken beceriler aşağıda belirtildiği gibi sıralanmıştır (Tebliğler Dergisi 2006).

- BT ile ilgili yasal ve ahlâki sorumlulukları bilme ve bunları öğrencilere kazandırma
- teknoloji okuryazarı olma (teknoloji ile ilgili kavram ve uygulamaların bilgi ve becerisine sahip olma).
- BT’deki gelişmeleri izleme
- meslekî gelişimini desteklemek ve verimliliğini artırmak için BT’den yararlanma
- BT’den (on-line dergi, paket yazılımlar, e-posta, v.b) bilgiyi paylaşma amacıyla yararlanma
- BT’yi de kullanarak, farklı deneyimlere, özelliklere ve yeteneklere sahip öğrencilere uygun öğrenme ortamları hazırlama
- ders plânında BT’nin nasıl kullanılacağına yer verme
- materyal hazırlamada bilgisayar ve diğer teknolojik araçlardan yararlanma
- teknolojik ortamlardaki (veri tabanları, çevrimiçi kaynaklar vb.) öğretme – öğrenme ile ilgili kaynaklara ulaşma, bunları doğruluk ve uygunlukları açısından değerlendirme
- teknoloji kaynaklarının etkili kullanımına model olma ve bunları öğretme
- öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını dikkate alarak öğrenci merkezli stratejileri destekleyen teknolojiler kullanma
- BT’yi kullanarak verileri analiz etme
- BT’yi de kullanarak değerlendirme sonuçlarını veliler, okul yönetimi ve diğer eğitimcilerle paylaşma

Avrupa Komisyonu’nun “Öğretmen Yeterlikleri ve Nitelikleri İçin Ortak İlkeler” Raporu’nda (2009) da öğretmenlerin; bilgi toplumuna ayak uydurabilmeleri ve kendi

kariyerleri boyunca mesleki gelişimlerini sürdürebilmeleri için hayat boyu öğrenmeyi benimsemeleri gerektiği belirtilmiştir. Bunun için de hem kaliteli ve nitelikli bir yükseköğretim eğitimi hem de çalıştıkları kurumlarca gerekli hizmet içi eğitimler gibi örgün ve yaygın eğitim faaliyetleriyle sürekli mesleki gelişim imkânı verilmesi gerektiği de vurgulanmıştır. Ayrıca teknolojiyi etkin kullanabilmeleri için BT'den yararlanmaları gerektiğinin yanı sıra öğrenme ortamlarına BT' nin entegrasyonunun öğrenme-öğretme süreçlerini daha etkili hale getireceği de belirtilmiştir (Kızılkaya ve Usluel 2007). Bu noktada Demiraslan ve Usluel (2005); öğretmenlerin BT'nin öğrenme öğretme sürecine entegrasyonu ile ilgili etkinliklerde bulunabilmeleri için öğretmen yetiştirmeden sorumlu tüm örgütlerin özellikle de MEB ve üniversitelerin BT'in öğrenme öğretme sürecine entegrasyonunu gerçekleştirmek üzere işbirliği yapmalarının önemli olduğunu ileri sürmüşlerdir.

MEB'in 2005/87 sayılı "Microsoft Eğitimde İşbirliği Protokolü Uygulama Alanı" genelgesinde; BT araçlarının kullanımının özellikle öğretmenler tarafından öğrenilmesi ve eğitim öğretim ortamında da BT'den daha etkin ve verimli bir şekilde yararlanılmasının hedeflendiği ve bu doğrultuda bakanlık tarafından çok çeşitli projeler geliştirilmekte ve uygulamalar yapılmakta olduğu ifade edilmiştir (EĞİTEK 2005). Bu doğrultuda MEB; BT' nin öğrenme ortamlarıyla entegrasyonunu gerçekleştirmek için TEP kapsamında öğretmenlerin ve yöneticilerin BT'yi etkili ve verimli şekilde kullanabilmelerini sağlamak amacıyla çalışmalarda bulunmuştur. TEP 1. fazında;

- 3781 aday yöneticiye bilgi ve iletişim teknolojileri eğitimi,
- 221.000 öğretmene bilgisayar sınıflarının, donanımı ve yazılımının etkin şekilde kullanımı üzerine eğitim
- okullara alınan donanım firmaları tarafından 6.665 öğretmene, yazılım firmaları tarafından da 9.251 öğretmene eğitim

verildiği belirtilmiştir (MEB 2009). Ayrıca TEP 2. fazında da temel eğitim okullarında görevli öğretmen ve müfettişlerin hizmet içi eğitimlerine devam edildiği vurgulanmıştır (Dünya Bankası 2009).

Okullarımız yeniliklerin en erken uygulamaya konulması gereken kurumlardır. Bunun içindir ki, eğitim kurumlarında meydana gelen yeni bir uygulama hakkında kurum içinde görev yapan herkesin bilgilendirilmesi gerekir. Bu yeniliklerden en önemlisi olan genelde eğitim teknolojileri özelde de bilgisayarın kullanımı ve öğretime entegrasyonu için öncelikle okul yöneticilerinin bu konuda bilgilendirilmesi gerekir (Çelikten 2002). Bu sayede hem okulda görev yapan öğretmenlerin ve diğer okul personelinin hem de öğrencilerin yeni teknolojilerden haberdar olmalarını ve onları nasıl kullanacaklarını öğrenmelerini sağlayacak uygulama ve etkinliklere yer verebilirler. Helvacı (2008) da benzer bir ifadeyle; okul yöneticilerinin iyi bir değişim lideri, iyi bir eğitim ve öğretim lideri olmalarının yanında onların rolüne, hızlı teknolojik değişimlere paralel olarak iyi bir teknolojik yeterliğe sahip olmalarının da eklendiğini, bunun için de okul yöneticilerinin teknolojiyi tanıması, anlaması, uygulamalarını bilmesi ve benimsemesi gerektiğini vurgulanmıştır.

ISTE (2009); okul yöneticilerinin teknoloji kullanımı için de çeşitli standartlar geliştirmiştir. Bu standartlar arasında; eğitim kurumlarının da dijital çağa ayak uydurabilmeleri için yöneticilerin BT konusuna hâkim olarak bu konuda model olup liderlik yapmak, değişimleri takip ederek etkili ve verimli öğretimin sağlanabilmesi için stratejik planlar geliştirip teknolojinin öğrenme ortamlarında sık ve etkin kullanımını sağlamak, öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını göz önüne alarak öğrenci merkezli eğitim ortamlarını teknolojik araçlarla donatmak, öğretmenleri ve bütün personeli yenilikleri ve teknolojiyi kullanmaya teşvik etmek ve onların mesleki gelişimlerinin sürekliliğini sağlamak yer almaktadır.

Karlı vd (2001); kaliteli bir eğitimin gerçekleşebilmesi için en önemli unsurlardan birisinin BT ile ilgili altyapının okullarda sağlanması olduğunu, bu altyapı içinde BT ile ilgili birimlerin oluşturulması ve bunu kullanacak olanların eğitilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Aşkar (2003) da benzer bir ifadeyle; teknolojinin sadece “ürün” olarak okula girmesinin etkili kullanımı için yetersiz olduğunu belirtmiş, asıl önemli olanın öğretmen, öğrenci, aile ve yönetimin; teknolojiyi kendi amaçlarına uygun olarak

kullanabilmesi, öğrenme-öğretme sürecinde teknolojiden faydalanabilmesi, ve bir sonraki yenilikler için öncül olabilmesi olduğunu vurgulamıştır.

Teknolojik araçların bulunduğu her ortamda teknolojik sorunlara çözüm üretebilecek bilgili ve deneyimli personelin bulunması gerekmekte olduğunu göz önünde bulunduran MEB; bu nedenle 1993 yılında yayınladığı 2378 sayılı tebliğler dergisinde il ve ilçe merkezlerinde bilgisayar veya elektrik – elektronik öğrenimi görmüş bakım-onarım personeli bulundurulması gerektiğini de belirtmiştir (Tebliğler Dergisi 1993).

Yapılan literatür çalışmalarında yöneticilerin ve diğer branş öğretmenlerinin bilgisayar okuryazarlığıyla ilgili çok fazla çalışma olduğu tespit edilmiş, bu konuyla ilgili ulaşılabilenler incelenmiş ve bu araştırma için önem teşkil edenlerin dikkat çeken noktaları aşağıdaki şekilde özetlenmiştir.

Çağıltay vd (2001)'nin, öğretmenlerin bilgisayarları nasıl kullandıklarını ve öğretimde bilgisayar kullanımını nasıl algıladıklarını ortaya koymak amacıyla yaptıkları çalışmada; öğretmenlerin bilgisayar kullanmayı, kendi çabalarıyla, özel kurslara giderek, üniversite eğitimi sırasında ve hizmet içi eğitimlerle öğrendiklerini belirlemişlerdir. Diğer yandan hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin aldıkları eğitimden çok fazla memnun kalmadıklarını, bunun sebebinin alınan hizmet içi eğitim sürecinde yeterince uygulama yapılmaması olduğunu da saptamışlardır. Ayrıca öğretmenlerin okullarında bilgisayarları ders programı ile bütünleştirebilmeleri noktasında problem yaşadıklarını belirlemişler, bu problemlerin öğretmenlerin birçoğunun okullarda teknolojinin kullanımı konusuna yabancı olmalarından kaynaklandığını ortaya çıkarmışlardır. Buna karşın, öğretmenlerin bilgisayar kullanımı ile ilgili inanışlarının genelde olumlu olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Karslı vd (2001)'nin, öğretmenler ile eğitim yöneticilerinin (okul yöneticileri ve ilköğretim müfettişleri) BT'yi kullanma düzeylerini ve BT'den yararlanmalarını engelleyen nedenleri belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada; öğretmenlerin görev yaptıkları okulların tamamında BT sınıfı bulunmasına rağmen azımsanamayacak bir

kısının bilgisayar kullanmayı bilmediğini saptamışlardır. Buradan hareketle BT'yi tanıma, kullanma, faydalanma konularında istenilen düzeye gelineemediğini, belli bir kültürel alt yapının oluşturulamadığını, çok az katılımcının modern iletişim teknolojilerinden yararlandığını ortaya çıkarmışlardır. Bununla birlikte; BT'den yararlanmayı sınırlandıran en önemli engelin ekonomik açıdan olduğunu, diğer yandan öğretmenlerin ve eğitim yöneticilerinin BT'yi kullanmaya teşvik edici uygulamaların gözlemlendiğini saptamışlardır. bu karşın öğretmenlerin bireysel nedenlerle BT'den uzak kaldıkları sonucuna ulaşmışlardır.

İşman (2001), öğretmenlerin eğitim teknolojilerini öğrenme-öğretme faaliyetlerinde kullanıp kullanmadıklarını belirlemeye çalıştığı araştırmasında; öğretmenlerin öğrenmeyi güdüleyen ve artıran yeni eğitim teknolojilerini eğitim-öğretim faaliyetlerinde istenilen düzeyde etkin olarak kullanılmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca MEB ile üniversitelerin ilgili bölümlerinin irtibat halinde olarak öğretmenlerin eğitim teknolojisi okuryazarı olmalarını ve eğitim öğretim faaliyetlerinde eğitim teknolojilerini gerekli ve etkili şekilde kullanmalarını sağlamak için planlı ve etkili hizmet içi eğitimleri ortaklaşa düzenlemesinin önemine de değinmiştir.

Çelikten (2002)'in, okul yöneticilerinin bilgisayar kullanma becerilerini araştırmak amacıyla yaptığı çalışmasında; katılımcıların büyük bir bölümünün bilgisayar kullanıcısı olduğunu, yöneticilerin görevlerini yerine getirmelerinde genelde eğitim teknolojilerinin özelde bilgisayarların büyük kolaylık sağladığını saptamıştır. Ayrıca yöneticilere göre bilgisayarın okullarda yaygın biçimde kullanılmasının nedenleri arasında; işleri kolaylaştırmasının, hızlandırmasının, eğitimi zenginleştirmesinin ve niteliğini artırmasının önemli yer tuttuğunu da ortaya çıkarmıştır.

Kurbanoglu ve Akkoyunlu (2002)'nin, öğretmen adaylarına bilgi okuryazarlığı becerileri kazandırmak için hazırlanan programının etkililiğini, öğretmen adaylarının bilgisayar öz yeterlik algılarını, bilgisayar öz-yeterlik algısı ile bilgi okuryazarlığı becerileri ilişkisini ölçmek ve öğretmen adaylarının kendilerini bilgi okuryazarı becerileri açısından nerede gördüklerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada;

uygulanan programın etkili olduğunu, ancak öğretmen adaylarının bilgisayar öz yeterlik algılarının düşük olduğunu saptamışlardır. Bunun yanı sıra öğretmen adaylarının bilgisayar öz yeterlik algıları ile bilgi okuryazarlığı becerileri arasında orta düzeyde bir ilişki olduğunu ortaya çıkarmışlar ve buna bağlı olarak öğretmen adaylarının hem bilgisayar hem de bilgi okuryazarlığı alanlarında daha fazla bilgiye gereksinim duyduklarını belirlemişlerdir.

Aşan (2003), ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bilgisayar bilincinin ne düzeyde olduğunu belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada; birçok öğretmenin bilgisayar kullanıcısı olmadığını ya da çok düşük düzeyde olduğunu, öğretmenlerin eğitim ortamlarında teknolojinin uygulanması için temel kavramlar ile ilgili bilgi ve beceri eksikliğinin olduğunu, bilgisayar teknolojileriyle ilgili teknik bilgilerinin de yok denecek kadar az olduğunu ortaya çıkarmıştır. Aşan bu çalışmasında ayrıca öğretmenlerin; bilgisayar becerileri yönünde olumlu tutumlarının, sınıfta bilgisayar teknolojilerini etkin kullanmaları için gerekli bir bileşen olduğunu, gelişmekte olan teknolojileri öğretimde kullanabilmeleri için keşfetmelerini sağlamak amacıyla teşvik edilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Diğer taraftan öğretmenlerin sadece bilgisayar okuryazarı olmasının yeterli olmadığını, hizmet içi eğitimlerle kendilerini bu konuda geliştirmeleri gerektiğini, bunu sağlamak için de hizmet içi eğitimlere daha fazla fon ayrılmasının önemine de değinmiştir.

Deniz (2005), ilköğretim okullarında görev yapan sınıf ve alan öğretmenlerinin bilgisayar tutumlarını belirlemeyi amaçladığı çalışmasında; öğretmenlerin cinsiyet, yaş ve hizmet süreleri ile bilgisayar tutumları arasında dikkat çekici farklılıklar olduğunu saptamıştır. Buna bağlı olarak bilgisayara ilgi duyma noktasında erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere, genç öğretmenlerin daha yaşlı öğretmenlere, 1-5 yıl arasında hizmet süresi olanların 21 yıl ve üzerinde hizmet süresi olan öğretmenlere oranla daha olumlu bilgisayar tutumuna ve daha düşük bilgisayar kaygısına sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Çelik ve Bindak (2005), ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumlarını incelemek için yaptıkları çalışmada; bilgisayarı olan öğretmenlerin olmayan öğretmenlere, bilgisayar öz yeterliği ile bilgisayar kullanma sıklığı yüksek olanların olmayanlara oranla bilgisayara yönelik olumlu tutumlarının daha yüksek olduğunu saptamışlardır.

Özan ve Erten (2005), öğretmenlerin bilgisayar kullanmaya yönelik tutumları ile branşları, lisansüstü öğrenim durumları, bilgisayarla tanışma dönemleri, bilgisayara sahip olma durumları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada; hem sınıf hem de branş öğretmenlerinin bilgisayar kullanmaya yönelik olumlu tutuma sahip oldukları, ancak lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin hiç lisansüstü öğrenim görmemiş olan öğretmenlere, bilgisayara sahip olan öğretmenlerin sahip olmayan öğretmenlere, göre bilgisayar kullanımı konusunda daha olumlu tutuma sahip olduklarını ortaya çıkarmışlardır. Ayrıca erken zamanlarda bilgisayar ile tanışan öğretmenlerin bilgisayar konusunda kendilerine daha çok güvendiklerini de saptamışlardır. Diğer taraftan öğretmenlerin bilgisayar kullanmaya karşı olumlu tutum sergilemelerinin, eğitim ortamlarında teknolojinin kullanılması ve böylece öğretimin daha etkili olabilmesi açısından önemli olduğu sonucuna da ulaşmışlardır.

Özçelik (2006), ilköğretim okullarında görev yapan sınıf ve branş öğretmenlerinin bilgisayar özyeterlik düzeylerinin yaş, cinsiyet, kıdem, branş, bilgisayara sahip olma durumu ve bilgisayar kullanma sıklığı değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada; öğretmenlerin bilgisayar özyeterlik düzeylerinin orta seviyede olduğunu belirlemiştir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin, yaş, kıdem, branş ve bilgisayara sahip olma değişkenlerine göre bilgisayar öz yeterlik düzeylerinde farklılıklar olduğunu da ortaya çıkarmıştır.

Helvacı (2008), ilköğretim okullarında görev yapan okul yöneticilerinin (müdür ve müdür yardımcılarının) teknolojiye karşı tutumlarını belirlemeyi amaçladığı çalışmada; okul yöneticilerinin, teknolojiye karşı tutumları kapsamında; teknolojiyi benimseme, teknolojik gelişmelerden haberdar olma, teknolojiyi izleme, İnternet'ten

yararlanma, teknolojiyi kullanma, teknolojiye karşı karamsar olmama boyutlarında olumlu tutumlar içinde olduğu ortaya çıkarmıştır. Ancak teknolojiye güven duyma ve teknoloji korkusu boyutlarında kararsız (nötr) bir tutum içinde oldukları sonucuna da ulaşmıştır.

Alacapınar (2007), bilgisayara karşı öğrenci ve öğretmen ilgilerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada öğretmen ve öğrencilerin bilgisayar öğrenmenin kolay olduğunu, bilgisayarın çalışmalarını, işlerini kolaylaştırdığını düşündüklerini, ancak bilgisayarı bozmaktan korktukları için bilgisayar kullanmaktan çekindiklerini saptamıştır. Ayrıca araştırma sonucunda öğretmen ve öğrencilerin bilgisayara karşı olumlu bir ilgi geliştirdiklerini de ortaya çıkarmıştır.

Cüre ve Özden (2008)'in, öğretmenlerin BT' ye yönelik tutumlarını belirlemek ve bu konudaki tutumları ile uygulama başarıları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla gerçekleştirdikleri çalışmada; öğretmenlerin BT'in öğrenmeyi kolaylaştırdığına, öğrenci ve öğretmen başarısını artırdığına, öğrencilerin ilgisini çektiğinden öğretimin daha etkili olması için kullanılmasının gerekli olduğuna inandıklarını, ancak kalabalık sınıflarda BT'den yararlanmanın zor olduğunu, BT'yi kullanmanın sorumluluklarını artırdığını, bilgi ve beceri gerektirdiğini düşündüklerini ortaya çıkarmışlardır. Ayrıca öğretmenlerin BT'yi uygulama başarılarının BT' ye yönelik tutumlarına bağlı olduğu sonucuna da ulaşmışlardır.

Konuyla ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde; 2000li yılların başlarında çalışmalarda gözlenen bilgisayara karşı olumsuz tutumun 2000 yılların sonuna doğru azaldığı ve bilgisayar okuryazarı yönetici ve öğretme sayısında gözle görülür bir artışın olduğu dikkati çekmiştir. Bununla birlikte yaş, cinsiyet, branş, kıdem ve hizmet yılına göre de öğretmen ve yöneticilerin bilgisayara karşı tutumlarının değiştiği saptanmıştır. Bu noktada öğretmenlerin bilgisayar kullanmaya karşı olumlu tutum sergilemelerinin, eğitim ortamlarında teknolojinin kullanılması ve böylece öğretimin daha etkili olabilmesi açısından önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmalarda ayrıca öğretmen ve yöneticilerin özel kurs, lisans eğitimi veya hizmet içi eğitimlerle bilgisayar

kullanmayı öğrendikleri ancak aldıkları eğitimden fazla memnun olmadıkları ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra bilgisayarlı ders programlarıyla bütünleştirme noktasında sorun yaşadıkları, yeni eğitim teknolojilerini eğitim öğretim faaliyetlerinde etkili şekilde kullanamadıkları, bilgisayarları bozmaktan korktukları için kullanmaktan çekindikleri de belirlenmiştir. Bu nedenle yapılan çalışmalarda öğretmenlerin öğretim faaliyetlerinde eğitim teknolojilerini etkili şekilde kullanmalarını sağlamak için planlı ve etkili hizmet içi eğitimlerin düzenlenmesinin önemine de değinilmiştir.

2.9. Özet

Dünyada teknolojinin gelişimi ve etkisiyle köklü bir şekilde değişime uğrayan toplum biçimi bilgi toplumu olma özelliğini kazanarak yeni bir yüze kavuşmuştur. Bu yeni toplum biçiminde insanlar yaşam kalitelerini artırmak için gelişen teknolojiden sürekli faydalanmış ve yeni teknolojilerin ortaya çıkmasını da sağlamışlardır. Bu gelişme ve değişimler paralelinde BT olarak isimlendirilen bir alan ortaya çıkmıştır. BT; çok büyük miktarda bilgiyi kısa sürede kullanıma sunduğu için BT' ye ilgi hızla artmış ve buna bağlı olarak da yaşamın her alanlarında BT'nin izi ve etkisi kendini göstermeye başlamıştır. Bu alanlardan biri belki de en çok etkileneni eğitim alanıdır. Çünkü dünyada söz sahibi olabilmek için öncelikle yetişen bireylere çağın gerektirdiği eğitimin verilmesi zorunluluk halini almıştır. Bu noktada genelde eğitim teknolojilerinin özelde bilgisayarların eğitim sistemlerine girmesi kaçınılmaz olmuştur.

Eğitim alanındaki değişim ve gelişime bağlı olarak Türkiye de çağın gerisinde kalmamak için eğitim teknolojilerinin milli eğitim sistemiyle bütünleştirilmesi gerekliliğinin farkına varmış ve eğitim sisteminde gerekli değişiklikleri yapmaya başlamıştır. Özellikle bilgisayarlar bilgiyi iletmedeki hızı nedeniyle eğitim ortamlarına hızla girmiş ve eğitim ortamlarının vazgeçilmez unsuru olmuştur. Buna bağlı olarak MEB; TEP kapsamında birçok okula BT sınıfı açmış ve açmaya devam etmekte, okulları teknolojik araçlarla donatmaya başlamıştır. Diğer taraftan gelecek nesillerin bilgisayar okuryazarı bireylerden oluşmasını sağlamak amacıyla MEB; açtığı BT sınıflarında bilgisayar eğitiminin verilmesini sağlamak için ilköğretim okullarında yeni

bir branş olan BT branşını eklemiştir. Böylece BT; seçmeli ders olarak okutulma başlamıştır. Ancak bu konuyla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde BT öğretmenlerinin branşlarıyla ve görevleriyle ilgili sorunlar yaşadıkları gözlenmiştir. Yapılan çalışmaların önemli sonuçları dikkate alınarak da araştırmanın bir boyutunda BT öğretmenlerinin görevlerinin MEB’ de tanımlı görevleri temel alınarak bu görevler dışında BT ile ilgili başka görevler üstlenip üstlenmedikleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

BT branşının ilköğretim okullarında yerini almasıyla birlikte bu dersi okutacak ve öğrencilere bilgisayar okuryazarlığını kazandıracak eğitimcilere ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle de YÖK tarafından BÖTE bölümü olarak isimlendirilen yeni bir lisans programı açılmıştır. Bu bölümün öğretim programında, ilk ve orta dereceli okullarda eğitim gören öğrencilere bilgisayar okuryazarlığını kazandıracak, BT’yi etkin kullanarak istediği bilgiye kolayca ulaşmanın yollarını öğretecek olan öğretmenler yetiştirilmektedir. Diğer taraftan MEB; okullarda mevcut olan BT sınıflarının düzenli bir şekilde işletilmesi, BDE’nin verimli yapılabilmesi, yönetici, öğretmen ve mamurların çalışma ortamlarında bilgisayarı yetkin kullanabilmeleri için bilgisayar formatör öğretmenleri görevlendirmiştir. Böylece eğitimin her kademesinde teknolojinin etkin ve verimli kullanılması sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak bu BÖTE bölümleriyle ilgili yapılan az sayıdaki çalışma incelendiğinde BÖTE bölümlerinin öğretim programlarında aksaklıklar olduğu, BT öğretmenlerinin ve formatör olarak görevlendirilen BT öğretmenlerinin aldıkları eğitimle verdikleri eğitim ve yerine getirdikleri görevler arasında bazı farklılıklar olduğu, buna bağlı olarak YÖK’ün lisans eğitimi ile MEB’in ilk ve orta öğretim eğitimi arasında paralellik sorunu olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle bu çalışmanın bir boyutunda da önceki araştırmalar dikkate alınarak BÖTE öğretim programı ile MEB’in ilköğretim programı arasında uygulama açısından sorun olup olmadığı araştırılmıştır.

Özellikle bilgisayarların eğitim ortamlarındaki kullanım alanının hızla yayılmasına bağlı olarak YÖK de, eğitim fakültelerinde eğitim gören tüm öğretmen adaylarını eğitim teknolojilerindeki gelişme ve değişmelere ayak uydurabilecek ve bu teknolojileri

etkin kullanabilecek yetkinlikte yetiştirmek amacıyla ğretim programlarında değişikliğe gitmiş ve programlara bilgisayar okuryazarlığı ve BDE ile ilgili dersler eklemiştir. Bunun yanı sıra MEB de bütün öğretmenlerin bilgisayar okuryazarı olmalarını ve eğitim teknolojilerini ğretim ortamlarıyla bütünleştirmelerini sağlamak amacıyla hizmet içi eğitimler vermeye başlamıştır ve halen bu eğitimlere devam etmektedir. Bu uygulamalar sayesinde gerek hizmet öncesi eğitimlerle gerekse hizmet içi eğitimlerle ğretmen adayları ve öğretmenlerin çağın gerektiği bilgiyle donatılması sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak konuyla ilgili yapılan çok sayıda araştırma olduğu tespit edilmiş ve bu araştırmalar incelendiğinde ise YK’n ve MEB’in yaptığı değişikliklerin ve gelişmelerin istenilen sonuca ulaşmadığı dikkati çekmiştir. Bu nedenle bu araştırmanın bir boyutunda da gerek ğretmen adaylarının hizmet öncesinde gerekse öğretmenlerin hizmet içinde aldıkları eğitim teknolojisi eğitimlerinin ne derece amacına uygun olarak yapıldığı ve ne ölçüde hedefine ulaştığı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

3. MATERYAL ve YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren, örneklem, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Erzurum ilinde görev yapan BÖTE mezunu öğretmenlerin görev yaptıkları ilköğretim okullarındaki rollerini, karşılaştıkları sorunları, onlardan beklenenleri ve onların beklentilerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bu çalışma, nitel araştırma yönteminin kullanıldığı durum çalışmasıdır.

Her ne kadar herkes tarafından kabul edilen bir tanım yapmak güç olsa da temel araştırma yöntemlerinden biri olan nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek 2006). Creswell (1998)'e göre ise nitel araştırma; sosyal yaşamı ve insanla ilgili problemleri kendine özgü metotlarla sorgulayarak, anlamlandırma süreci olarak ifade edilmektedir.

Bu çalışmada nitel araştırmanın kullanılma sebebi olarak; sosyal yönü ile ilgilenen araştırma problemini ya da fenomenleri kendi doğal ortamında çok metotlu olarak ele alan, çok yönlü veri elde etmeyi amaçlayan, amaç temelli örnekleme yöntemlerini kullanan, araştırma problemlerine yorumlayıcı yaklaşımı benimseyen, insanların yargı, tutum, algılarını ortaya koyan ve böylece konuyu derinlemesine incelemeyi sağlayan bir yöntem oluşu gösterilebilir (Ekiz vd 2007).

Nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan durum çalışması; “nasıl” ve “niçin” sorularını temel alan, araştırmacının kontrol edemediği bir olgu ya da olayı, derinlemesine aynı zamanda bütüncül olarak incelemesine olanak veren araştırma

yöntemidir (Merriam 1998; Yıldırım ve Şimşek 2006). Bu çalışmada da BT öğretmenlerinin görev alanları okullarda üstlendikleri görevlerin, karşılaştıkları sorunların, kendilerinden BT ile ilgili beklentilerinin, alışkanlıkları eğitimle yaptıkları işler arasındaki benzerlik ve farklılıkların ortaya çıkarılması için hem BT öğretmenlerinin hem de yöneticilerin ve diğer branş öğretmenlerinin bu konudaki algılarının tespit edilmesi amaçlandığı için durum çalışması yapılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2008-2009 eğitim öğretim yılının birinci döneminde Erzurum ilinde ilköğretim okullarında görev yapan BT öğretmenleri, sınıf ve branş öğretmenleri ile okul yöneticileri oluşturmaktadır. Araştırma örnekleminde ise; araştırmanın ön çalışmasında BÖTE mezunu 2 öğretim üyesi ve 6 BT öğretmeni ile odak grup görüşmesi ve 1 yönetici, 2 farklı branş öğretmeniyle pilot görüşme yapılmıştır. Bu çalışmalardan sonra amaçsal uygun örneklem yöntemi kullanılarak Erzurum ilinde görev yapan 10'u okul yöneticisi, 11'i BT öğretmeni ve 12'si branş öğretmeni olmak üzere toplam 33 kişiyle yüz yüze görüşme yapılmıştır. Amaçsal uygun örneklem yönteminin kullanılması sebebi; örneklemin, araştırıcının çevresinde, yakınında bulunan kişiler arasından, araştırmanın amacına en uygun yanıt verebilecek bireylerden seçilmesini sağlayan yöntem oluşudur. Bu seçimde ölçüt, kolaylık yanında, amaca uygunluktur (Aziz 2008). Çizelge 3.1'de katılımcıların unvanlarına göre dağılımı verilmiştir. Amaçsal uygun örneklem yönteminin seçilme nedeni; araştırmanın amacına uygun zengin verilere sahip olan ve ulaşılabilen kişilerden veri toplanmak istenmesidir.

Çizelge 3.1. Araştırmaya katılan bireylerin araştırma yöntemi ve unvanlara göre dağılımı

Araştırma Yöntemi	Unvan	Sayı
Odak grup görüşmesi	Öğretim üyesi	2
	BT öğretmeni	6
Pilot Görüşme	Okul yöneticisi	1
	Farklı branş öğretmeni	2
Yüz yüze görüşme	Okul yöneticileri	10
	BT öğretmenleri	11
	Diğer branş öğretmenleri	12
Toplam		44

3.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler iki aşamada toplanmıştır. İlkinde araştırmanın ön çalışması olan odak grup görüşmesi, ikinci aşamasında yüz yüze görüşmeler yapılmıştır.

3.3.1. Odak grup görüşmesi

Araştırmanın birinci aşamasında; Ocak 2008’de BÖTE mezunu 2 öğretim üyesi ve 6 bilgisayar öğretmeninin katıldığı bir odak grup görüşmesi yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinde veri toplama aracı olarak kullanılan odak grup görüşmesi; eğer daha fazla bireye ulaşılması önemli ise ve toplanacak verinin daha zengin olması isteniyorsa uygulanabilecek veri toplama aracıdır. Bu araştırmada ön çalışma olarak odak grup görüşmesi yönteminin uygulanmasının nedeni; bireysel görüşmelerde akla gelmeyecek bazı konuların, grup görüşmelerinde diğer bireylerin açıklamaları çerçevesinde akla gelebilmesi ve ek yorumda bulunmanın mümkün olabilmesi olarak açıklanabilir (Yıldırım ve Şimşek 2006).

Odak grup görüşmesinde yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılmıştır. Bu görüşme, katılımcılardan izin alınarak hem sesli hem de görüntülü olarak kaydedilmiştir. Bu çalışmadan elde edilen veriler analiz edilip çıkarılan sonuçlar

dikkate alınarak, araştırmanın ikinci aşaması olan yüz yüze görüşmeler için rehberler hazırlanmıştır.

3.3.2. Yüz yüze görüşme

Araştırmanın ikinci aşamasında derinlemesine bilgi edinebilmek için nitel araştırma yöntemlerinden yüz yüze görüşme yöntemi kullanılmıştır. odak grup görüşmesi dikkate alınarak 3 farklı katılımcı profili oluşturulmuş ve 3 farklı görüşme rehberi hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme rehberleri, geçerliklerinin sağlanması amacıyla öncelikle 5 akran tarafından incelenmiştir. Düzeltile görüşme rehberleri 7 konu alanı uzmanı öğretim üyesi tarafından incelenmiştir. Yapılan düzeltmelerden sonra görüşme rehberleri 4 Türkçe dil uzmanı tarafından incelenmiştir. Ayrıca güvenilirliklerinin sağlanması amacıyla, hazırlanan görüşme rehberleri kullanılarak pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamada gönüllülük esas alınarak 1 okul yöneticisi ve 2 farklı branş öğretmenleriyle görüşme yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veri analizleri değerlendirilerek ve uzman görüşleri de alınarak görüşme rehberlerine son hali verilmiştir.

Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından sonra gönüllülük esasına bağlı kalınarak, amaçsal uygun örneklem yöntemi kullanılarak seçilen katılımcılarla görüşmeler yapılmıştır. Hazırlanan görüşme rehberlerinden ilki (EK-1) kullanılarak Erzurum ilindeki ilköğretim okullarında yöneticilik yapan 10 kişiyle; hazırlanan 2. görüşme rehberi (EK-2) kullanılarak 11 BT öğretmeniyle; diğer branş öğretmenlerine yönelik hazırlanan 3. görüşme rehberi (EK-3) kullanılarak da farklı branşlardaki 12 ilköğretim okulu öğretmenleriyle görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerin tamamında katılımcılardan izin alınarak ses kaydı yapılmıştır. Verilerin toplanmasına 17.10.2008 tarihinde başlanmış ve 21.11.2008 tarihinde hedeflenen görüşme sayısı tamamlanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan tüm verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinin kullanılma nedeni olarak; içerik analizinin toplanan verilerin derinlemesine analiz edilmesini gerektirmesi ve önceden belirgin olmayan temaların ve boyutların ortaya çıkarılmasına olanak tanıyor olması gösterilebilir (Yıldırım ve Şimşek 2006).

Bu kapsamda ilk olarak, araştırmanın daha sağlıklı olabilmesi için ön çalışma olarak yapılan odak grup görüşmesinde kaydedilen ses ve video kayıtları yazı diline çevrilmiş ve araştırma soruları çerçevesinde temalar halinde kodlanmıştır. Kodlanan bu temalar analiz edilip araştırma sorularıyla karşılaştırılarak tekrar sınıflandırılmıştır. Böylece araştırmanın ikinci aşamasında verilerin araştırma amacına uygun şekilde, daha ayrıntılı olarak toplanması için görüşme rehberlerinde sorulacak olan soruların sınıflandırılması kolaylaşmıştır.

İkinci olarak, araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanan 3 görüşme rehberlerinin güvenilirliğini saptamak amacıyla yapılan pilot görüşmeler esnasında kullanılan ses kayıtları yazı diline aktarılıp kodlanarak analiz edilmiştir. Ve son olarak pilot görüşmeler dikkate alınarak tekrar düzenlenen görüşme rehberleri kullanılarak 33 eğitimciyle yapılan görüşmeler esnasında kullanılan ses kayıtları da yazı diline çevrilmiştir. Yazı diline çevrilen veriler araştırma soruları ve araştırmanın amacı dikkate alınarak içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler önce kodlanmış ve bu kodlar sınıflandırılarak temalar oluşturulmuştur. Temalar alt araştırma problemlerine göre kategorize edilmiştir. Veri analizinden elde edilen bulgular ise, daha anlaşılır bir şekilde ifade edilmeye çalışılmıştır. Bulguların sistematik olmaları ve daha kolay anlaşılabilirliği için elde edilen sonuçlar sayısallaştırılarak çizelgeleştirilmiş ve her çizelgenin altında gerekli yorum ve açıklamaları yapılmıştır. Temalar arasındaki ilişkiler saptanarak veri analizi tamamlanmıştır.

3.5. Veri Toplama Araçları ile Çalışmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Araştırmalarda geçerlik ve güvenirlik araştırmanın sağlıklı sonuçlar vermesi açısından önemli rol oynamaktadır. Bir araştırmada verileri ne kadar incelmış ölçüm teknikleri ile toplanırsa toplansın, hangi istatistiksel ölçüm teknikleri ile çözümlenirse çözümlensin, araştırmada kullanılan tekniklerin güvenilir ve geçerli olması gerekir. Tüm bilimsel bilgiler için bu iki özellik bir gerekliliktir. Bu iki kavram birbirleriyle yakın ilişkili iki özelliktir. Bu bağlamda güvenirlik; bir ölçme aracının farklı ölçümlerde kararlı sonuçlar elde etme yeteneği ya da özelliği olarak tanımlanabilir. Güvenirliğin sağlanabilmesi için ön koşul, veri toplamak için seçilen ölçüm aracının, o konuda ölçüm yapmaya elverişli olmasıdır. Bir araştırmanın verilerinin ve istatistiksel çözümlemesinin güvenilir olması yeterli değildir. Aynı zamanda da bu bulguların geçerli olması gerekir. Bu bağlamda geçerlik; bir araştırmada kullanılan ölçüm yapan aracın, o konuda ölçüm yapmaya uygun olmasıdır. Geçerlikte bir başka özellik; yalnızca ölçüm aracının uygun olması değil, aynı zamanda konuyu yanılgısız olarak ölçmesi de beklenir (Aziz 2008).

Bu araştırmada da veri toplama araçları ile çalışmanın geçerliğini ve güvenirliğini yüksek tutmak için bazı uygulamalar yapılmıştır. Bu uygulamalar Çizelge 3.2 ve Çizelge 3.3’de listelenmiştir.

Çizelge 3.2. Veri toplama araçları için geçerlik ve güvenirlik kriter listeleri

Strateji	Uygulama
Geçerlik	Görüşme rehberleri bir literatür taraması yapıldıktan sonra geliştirildi. Görüşme rehberleri 5 ekran (yüksek lisans, doktora öğrencisi) tarafından incelendi. Görüşme rehberleri 7 öğretim üyesi (farklı üniversitelerden) tarafından incelendi. Görüşme rehberleri 4 dil uzmanı tarafından incelendi Araştırmacının ön yargılarını azaltmak için pilot uygulamalar yapıldı.
Güvenirlik	Görüşme rehberleri bir literatür taraması yapıldıktan sonra geliştirildi. Görüşme rehberlerinin güvenirliğini kontrol etmek için pilot uygulamalar yapıldı Pilot uygulamalarda gönüllülük esas alınarak 1 okul yöneticisi ve 2 farklı branş öğretmeniyle görüşme yapıldı. Görüşme rehberlerindeki sorularının çoğunluğunun araştırma sorularına cevap bulunmasını sağlayacak nitelikte olduğu belirlendi.

Çizelge 3.3. Çalışma için geçerlik ve güvenirlik kriter listeleri

Strateji	Kriter	Uygulama
İç Geçerlik / Güvenirlik	Çeşitleme	Görüşmelerin ve toplanan verilerin sınıflandırılmasını doğrulamada veri toplama yöntemleri, veri analizi ve literatür taraması kullanıldı.
	Akran kontrolü	Toplanan verilerin tamamı yakın arkadaş ve çalışmanın danışmanı tarafından kontrol edildi.
	Araştırmacının ön yargıları	Araştırmacının varsayımlarına, teorik yönelime, sınırlılıklar ve sınırlandırmalara çalışmanın başlangıcında açıklık getirildi.
Dış Geçerlik / Devredilebilirlik	Adaylık Örneği	Kullanılan örnekleme tekniği ve katılımcıların seçimi için belirlenen kriterler “evren ve örneklem” başlığı altında verildi.
	Geniş açıklama	Metodolojinin tam tanımı “Yöntem” bölümünde verildi.
Güvenirlik / Güvenilebilirlik	Güvenilebilirlik denetimi	Görüşme rehberlerindeki tüm sorular literatür taramasından sonra geliştirildi ve görüşme rehberlerine son hali pilot görüşmelerin yapılmasından sonra verildi. Ayrıca çalışmanın danışmanı, görüşme rehberlerinin son halini almasında önemli ve değerli katkıda bulundu. Veri analizinin yapılaş şekli “Yöntem” bölümünde detaylı olarak açıklandı.
	Akran kontrolü	Toplanan verilerin tamamı, yakın arkadaş ve çalışmanın danışmanı tarafından kontrol edildi.
	Değerlendirme	Verilerin sentezlenmesi, tartışma ve çıkarımlar, araştırmacı ve çalışmanın danışmanı tarafından düzenlendi.
	Güvenilir yazı diline aktarım	Ses kayıtları yazı diline aktarılırken araştırmacı tarafından birkaç kez dinlendi.
Nesnellik / Tasdiklenebilirlik	Tasdiklenebilirlik denetimi	Toplanan verilerin sentezi, yakın arkadaş ve çalışmanın danışmanı tarafından kontrol edildi.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde, ilk önce görüşme yapılan katılımcılarla ilgili bilgilere yer verilmiştir. Sonra araştırmada ele alınan problemin çözümüne yönelik yapılan yüz yüze görüşmelerden toplanan verilerin analizinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular, araştırmanın temel amacı doğrultusunda yanıt aranan araştırma sorularına paralel olarak sunulmuştur..

Sonuçların daha açık ortaya konması için bulgular çizelgeler halinde sunulmuş, frekans ve yüzde kullanılarak genel durum ortaya konmaya çalışılmıştır.

4.1. Pilot Uygulama, Odak Grup Görüşmesi ve Yüz Yüze Görüşme Yapılan Katılımcıların Profilleri

Katılımcıların profilleri belirlenmeye çalışılırken frekansları (f) ve frekansların yüzdelik dilimleri (%) verilerek sayısallaştırılmıştır.

Çizelge 4.1’de görüldüğü üzere, odak grup görüşmesi katılımcılarının %25’i öğretim üyesi unvanına sahiptir. Çizelgede dikkat çeken noktalardan biri katılımcıların %75’inin hizmet yılının 3 yıldan fazla olmamasıdır.

Çizelge 4.1. Odak grup görüşmesi yapılan katılımcıların profilleri

	<i>f</i>	%		<i>f</i>	%
Cinsiyet			Unvan		
Bay	4	50	Öğretim üyesi	2	25
Bayan	4	50	BT öğretmeni	6	75
Yaş			Hizmet yılı		
20-25	6	75	1-3	6	75
26-35	2	25	4-15	2	25

Çizelge 4.2’de görüldüğü üzere, pilot görüşme katılımcılarının %25’i okul yöneticisi unvanına sahiptir. Çizelgede dikkat çeken noktalardan biri katılımcıların %75’inin hizmet yılının 3 yıldan fazla olmamasıdır.

Çizelge 4.2. Pilot görüşme yapılan katılımcıların profilleri

	<i>f</i>	%		<i>f</i>	%
Cinsiyet			Unvan		
Bay	2	75	Okul yöneticisi	1	25
Bayan	1	25	Farklı branş öğretmeni	2	75
Yaş			Hizmet yılı		
20-25	2	75	1-3	2	75
26-35	1	25	4-15	1	25

Çizelge 4.3’de görüldüğü üzere BT öğretmenlerinin %64 görev yaptıkları okullarda görevlendirme ile formatör öğretmen unvanı almışlardır. Çizelgede dikkat çeken unsurlardan biri BT öğretmenlerinin %82’sinin bilgisayarla ilgili herhangi bir hizmet içi eğitim almamış olmalarıdır. Bunun yanı sıra katılımcı BT öğretmenlerinin yaş aralığının 20 ile 30 arasında olduğu ve hizmet yıllarının en fazla 6 yıl olduğu dikkati çekmiş, bu durum BÖTE bölümlerinin çok fazla geçmişi olmamasına bağlanmıştır.

Çizelge 4.3. Yüz yüze görüşme yapılan BT öğretmenlerinin profilleri

	<i>f</i>	%		<i>f</i>	%
Cinsiyet			Unvan		
Bay	5	45	Formatör öğretmen	7	64
Bayan	6	55	BT öğretmeni	4	36
Yaş			Hizmet yılı		
20-25	7	64	1-3	8	73
26-30	4	36	4-6	3	27

Çizelge 4.4’de verilen yönetici profilinde dikkati çeken, katılımcı yöneticilerin hepsinin erkek olmasıdır. Bu durum, araştırmanın amacına uygun olarak ulaşılabilen yöneticilerin tesadüfi olarak erkek oluşuna bağlanmalıdır. Ayrıca katılımcı

yöneticilerin, çoğunluğunun müdür yardımcısı olduğu ve lisans döneminde bilgisayar eğitimi almadığı da dikkati çekmektedir. Bununla birlikte yöneticilerin %90 gibi büyük bir çoğunlukla bilgisayar sertifikası sahibi olduğu da görülmektedir. Diğer taraftan, hizmet yılı 20'nin, yaşı 40'ın üzerinde olan yöneticilerin oranlarının fazla olduğu da çıkan bulgular arasındadır. Bunun yanı sıra bilgisayarla ilgili hizmet içi eğitim alan yöneticilerin almayanlara oranla fazla olduğu da görülmektedir.

Çizelge 4.4. Yüz yüze görüşme yapılan yöneticilerin profilleri

	<i>f</i>	%		<i>f</i>	%
Cinsiyet			Bilgisayar sertifikası		
Bay	10	100	Var	9	90
Bayan	-	-	Yok	1	10
Yaş			Hizmet yılı		
26-30	1	10	6-10	2	20
31-35	1	10	11-15	3	30
36-40	4	40	16-20	2	20
41 ve üzeri	4	40	21 ve üzeri	3	30
Bilgisayar ile ilgili hizmet içi eğitim alma durumu			Lisans döneminde bilgisayar eğitimi alma durumu		
Evet	6	60	Evet	2	20
Hayır	4	40	Hayır	8	80

Çizelge 4.5'de, katılımcı diğer branş öğretmenlerinin yarısından fazlasının bayan olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra çizelgede katılımcıların üçte birinin bilgisayar sertifikası olduğu, ancak %92 gibi büyük bir çoğunluğunun bilgisayarla ilgili hiçbir hizmet içi eğitim almadığı dikkati çekmektedir. Ayrıca katılımcıları branşlarında farklılıklar olduğu ve yarısının lisans döneminde bilgisayar eğitimi almadığı da çıkan bulgular arasındadır. Diğer taraftan, hizmet yılı 1 - 5 arasında olanlar ile yaşı 26 - 30 arasında olanların en yüksek oranda olduğu da görülmektedir.

Çizelge 4.5. Yüz yüze görüşme yapılan diğer branş öğretmenlerinin profili

	<i>f</i>	%		<i>f</i>	%
Cinsiyet			Bilgisayar sertifikası		
Bay	5	42	Var	9	75
Bayan	7	58	Yok	3	25
Yaş			Hizmet yılı		
20-25	3	25	1-5	5	41
26-30	4	33	6-10	2	17
31-35	-	-	11-15	1	8
36-40	2	17	16-20	2	17
41 ve üzeri	3	25	21 ve üzeri	2	17
Bilgisayar ile ilgili hizmet içi eğitim alma durumu			Lisans döneminde bilgisayar eğitimi alma durumu		
Evet	1	8	Evet	6	50
Hayır	11	92	Hayır	6	50

4.2. BT Öğretmenlerinin Okullarında Üstlendikleri Roller (AS – 1)

Birinci araştırma sorusuna yönelik BT öğretmenlerinin, yöneticilerin ve diğer branş öğretmenlerinin görüşleriyle ilgili verilerden elde edilen bulgular, BT öğretmenlerinin ders içi ve ders dışında üstlendikleri görevler, BT öğretmenleri ile formatör öğretmenlerin görevleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar alt problemlerine göre kategorize edilerek verilmiştir.

4.2.1. BT öğretmenlerine göre okullarında üstlendikleri roller

BT öğretmenlerinin okullarında üstlendikleri roller ile ilgili bulgular Çizelge 4.6’da ders içi ve ders dışında üstlendikleri görevler şeklinde kategorize edilerek verilmiştir.

Çizelge 4.6. BT öğretmenlerine göre okullarında üstlendikleri roller

Kategoriler	Alt Kategoriler	Sıklık
Ders içinde üstlenilen roller	▪ Müfredat doğrultusunda dersleri işlemek	11
	▪ Öğrencilere temel bilgisayar okuryazarlığını kazandırmak	11
	▪ Eğitsel yazılımlardan yararlanarak dersi işlemek	11
	▪ Öğrencilerin bilgisayarı oyun ve eğlence aracı olarak görmelerini engellemeye çalışmak	6
	▪ Bilgisayar başına üç öğrenci düştüğü durumlarda bile dersin uygulamalarını başarıyla yapmak	6
	▪ Çeşitli öğretim teknikleri kullanarak öğrenmedeki kalıcılığı artırmak	5
	▪ Ders esnasında bilgisayarlarda oluşan teknik sorunları anında gidererek dersin bölünmesini engelleme	5
Ders dışında üstlenilen roller	▪ Okulda görev yapan diğer öğretmenlere BT konusunda yardım etmek	11
	▪ Okuldaki teknolojik araçların yazılımsal sorunlarıyla ilgilenmek	11
	▪ Okuldaki teknolojik araçların donanımsal sorunlarıyla ilgilenmek	10
	▪ Okulda görev yapan yöneticilere BT konusunda yardım etmek	9
	▪ Diğer derslere materyal bulmak ya da hazırlamak	9
	▪ E-okul işlemlerini yapmak	9
	▪ BT sınıfının; genel düzenini sağlamak, eksikliklerini gidermek ve sorunlarını tespit edip çözmek	8
	▪ Okul web sitesini hazırlamak ve güncel tutmak	8
	▪ Yeni teknolojiler konusunda yöneticilere, öğretmenlere bilgilendirme yapmak	7
	▪ Öğrencilerin BT sınıfını kullanmaları için serbest kullanım zamanı vermek ve onlara yardımcı olmak	6
	▪ Bayram,tören ve kutlama programları için slayt,davetiye hazırlamak	6
	▪ Web’ de bulunan ders kaynakları hakkında öğretmenleri bilgilendirmek	4
	▪ Öğretmenlere derslerini bilgisayar destekli işlemleri için yardımcı olmak, rehberlik yapmak	4
	▪ Okulda görev yapan memurlara BT konusunda yardım etmek	3
	▪ BT hakkında herkesi bilgilendirmek yönlendirmek	3
	▪ BT kulübü kurmak	2

Çizelge 4.6’de görüldüğü üzere; BT öğretmenlerinin ders içerisinde üstlendikleri görevler arasında müfredat doğrultusunda dersleri işlemek ve öğrencilere bilgisayar okuryazarlığını kazandırmak bütün BT öğretmenlerinin ortak görüşüdür. BT öğretmenleri; görev yaptıkları okullarda derslerini müfredat doğrultusunda öğrencilere temel bilgisayar okuryazarlığını kazandırmak amacıyla çeşitli öğretim tekniklerini kullanarak ve uygulamalı olarak işlediklerini şu ifadelerle belirtmişlerdir:

“Müfredata göre gidiyorum ben, ne varsa onu işlemeye çalışıyorum. Ama bazen müfredat dışına da kayabiliyorum. Çünkü bu çevredeki birçok öğrenci bilgisayarla ilk kez karşılaşmıştı. En başta öğrencilerin o eksikliğini gidermeye çalıştım. Mesela bilgisayarın ana parçalarını tanıtmak, fare hâkimiyetlerini,

klavye kullanımlarını sağlama. Sonra da müfredatı yetiştirebildiğim kadarıyla işlemeye çalışıyorum (BT₈K)."

"Önceki eğitimlerinde kesinlikle bilgisayarla karşılaşmamış öğrenciler. Bilgisayar dersi görmemiş hatta bilgisayar görmemiş öğrenciler. Bu yüzden tam olarak kitabı takip etmiyorum ama kitaba paralel bir şekilde kendim anlatarak dersi işliyorum (BT₂K)."

"Ders içinde öncelikle öğrencilerin BT konusunda genel bir bilgi edinmeleri için, bilgisayar veya bilişim üzerine temel oluşturacak konuları veriyorum (BT₃E)."

"Branşımızla alakalı ders içinde işte uymamız gereken bir müfredat var. Ancak kitaplardaki etkinlikleri birebir işlemek yerine sunular hazırlayıp dersleri daha anlaşılır şekilde öğrencilere sunmaya çalışıyorum. Onun dışında öğrencilerim daha iyi öğrensinler diye materyale önem veriyorum (BT₇E)."

"Öğrencilere bilgisayarı nasıl, ne şekilde öğreteceğimle ilgili öğrendiğim çeşitli öğretim tekniklerini kullanıyorum. Mesela; dramayı kullanıyorum, yeri geldiği zaman gösterip yaptırmayı kullanıyorum, öğrencilere ders anlattırıyorum, çocuklara uygulama yaptıtırıyorum. Derslerimiz bu şekilde geçiyor (BT₅K)."

"BT alanında kitap verilmesi, ders ile ilgili CD'lerin verilmesinden, BT Öğretmeni olarak ben çok memnunum. Önceden her öğretmen kafasına göre bir şeyler anlatıyordu. Herkes kendince faydalıydı belki. Şimdi standart hale geldi. Yıllık planımız belli. Günlük olarak ne anlatacağımız belli. Opsiyonel olarak bize düşen görevler bırakılmış. Böylece seviye grupları belirleyebiliyoruz. Sınıfımızı hangi seviyede görüyorsak ona göre dersimizi anlatabiliyoruz. Yani seçenek sunulması da çok güzel. Bunu da olumlu değerlendiriyorum (BT₆E)."

"Belli bir plan doğrultusuna kalmayı tabii isterim. Ama bizim yörenin çocuklarının sosyo-ekonomik durumu iyi olmadığı için ilk önce öğrencilere kazandırabileceğim kadar temel becerileri kazandırmaya çalışıyorum. Ondan sonra müfredatı uygulamaya çalışıyorum (BT₄E)."

BT öğretmeni ders içerisinde öğrencilerin bilgisayarı oyun ve eğlence aracı olarak görmelerini engellemeye çalışmak için çaba sarf ettiğini şu sözlerle dile getirmiştir:

“Bilgisayar demek onlar için eğlenceyle eş anlamlı. İstiyorlar ki hep görsel bir şey olsun, eğlenceli bir şey olsun. Yani resim yapalım, müzik dinleyelim gibi (BT₁₀K).”

“Ben bu dersin oyun dersi olmadığını öğrettim. Bu konuda hiç taviz vermiyorum. İlk başlarda; “öğretmenim sizden önceki öğretmenimiz bize oyun oynatıyordu. Siz hiç oyun oynatmıyorsunuz” diyorlardı. Ben de; “işlemememiz gereken konular var. Bu derste bize bir müfredat verilmiş. Bunu işlemememiz gerekiyor” diyordum. Sanıyorum artık anladılar, çok fazla oyun oynayalım demiyorlar (BT₁₀K).”

BT öğretmeni öğrenci sayısındaki fazlalık, ders saatinin az oluşu, ders notunun olmayışı, bilgisayarlardaki yetersizlik ve sürekli oluşan teknik sorunlardan dolayı derslerini verimli işleyemediğini şu şekilde ifade etmiştir:

“Laboratuvarımızdaki bilgisayarlar çok eski ve yetersiz olduğu için uygulamalı ders işleme imkânımız çok az. Öğrenciler bilgisayarları kullanmaya çalışıyorlar ama tam olarak verim alamıyoruz. Çünkü bilgisayarların USB’si çalışmıyor, CD ROM’u çalışmıyor. Çalışsa da öğrenci etkinlik CD’sini taktığım zaman bilgisayarlar kaldırmıyor, donuyor. Bu yüzden ders içi etkinliklerini tam olarak kitapta belirtildiği şekliyle öğrenciye uygulatabıyordum, yaptırıyordum (BT₂K).”

“Önceden bütün bilgisayarlarda İnternet imkânımız da yoktu. Sadece ana bilgisayarda İnternet vardı. Bu sebeple İnternet’ le alakalı konuyu işlerken çok sıkıntı yaşıyordum (BT₂K).”

BT öğretmenleri ders dışında okul yöneticilerine ve diğer branş öğretmenlerine ihtiyaç duydukları veya talepte bulundukları takdirde BT konusunda yardımcı olduklarını şu ifadelerle belirtmişlerdir:

“Bazı konularda yardım istediklerinde idareye yardım ediyorum. Mesela; yazışmalarda bilgisayarla ilgili ufak tefek işlerde yardım istiyorlar (BT₁₁K).”

“Bazen müdür yardımcımız eğer okuldaki formatör öğretmenimiz yoksa; bilgisayarda küçük problemler olduğunda, yazıcı çalışmadığında filan yardımcı olmamızı istiyor. Ayrıca bazen arkadaşlar İnternet’e bağlanma gibi sorunlar yaşadıklarında yardımcı olmaya çalışıyorum (BT₁₀K).”

“Ders dışında yardım istedikleri taktirde öğretmenlere; kullanabilecekleri programların yazılımların gereksinimleri, kullanım şekilleri hakkında bilgi veriyorum (BT₃E).”

“İdareci ve memurların BT ile ilgili yetersiz oldukları bazı konular var. O noktada teknik desteği ben sağlıyorum (BT₃E).”

“Müdür yardımcıları, öğretmenler veya memurlar; “bir çizelge oluşturulacak biz yapamadık hocam bir bakar mısınız?” diyorlar. Belki böyle ufak tefek görünüyor bu işler ama bazen aralıksız olarak burada çalıştığımı fark ediyorum (BT₂K).”

“Öğretmen arkadaşlarımızdan bilgisayarla ilgili yaşadıkları sıkıntılar konusunda yardım isteyenler oluyor. Mesela; bilgisayardan ses gelmiyor. Niye ses gelmiyor? diyenler oluyor. Ya da sınıflarımızda televizyonlarımız mevcut. Bu televizyonlarımıza DVD Playerlar takılı. DVD Player’ı açabilmek için ne yapmamız gerekiyor? Televizyonu açıyorum ama DVD Player’ı kullanamıyorum diyenler oluyor. Onlara yardımcı oluyorum (BT₁E).”

“Öğretmen geliyor işte ben sunum hazırlamak istiyorum ya da bilgisayar ortamında bir animasyon hazırlamak istiyorum diyor. Ben de bu konuda veya bilgisayar teknolojileri konusunda elimden geldiği kadarıyla rehberlik yapmaya çalışıyorum (BT₆E).”

“Öğretmenlerimiz donanım konusunda bir takım problemler yaşıyorlar. Mesela; “hocam bizim neden yazıcımız çalışmıyor?” diye soruyorlar veya Word programında öğretmen arkadaşımız gerekli bilgiye sahip olmayabilir. Tabii ki biz de elimizden gelen yardımı yapıyoruz (BT₄E).”

BT öğretmenleri ders dışında öğrencilerin ödev araştırmalarına, eksik bilgilerini tamamlamalarına yardımcı olmak amacıyla BT sınıfında serbest kullanım zamanları verdiklerini şöyle dile getirmişlerdir:

“Ders dışında öğrenciler için etüt saatlerimiz var. Öğrenciler böylece en azından öğrenemedikleri konulardaki eksiklerini tamamlamış oluyorlar. Ayrıca bazıları bilgisayara karşı istekli oluyor. Onları yetiştirmeye çalışıyorum (BT₁₁K).”

“Öğrencinin kişisel bilgisayarı bozulmuştur ya da bir program hakkında yardım istemiştir. Ders dışında boş bir zamanında öğrenciye sorununa çözüm bulmak için yardım ederim (BT₇E).”

“Ders dışında öğrenciler BT sınıfına istedikleri zaman geliyorlar. Zaten saat 5’e kadar biz buradayız. 2’de dersimiz bitiyor. Çocuklar ödev araştırmak, notlarına bakmak için ya da herhangi bir ihtiyaçları olduğu zaman geliyorlar BT sınıfına. Onun için biz de BT sınıfını açık tutuyoruz (BT₆E).”

BT öğretmenleri ders dışında okuldaki teknolojik araçların donanımsal ve yazılımsal sorunlarıyla ilgilendiklerini ve bu sorunlara çözüm üretmeye çalıştıklarını şu sözlerle dile getirmişlerdir:

“Okulumuzda yeri geliyor tamir işlerini üstleniyorum, yeri geliyor öğretmen arkadaşlarımdan kişisel bilgisayarlarını tamir ediyorum (BT₇E).”

“Sadece bilgisayar laboratuvarındaki ağı değil, okul içindeki diğer bilgisayarlar arasındaki ağı da ben kurdum mesela (BT₁E).”

“Görevlerimizden biri de donanımsal ve yazılımsal sorunları çözmek. Diyeceksiniz ki; bilgisayarları gönderirsiniz teknik servise garanti kapsamı içersindeyse yapılır gelir. Bu şekilde yürümüyor işte işler. İşler nasıl yürüyor? Gönderdiğiniz zaman iki ay gelmiyor bir kere. İki ay siz o bilgisayarı kullanamaz halde kalıyorsunuz. Ne yapıyorsunuz o zaman? Bildiğiniz kadar, elinizden geldiği kadar bu arızaları tamir ediyorsunuz çözüm üretiyorsunuz, ister istemez üretiyorsunuz (BT₆E).”

“Bilgisayarlara format atmak gerektiği zaman ben yapıyorum genelde (BT₁E).”

“Herhangi bir aletin kullanımında donanımsal olarak problem yaşayabilir öğretmenlerimiz, yöneticilerimiz veya memurumuz. Bunlara gerekli teknik desteği biz vermekteyiz (BT₃E).”

“İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nde bazı bilgisayarların yazılımsal ve donanımsal sorunlarına, web sitesiyle alakalı sorunlara yardımcı olmaya çalışıyoruz. Daha doğrusu öyle görevlendiriyorlar bizi (BT₁E).”

“Arkadaşların bir belge hazırlamaları gerekiyor, İnternet'ten bir şey indirmeleri gerekiyor veya bir şey arıyorlar. Onlara yardım ediyorum. Ya da bir şeyin çoğaltılması, kopyalanması, dağıtılması gerektiğinde bu tarz işleri de tabii ki elimden geldiği kadarıyla yapıyorum. (BT₈K).”

“İdareciler veya öğretmenler yazı yazıyorlar ya da çizelgeler oluşturuyorlar. O yazının veya çizelgelerin düzenlemesiyle alakalı sıkıntıları oluyor ya da kendi bilgisayarlarında virüs tarzı problemler oluyor. Onlarla alakalı danışıyorlar bana (BT₁E).”

“Ben bilgisayarları, örneğin öğretmenler odasındaki bilgisayarı toparlamakla mükellefim. Ona format atma, onu virüslerden arındırma gibi. Yani arkadaşlara karşı öyle bir zorunluluk gibi hissediyorum (BT₄E).”

“Okullarda şu anda teknik anlamda donanımsal işlerden sorumlu veya anlayabilecek kapasitede pek fazla kişi olmadığı için mecburen biz yapıyoruz bu işleri (BT₃E).”

BT öğretmenleri ders dışında yöneticilerin ve diğer branş öğretmenlerinin e-okulla ilgili ihtiyaçlarına cevap vermeye çalıştıklarını şöyle ifade etmişlerdir:

“Okulda yöneticilerimizin hepsi e-okulu etkin bir şekilde kullanıyorlar. Ama onun dışında öğretmenlerimiz e-okula sınav notlarını, sınav tarihlerini giremediklerini belirtiyorlar. Ben de öğretmen arkadaşlarıma yardımcı oluyorum (BT₇E).”

“Kesinlikle e-okul benim üstüme kaldı diyebilirim. Çünkü e-okul yöneticisi olarak beni görevlendirdi okul idarem (BT₆E).”

“E-okula ders programları, öğretmen bilgileri girilecek. Yöneticiler yetiştiremiyorlar veya bazı yerlerini yapamıyorlar. Bu konularda benden yardım istiyorlar. Bu nedenle özellikle e-okula bilgi girişi kısmında bana çok iş düşüyor (BT₂K).”

“Formatör öğretmen olmadığım halde 500-600 öğrencinin fotoğrafını e-okula giriyorum. Mail adreslerini açıyorum. Bunlar benim iş yükümü çok artırıyor. Yani ben diyebilirim ki ders dışında hiç boş durmuyorum (BT₅K).”

BT öğretmenleri ders dışında talep olduğu takdirde diğer branş öğretmenlerine dersleri için materyal bulma ve hazırlama, web kaynakları ders materyallerinden, yeni teknolojik araçlardan haberdar etme gibi konularda yardımcı olduklarını şöyle ifade etmişlerdir:

“Ben geçen sene bu okula atandığımda toplantılarda öğretmenlerin derslerini bilgisayar destekli işlemleri için yardım edebileceğimi, elimde mevcut materyallerin olduğunu, derslerin bu şekilde işlenirse daha iyi olacağını ve bunun için boş vaktimin olduğunu hep dile getiriyordum. Teklifte de bulundum ama çok tercih eden yok (BT₈K).”

“Öğretmen geliyor; “ben sunum hazırlamak istiyorum ya da bir bilgisayar ortamında bir animasyon hazırlamak istiyorum” diyor. Ben de elimden geldiği kadar yardım ediyorum (BT₆E).”

“Okulumuzun web sitesine bir ders destek bölümü açtım. Öğretmenlerimizin işledikleri dersleri veya paylaşmak istedikleri konuları benim aracılığımla oraya atıyoruz. Başka öğretmenler veya öğrenciler de oradan ulaşabiliyorlar. İyi bir paylaşım oluyor (BT₃E).”

“Genel olarak teknolojik konularla ilgili konuşuyoruz kendi aramızda ama isteyenlere daha özel şekilde yardım ediyorum ya da daha detaylı bilgi vermeye çalışıyorum (BT₉K).”

“Teknolojiyle ilgili bilgiler verdiğim bir pano var, bir de web sitemiz var. O web sitesinden güncel teknolojik haberleri falan öğrencilerimiz ve öğretmenlerimiz takip edebilirler (BT₃E).”

BT öğretmenleri ders dışında okulda yapılan bayram, tören veya kutlama programları için slayt, davetiye hazırlama, projeksiyon cihazı kurma, ses düzenini ayarlama gibi işlerde görev aldıklarını şu sözlerle belirtmişlerdir:

“Okula davetiye hazırlanacak onu ben yapıyorum, amblem hazırlanacak onu ben yapıyorum. O tür şeylerle tabii ilgilenemiyorlar. onları bilmiyorlar (BT₅K).”

BT öğretmenlerinin okullardaki görevleriyle ilgili olarak verdikleri diğer cevaplardan örnek ifadeler şu şekildedir:

“BT sınıfını faal tutacaksınız, bozulan makineyi tamir edeceksiniz, yazılımı çökmüşse onu yeniden yükleyeceksiniz. Zaten bunlar bizim asli görevimiz (BT₆E).”

“Okuldaki görevim öncelikli olarak BT dersini tam ve yeterli bir şekilde verebilmek. Daha sonra BT ile alakalı kulüpte çalışmalar yapmak. Bu kulüp çalışmaları sayesinde tüm okula BT yi en azından yavaş yavaş aşılama. Çünkü dersler yetersiz kalıyor bu konuda (BT₁E).”

“Benim bence olması gereken görevim; öğrenciye temel bilgisayar eğitimi vermek ve öğrencinin ileride bir materyal hazırlayabilecek düzeye gelmesini sağlamak. Çünkü lisede, üniversitede bir ödev verildiğinde bilgisayar üzerinden öğrenci bu ödevi hazırlayabilmeli. Onun dışında mesela bir matematik öğretmenin ders anlatırken bilgisayar kullanmasına yardımcı olmak benim görevim. Bunun için gerekli programları yüklemek, laboratuvarı onun kullanımına açmak. Bunları yapmalıyım bence ona yardımcı olmalıyım. bu anlamda ona yardımcı olmak yapmak değil ona yol göstermek, rehberlik yapmak görevim olmalı (BT₂K).”

“Ben formatör değil de sadece BT öğretmeni olsaydım; yalnızca dersimi anlatmak, öğrencilere faydalı olmak, öğretmenlere kendi derslerinde kullanabilecekleri ders materyalleri vermek benim için yeterli olurdu. Bu görevim değil (BT₃E).”

“Eğer bizim mesleğimizin sonunda bir öğretmenlik ifadesi varsa o zaman görevi öğretmenlik yapmaktır. Öğretmenin de görevi derse girmektir. Yani BT öğretmeninin görevi; matematik öğretmeninin, fen bilgisi öğretmeninin görevi gibi derse girmektir (BT₁₀K).”

“Diğer öğretmen arkadaşlara yol gösterici olmamız gerektiğin düşünüyorum. Örneğin; bilgisayarda İnternet’te dersleriniz için faydalı etkinlikler var. Siz de kullanın, dersinizi bilgisayar destekli işleyin diyerek yönlendirmeler yapabiliriz. Yani formatör öğretmen olmasa bile BT öğretmeninin görevi olduğunu düşünüyorum ben. Çünkü BDE’nin farkında olmayan öğretmenler var. Onları bu konuda bilgilendirmeliyiz (BT₈K).”

BT öğretmenlerinin görüşme sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde “Formatör Öğretmen” kavramının çokça geçtiği dikkati çekmiş ve bu nedenle katılımcılara Formatör Öğretmen’in görevlerinin neler olduğu sorulmuştur. Alınan cevaplara göre Formatör Öğretmen’in görevleri Çizelge 4.7’de sıralanmıştır.

Çizelge 4.7. BT öğretmenlerine göre formatör öğretmenin görevleri

Kategoriler	Sıklık
▪ Web sitesi yapmak	11
▪ İdari işlerde yardımcı olmak	8
▪ Formatör olduğu halde bütün derslere girmek	6
▪ Donanımsal yazılımsal sorunlarla ilgilenmek	5
▪ Diğer dersler için materyal bulmak ya da hazırlamak	5
▪ BT sınıfını her zaman kullanıma hazır halde tutmak	5
▪ Öğretmenleri ve yöneticileri yeni teknolojiler ve ders materyalleri konusunda bilgilendirmek, yönlendirmek	5
▪ Okulun BT ile ilgili genel işleriyle ilgilenmek	5
▪ Herkesin BT sınıfından yararlanmasını sağlamak	4
▪ Tüm angarya işleri yapmak	2
▪ Okulda teknik servis elemanı gibi çalışmak	2
▪ Öğrenciye yönelik kurslar açmak	1
▪ Öğretmenlere yönelik kurslar açmak	1
▪ E-okul işleriyle uğraşmak	1
▪ Okullardaki ihtiyaca göre her işi yapmak	1
▪ BT sınıfındaki donanımsal sorunları tespit edip idareye bildirmek	1

8’i formatör olan katılımcı BT öğretmenlerinden biri; formatör öğretmenlerin görevleriyle ilgili görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Bir kere okulun web sitesi var. Bunu hazırlamak, yapmak, yayınlamak, sürekli güncellemek size ait. Okul gazetesi çıkarıyoruz hem web ortamında hem de duvar gazetesi olarak. Bunu yapmak, hazırlamak, yayınlamak, haber toplamak size ait. Biliyorsunuz son iki yıldır öğrenci kayıtları, öğrenci nakilleri, işte öğrenci notları, karnesi, teşekkür takdir, bütün işlemleri e-okul üzerinden gerçekleştiriliyor, e-okul yöneticisi sizsiniz. Aslında e-okul işlemlerini yapmak yöneticilerin görevi. Ama bizim okulda e-okul yöneticiliğini BT formatör öğretmeni yapıyor. 1060 tane öğrencimin tek tek fotoğraflarını çekiyorum e-okula yerleştiriyorum. Ayrıca formatör öğretmen haftada 6 ile 10 saat arasında derse girer. Ama ben 16 saat de derse giriyorum (BT₆E).”

BT öğretmenleri; formatör öğretmenlerin yöneticilere, öğretmenlere BT konusunda yardım etmek, e-okul işlemlerinde görev almak, okulda BT ile ilgili donanımsal ,yazılımsal bütün işlerden sorumlu olmak gibi görevleri olduğunu şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“İdari işlerde özellikle e-okul ve ılsis sisteminin çıkmasından sonra bu sistemin nasıl kullanılacağı ve aksaklıklar nelerse bunların nasıl giderileceği konusunda gerekli teknik desteği bilgisayar formatörü öğretmeni olarak sağlamaktayız (BT₃E).”

“Formatör olduğum için idareye yardım etmek görevim (BT₁E).”

“Formatör olduğum için okul idaresindeki bilgisayar çalışmıyorsa, memurun bilgisayarında programlar çalışmıyorsa bunu çalışır hale siz getireceksiniz. Bu şekilde görevlerimiz de yok değil (BT₆E).”

“Formatör olarak bilgisayarın teknik, donanımsal problemlerini giderme noktasında görev yapıyoruz (BT₃E).”

“formatör öğretmenin görevi; okuldaki bütün elektronik araçları, bilgisayarları yazıcıları sürekli çalışır vaziyette tutmak, gerekli bakımlarını yapmaktır. Bugün ben bir kasayı tamire gönderdiğimde 30 TL’ ye format atıyorlar. Şimdi ise ben okulda format atıyorum. O ay içinde 5 bilgisayar formatlanmaya giderse 150 TL okulun kasasından çıkacak. Ama devletimiz okula bir formatör öğretmen

görevlendirmiş. Görevlerini kendisine bildirmiş, okulun bilgisayarlarını çalışır vaziyette tutacaksın demiş. Ayrıca diğer öğretmenlerin bilgisayar laboratuvarını etkin kullanmaları için yönlendireceksin, başka derslerle ilgili gerekli eğitim materyallerini bulacaksın, o öğretmenlerle yardımcı olacaksın (BT_{7E}).”

“Formatörlük için; daha çok okulun yöneticilerinin istekleri doğrultusunda çalışan teknik servis, teknik elemanlık diyebilirsiniz (BT_{4E}).”

“Eğitim öğretimin aksamaması için gerekli teknik desteğin sağlanmasında görevli olduğunu düşünüyorum formatörün (BT_{3E}).”

“Formatör öğretmen olduğun zaman zaten senin oradaki amacın okulun bütün bilgisayar işleriyle ilgilenmek. Artık orada görevin öğretmenlikten çıkıyor bence. Teknik elemansın bence. Çok az ders veriliyor. Öğrencilerle çok fazla bir iletişimin yok. Sadece işte teknik işlerle ilgileniyorsun. İşte birer saat de göstermelik derse giriyorsun (BT_{5K}).”

“Eğer teknoloji varsa elektronik aletler varsa bir yerde, orada mutlaka ki teknik problemler olacaktır. Formatörlerin; okulda herhangi bir problem çıktığında teknik servisler gibi görev yaptığını düşünüyorum (BT_{10K}).”

“Öğretmenlere işte daha önce dediğim gibi soruları olduğu zaman problemleri olduğu zaman yardımcı olmaya çalışıyorum ve idari işler de bir kaç kez görev alıyorum. Onun dışında bir şey yok (BT_{11K}).”

BT öğretmenleri; formatör öğretmenlerin gerek öğrencilere gerek diğer branş öğretmenlerine gerekse halka açık kurslar düzenlemek, BT sınıfını sürekli açık tutmak, kullanıma hazır halde bulundurmak gibi görevlerinin de olduğunu şu ifadelerle belirtmişlerdir:

“Formatör öğretmen olduğum için benden hizmet içi eğitim kursu vermemi istediler. Ben de temel bilgisayar kullanımıyla alakalı bir hizmet içi eğitim hazırladım, onun verilmesi için görevlendirmeyi bekliyorum (BT_{1E}).”

“BT sınıfını açık tutmak, devamlı faal bir şekilde kullanıma hazır halde tutmak formatör öğretmenin görevi (BT_{6E}).”

“Formatör öğretmen olarak öğrenciler için sadece etüt zamanlarım var. Bu etütleri düzgün değerlendirmeye çalışıyorum (BT₁₁K).”

BT öğretmenleri; formatör öğretmenlerin diğer branş öğretmenlerini, yöneticileri yeni teknolojiler, ders materyalleri konusunda bilgilendirmek, yönlendirmek, onlara materyal hazırlamada yardımcı olmak gibi görevlerinin de olduğunu şöyle dile getirmişlerdir:

“Asli görevlerimizden biri de öğretmenlerimize rehberlik yapmak (BT₆E).”

“Benim bence olması gereken görevlerim arasında; bir öğretmenin ders anlatırken bilgisayar kullanmasına yardımcı olmak da olmalı. Bunun için gerekli programları yüklemek, laboratuvarı onun kullanımına açmak. Bunları yapmalıyım bence ona yardımcı olmalıyım. Ona yol göstermek, rehberlik yapmak görevim olmalı (BT₂E).”

Formatörün; yöneticilerin işini yapma ya da bilgisayarlarda oluşan teknik sorunları giderme noktasında değil de BT konusunda onlara yardımcı olma, bilgisayarlardaki sorunları yöneticilere bildirme noktasında görevleri olduğunu belirten BT öğretmenleri düşüncelerini şu sözlerle dile getirmişlerdir:

“Formatörün görevi; yöneticilerin işini yapmak değil yöneticilere yardımcı olmak. Yani onlar eğer bir yerde takılmışsa bunu anlatmak, bunu yapmak değil. İşte burada bir yanlış anlaşılma oluşuyor. Yöneticiler; bana anlatma sen yap bunu. Zaten küçük bir şey diyorlar (BT₂K).”

“Formatör öğretmenin görevleri arasında BT sınıfındaki bilgisayarları inceleyerek oradaki bilgisayarlarda arıza olduğu zaman sadece laboratuvardaki arızayı yöneticilere bildirmek, yani kendisi yapması değil de sorunu bildirmesi vardır (BT₁E).”

Formatör öğretmenin görevinin her okulda ihtiyaca göre değiştiğini dile getiren bir BT öğretmeni düşüncelerini şöyle ifade etmiştir:

“Formatör öğretmen olarak bu okulda yaptığım görevler; laboratuvarı düzenlemek, öğrencilere kurs vermek. Ben geçen sene yine formatör öğretmenlik yapıyordum. O zaman öğrencilerin bilgisayarlardan yararlanmasını sağlayabilmek için 2’şer saat öğrencileri laboratuvara alıp onlara ekstra bir kurs veriyordum ücretsiz olarak. Çünkü o öyle bir yetersizlik keşfettim bu okulda. Bence her okulda formatör öğretmenin görevi değişir. Yani buradaki yetersizlik oysa o yönde çalışırım (BT₂K).”

Formatör öğretmenliğin angarya işlerden oluştuğunu dile getiren bir BT öğretmeni düşüncelerini şu sözlerle ifade etmiştir:

“Benim görev yaptığım ilçede bir tane formatör var. Onu da zorla formatör yaptılar. Kimse formatör öğretmen olmak istemiyor. Çünkü sürekli angarya iş (BT₅K).”

“Formatörlüğün de ben sadece angarya işlerden ibaret olduğunu düşünüyorum (BT₄E).”

Formatörlük kavramının anlamının tam anlaşılmadığını belirten bir BT öğretmenleri düşüncelerini şöyle dile getirmişlerdir:

“Formatörlük süreci bizde tam olarak oturmuş değil maalesef. Yani formatörlüğün anlamını bilmiyorlar, görevlerini bilmiyorlar. Bilgisayarla alakalı her şeyi formatör öğretmen yapmak zorunda şeklinde bir algı var. Yanlış anlaşılma var formatör öğretmenlik hakkında. Bence formatör öğretmenin; öncelikle okulda laboratuvarın düzenlenmesiyle alakalı görevleri var. Ayrıca diğer öğretmenlerin BT sınıfını kullanmaları için gerekli olan programları hazırlama, projeksiyon cihazını ayarlama noktasında formatör öğretmene iş düşüyor (BT₂K).”

“Formatörlüğü aslında tam olarak bence hiç kimse anlamadı ya da biz mi anlamadık? Görevimiz böyle karışık biraz. Formatör olunca öğretmenlik tarafımız kayıp mı oluyor ne? Direkt okulun bilgisayarlarıyla haşır neşir

olacağız, tamir edeceğiz, sorunlara bakacağız, site yapacağız. Acaba öyle mi? Buna bir açıklık getirilmeli bence. Ya öğretmen olunmalı ya formatör olunmalı bir okulda bence (BT₈K).”

BT öğretmenlerinin ifadeleri incelendiğinde formatör öğretmen ve BT öğretmeninin görevlerinin öğretmenlerden öğretmene değişiklik gösterdiği hatta bazı görevlerin ortak bazılarının farklı olduğu dikkati çektiği için BT öğretmeninin görevleri ile formatör öğretmenin görevleri arasındaki fark olup olmadığı sorulmuş ve bu konudaki görüşler Çizelge 4.8’de sıralanmıştır.

Çizelge 4.8. BT öğretmenlerine göre BT öğretmeni ve formatör öğretmenin görevleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar

Kategoriler	Sıklık
▪ Her okulda hem BT öğretmeni hem formatör olmalı. Çünkü ikisinin görevleri farklıdır	10
▪ BT öğretmeni, bir ihtiyaç durumunda o konuda bilgiliyse, formatör olsa da olmasa da yardımcı olmalıdır.	6
▪ BT öğretmeni ders içi etkinliklerle, formatör ise okulun BT ile ilgili genel işleriyle ilgilenmelidir.	5
▪ BT öğretmeni ile formatör öğretmen arasındaki görev farkları kesin çizgilerle çizilmemiştir.	4
▪ BT öğretmeni ile formatör öğretmenin görevleri aynıdır	3
▪ BT öğretmenin ve formatörün görevleri resmi olarak farklı olmasına rağmen uygulamada pek fazla görev farkı yoktur.	2
▪ BT öğretmeni idarenin okuldaki BT ile ilgili genel isteklerini yapmak zorunda değildir. Ama formatör yapmak zorundadır.	1

BT öğretmenleri; formatör öğretmen ile BT öğretmeninin görevleri arasında uygulamada pek fark olmadığını, formatör olsalar da olmasalar da istekleri yerine getirmeye çalıştıklarını şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Bilgi olduğu için formatör olsam da olmasam da BT konusunda eğitim adına ne varsa yapmak zorundayım (BT₃E).”

“Şu an okulun formatör öğretmeniyim. Ama formatör olmadan önce de formatörken yaptığım işleri yapıyordum (BT₂K).”

“Formatör olsak da olmasak da BT ile ilgili isteklerde bulunuluyor tabii ki. Yani bilgisayar öğretmeni olarak adımızın geçmesi yeterli oluyor (BT₇E).”

“Sınıf hazır durumda olacak, okul idaresi hazırlasın, beni ilgilendirmez diyeceksin. Ben girerim dersime öğrenciler hazır, anlatır çıkar giderim. Resmiyet zaten bu. Ama uygulamada böyle olmuyor. Mesela bilgisayar bozursa siz onu yapacaksınız (BT₆E).”

“Her şey yönetmeliklerdeki tanıma göre olmuyor. Sonuçta bir de uygulama kısmı var bu işin. Mesela şöyle düşünün; bir öğretmen arkadaşınız size gelmiş. Benim bilgisayarım çalışmıyor yardımcı olur musun? demiş. Yani yönetmeliğe göre ben yapamam mı diyeceksiniz?(BT₁E).”

“Resmi kurallara uyduracak olursak resmiyette BT öğretmenin görevi nedir? Bir matematik öğretmeni gibi düşünün. Dersine girer, anlatır, bitince de çıkıp gider. Okuldaki bilgisayar bozukmuş, yöneticinin başı sıkışmış, okulun web sitesi güncellenecekmiş, bunlar onu ilgilendirmez. Pratikte böyle olmuyor. BT öğretmeni de resmen tamircilik yapıyor, teknik servisçilik yapıyor, rehberlik yapıyor. Yani uygulamada farklı şeylerle karşılaşıyorsunuz (BT₆E).”

Sadece BT öğretmenin bulunduğu, formatör öğretmenin olmadığı okullarda BT öğretmeninden BT ile ilgili muhakkak yardım istendiğini belirten bir BT öğretmeni düşüncelerini şu sözlerle ifade etmiştir:

“Muhakkak yardım isteniyor; bundan önce çalıştığım okulda dersten bile çağrılıp donanım ile ilgili, yazılımla ilgili sorunları çözmek isteniyordu. Örneğin; hocam yazıcı çalışmıyor, Excel’de bir dosyayı açamadık gibi çok problemle karşılaşmıştım. Ama bu okulda formatör öğretmenimiz olduğu için bu tür işlemlerle biz ilgilenmiyoruz. Formatör öğretmenimiz ilgileniyor (BT₁₀K).”

Okulda BT ile ilgili bir yardım ihtiyacı olduğunda öğretmenin o konuda bilgisi varsa formatör olsa da olmasa da eğitimin aksamaması için yardımcı olması gerektiğini savunan BT öğretmenleri görüşlerini şu şekilde dile getirmişlerdir:

“Diğer öğretmenler ya da yöneticiler bilgisayarla ilgili bir sorun olduğu zaman benimle irtibata geçmiyorlar. Çünkü okulumuzda formatör öğretmenimiz var.

Herhangi bir problem olduğunda onunla irtibata geçiyorlar. Ayrıca okulumuzun İnternet sayfasını tasarlamak da onun görevidir. İdareyle ilgili veya e-okul ile ilgili işlemleri formatör öğretmenimiz yapıyor. Ama formatör öğretmenimiz olmasaydı bunların hepsini birebir yapmak zorunda kalacaktım. Çünkü bir ihtiyaç var ve göreviniz olmasa bile o okulda ihtiyacı karşılayabilecek başka biri olmadığı için İnternet sitesini de yapmak zorundasınız ya da işte e-okul uygulamalarını da girmek zorundasınız (BT₁₀K).”

“Formatör öğretmen olmasaydım da yine BDE için öğretmenlere yardım ederdim. Çünkü çocuklara daha faydalı olduğunu düşünüyorum bu şekilde ders işlendiğinde. Örenciler bu şekilde öğrendikleri bilgileri unutmuyorlar. Daha kalıcı oluyor (BT₈K).”

“Hem derslere girmek hem de formatör olmak pek mümkün değil. Diğer okulumda mesela hem derse giriyordum hem de formatör gibi bütün ayak işlerini yaptırıyorlardı. O gerçekten çok zor oluyordu. Aslında formatör değildim. Görevim olduğunu da düşünmedim. Ama insanları kırmamak adına, ihtiyaç duyulduğu için ve işler yürüsün diye yapıyordum. Çünkü okulumda aksayan bir şey benim de hayatımda aksaklıklara sebep olur diye düşünüyorum. O yüzden okulumda bir işin aksamasını istemem. Onun için elimden gelen şeyi yapmak isterim (BT₁₀K).”

BT öğretmeni ile formatör öğretmen arasındaki görev farkının kesin çizgilerle çizilmediğini belirten BT öğretmenlerinin görüşleri şu şekildedir:

“Aslında yani milli eğitime de bakarsanız bizim okullardaki görevimiz bilgisayar tamiri değil sonuçta. Bilgisayar öğretmenin görevi dersine girer dersini anlatır çıkar gider. BT ile ilgili sıkıntı varsa okul formatörüne söyler, okul formatör ilgilenir. Eğer okulda formatör yoksa okul idaresine söyler, okul idaresi gerekli servise bilgisayarı gönderir. Ama biz bilgisayar öğretmeni bunu da anlamadı demesinler diye ya da kıramadığımız için tamircilik işi de üstlenmişiz (BT₇E).”

“Bilgisayar öğretmeni sonuçta bilgisayar tamircisi değil. Okulda eğer bilgisayar öğretmenin görevi yöneticilerin işini yapmaksa o zaman yöneticiler

devre dışı kalsın. Bilgisayar öğretmenleri yönetici olsun. Yani hem idarenin görevini bilgisayar öğretmeni yapsın hem okulun kendi işlerini yapsın hem teknik soruna baksın hem de ders anlatsın. Belli bir noktaya kadar yani! Bence bilgisayar öğretmenlerinin yani formatör olmayan bilgisayar öğretmenlerinin sınırı tam çizilmemiş bu konuda (BT₃E).”

“Kesin bir şekilde BT öğretmenin veya formatör öğretmenin görevlerinin belirlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Benim görev ve sorumluluğum nedir? Öteki müdür yardımcısının görev ve sorumluluğu nedir? Ben müdür yardımcısı mıyım? Ben öğretmen miyim? Ben okul müdürü müyüm? Ben kimim? Bu kavram kargaşası içerisinde bulunuyoruz (BT₆E).”

“Bizim bakanlıktan isteğimiz şu; formatörlere kadro verilmesi, yani formatör öğretmenlik kadrosunun olması. Biliyorsunuz formatör öğretmenler 6 ayda bir görevlendirilir. 6 ayda bir görevleri yenilenir. Bunların yerine kadro verilmesi gerekiyor. Sen ne yaptığını kim olduğunu bilmelisin. Benim bu okulda görevim nedir? Unvanım nedir? Sorumluluklarım nedir? Bunları bilmen gerekiyor. Buna göre hareket etmen gerekiyor. Aslında okulda bir formatöre bir de BT öğretmenine ihtiyaç var ama ben okuluma ikinci bir öğretmen gelmesini istemiyorum. Çünkü benim kadrom yok sadece görevlendirmeyim. Bu bakanlığın da ne yapacağı belli değil. İkinci bir öğretmen geldiği zaman onun puanı benden yüksek olursa ben norm kadro fazlası durumuna düşerim ve görevlendirmem sona erince ben ne yaparım diye düşünüyorum ister istemez (BT₆E).”

BT öğretmeni ile formatör öğretmenin görevleri arasında fark olmaması gerektiğini düşünen BT öğretmenleri görüşlerini şöyle ifade etmişlerdir:

“Bence ikisi arasında görev farkı olmamalı. BT öğretmeni formatör öğretmen gibi görevlendirilip ya da atanıp formatör öğretmen gibi çalışmalı, BT dersinden ziyade diğer derslere yardımcı materyal hazırlamalı ve kendisi de okuldaki imkanlar doğrultusunda halka yönelik, öğrencilere yönelik kurslar açarak daha çok bilgisayar kullanımını artırıcı uygulamalar yapabilmeli diye düşünüyorum ben (BT₁E).”

“Okullarda formatör öğretmene gerek var mı? Eğer ki gerçek amacından bahsederek gerek yok. Bir bilgisayar öğretmeni istenenleri yapabilir (BT_{7E}).”

“BT öğretmeni olması yerine formatör öğretmen olsun, yani BT formatörü. Hem aldığım eğitim bunu gerektirir diye düşünüyorum (BT_{1E}).”

“Ben normalde BT öğretmeni ile formatör öğretmen arasında çok fazla fark görmüyorum. Yani her şekilde amacınız öğretmek, bir şeyleri geliştirmek. Belki formatörlükte tek fark işte idareye yardım etmek oluyor. Ama zaten bunu BT öğretmeniyle de yapıyorsunuz. Yani bir hoca gelip sizden şuna da yardım eder misin dediği zaman mutlaka yardım edersiniz. İdari görevleri de eğer okul idareniz yapmanızı istiyorsa siz yapıyorsunuz zaten (BT_{11K}).”

BT öğretmeni ile formatör öğretmenin görevleri arasında fark olduğunu, bu nedenle de bir okulda hem BT öğretmeni hem de formatör öğretmenin olması gerektiğini savunan BT öğretmenlerinin görüşleri şu şekildedir:

“Formatör öğretmenlere diğer görevler yüklendiği zaman okuldaki BT derslerinin işlenişi çok verimli olmayabilir. O yüzden formatör öğretmen ayrı, BT öğretmeni ayrı görevlendirilebilir, görevlendirmeden ziyade atanabilir diyelim. Yani formatör öğretmen diye atama branşı açılabilir ve BT öğretmeni diye ayrı bir branş açılabilir. Formatör öğretmen sadece okuldaki BT sınıfıyla ilgilenip o sınıfta dersler dışında hizmet içi eğitimler vererek, kurslar açarak bilgilendirme yaparken; BT öğretmeni dersine girer ve ders içi etkinliklerle ilgilenir (BT_{1E}).”

“Eğer okulda bir bilgisayar öğretmeni ve bir bilgisayar formatörü varsa; bilgisayar öğretmeni normal derslerini işleyecek yani derslerinin aksamaması için temel görevleri neyse onları yürütecek. Ders dışı etkinliklerini de bilgisayar formatörü yüklenerek bu işi yürütecek. Ama eğer bir okulda bir tek bilgisayar formatörü var ve aynı zamanda bilgisayar öğretmeniye bunun hem iş yükü daha fazladır hem derslere tam motive olamaz hem de diğer öğretmenlerle ilişkilerinde bazen gerilemeler olur. Yani öğretmenlerin talebini pek fazla karşılayamaz (BT_{3E}).”

BT öğretmeninin ders içi etkinliklerle, formatörün ise okulun BT ile ilgili genel işleriyle ilgilenmesi gerektiğini, BT öğretmeninin idarenin okuldaki BT ile ilgili genel isteklerini yapmak zorunda olmadığını ama formatörün yapmak zorunda olduğunu savunan BT öğretmenlerinin bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

“Okulumuzda ben formatörüm bir de ayrıca BT öğretmeni var. İkimizin görevleri arasında ne gibi farklar oluyor? Ağırlıklı olarak derslere o giriyor. Ben daha az derse giriyorum. Onun dışında arkadaşımız dersi bitince eve gidiyor, ben ise 8-5 okulda bekliyorum (BT_{7E}).”

“BT öğretmeninin kurs açma gibi bir zorunluluğu yok. İsterse açar isterse açmaz. Ama formatör öğretmenin kurs açması, etkinlik yapması gereklidir (BT_{1E}).”

“BT öğretmeni sadece ders anlatır başka bir görevi yoktur. Formatör öğretmen ise; laboratuardan sorumludur, orayı düzenlemek zorundadır. Boş zamanlarında öğrencilerin ders dışı etkinliklerine yardımcı olur. Çeşitli etkinliklerde bulunur (BT_{2K}).”

“Siz BT öğretmeniyken idari konularda görevli değilsiniz. Ya da belli şeylerden kaçma ihtimaliniz var ama formatörken yok. Mecburen onların istedikleri zaman herhangi bir bahane uydurmadan söyleneni yapmak zorundasınız (BT_{11K}).”

“Formatör öğretmenin haftada girmiş olduğu ders saati sınırlıdır. 6 saatle 10 saat arasında olması gerekir. Ama BT öğretmenleri yeri gelir 30 saate de girer. Ayrıca formatör öğretmenin yapmakla zorunlu olduğu işler başkadır. Diğer dersler için gerekli materyalleri sağlama, gerekli kaynakları sağlama, öğrencilerin hangi konularda sıkıntıları olduğunu belirleme, okuldaki bütün bilgisayarların donanımsal ya da yazılımsal ne gibi sorunları olduğunu belirleme. formatörün görevi bunlardır. Yoksa derse girip çıkmak görevi değildir. O nedenle bence BT öğretmeniyle formatör öğretmen arasında çok büyük farklar vardır. Her okulda bir formatör bir de BT öğretmeni olmalı bence (BT_{4E}).”

“Farklı öğretmenler olursa daha iyi olur. Neden daha iyi olur? BT öğretmeni öğrencilerle daha fazla ilgilenir, formatör öğretmen ise öteki taraftan öğretmenlere ve okul idaresine yardımcı olur, rehberlik yapar (BT_{6E}).”

4.2.2. Yöneticilere göre BT öğretmenlerinin okullarında üstlendikleri roller

Yöneticilere göre, BT öğretmenlerinin okullarında üstlendikleri roller ile ilgili bulgular Çizelge 4.9’da ders içi ve ders dışında üstlendikleri görevler şeklinde kategorize edilerek verilmiştir.

Çizelge 4.9. Yöneticilere göre BT öğretmenlerinin okullarında üstlendikleri roller

Kategoriler	Alt Kategoriler	Sıklık
BT öğretmenlerinin ders içinde üstlendikleri roller	▪ Müfredat doğrultusunda dersleri işlemek	6
	▪ Öğrencilere temel bilgisayar okuryazarlığını kazandırmak	4
	▪ Öğrencilerin günlük yaşamdaki ihtiyaçları doğrultusunda bilgisayarı etkili ve verimli kullanmaları için gerekli programları öğretmek	3
	▪ Bilgisayar başına üç öğrenci düştüğü durumlarda bile dersin uygulamalarını başarıyla yapmak	3
	▪ Ders notu olmayan 1 saatlik dersin öğretmeni olmak	2
BT öğretmenlerinin ders dışında üstlendikleri roller	▪ Okuldaki teknolojik araçların donanımsal ve yazılımsal sorunlarıyla ilgilenmek	6
	▪ Okulda görev yapan yöneticilere ve diğer öğretmenlere BT konusunda yardım etmek	4
	▪ Yöneticilere ve diğer öğretmenlere programların kullanımında yardımcı olmak	3
	▪ Yöneticilere ve diğer öğretmenlere e-okulla ilgili işlemlerde yardımcı olmak	3
	▪ BT sınıfını sürekli açık tutmak, düzenini sağlamak, eksikliklerini gidermek ve sorunlarını çözmek	2
	▪ Halkın BT sınıfını kullanmasını sağlamak	2
	▪ Okul Web sitesini hazırlamak ve güncel tutmak	2
	▪ Öğrencilerin BT sınıfını kullanmaları için serbest kullanım zamanı sağlamak, ödev araştıranlara yardımcı olmak	2
	▪ Yeni teknolojiler konusunda yöneticilere ve öğretmenlere bilgilendirme yapmak	2
	▪ Diğer dersler için materyal bulmak ya da hazırlamak	2
	▪ Bayram, tören ve kutlama programları için slayt hazırlamak, bilgisayar ve ek araç gereçlerini düzenlemek	1
	▪ BT konusunda herkese yardımcı olmak	1

Yöneticiler; okullarında görev yapan BT öğretmenlerinin derslerini müfredat doğrultusunda, öğrencilere temel bilgisayar okuryazarlığını kazandıracak şekilde

işlediklerini, ayrıca öğrencilerin günlük yaşamlarında ihtiyaçları doğrultusunda bilgisayar etkili kullanabilmeleri için gerekli olan programları öğrettiklerini şu ifadelerle belirtmişlerdir:

“BT sınıfında ders veren BT öğretmenlerimiz; öğrencilerine hem güncelliği yakalamak hem de teknolojiyi verimli ve etkili kullanmak açısından bayağı uğraş veriyorlar (Y₁E).”

“Her öğretmenimizin bir yıllık planı var. Onu göz önüne alarak plan program doğrultusunda derslerini işliyor (Y₄E).”

“Bir sınıf öğretmeni nasıl ki müfredatı dâhilinde dersini aktarıyorsa, bilgisayar öğretmeni de bilgi teknolojilerini kullanarak öğrencilere bilgilerini aktarıyor ve eğitime katkı sağlıyor (Y₁E).”

“Öğrenciye bilgi vermek, hatta seçmeli ders olduğuna göre belki öğrenciye faydalı olmaktan çok okul ve idari işlere yardımcı olmaktır görevi (Y₂E).”

Yöneticiler; BT öğretmenlerinin öğrenci sayısındaki fazlalık, ders saatinin az oluşu, ders notunun olmayışı, bilgisayarlardaki yetersizlik ve sürekli oluşan teknik sorunlardan dolayı derslerinde verimliliğin azaldığını şu ifadelerle belirtmişlerdir:

“Altyapı eksiklerimiz var, mevcut laboratuvarımız eski. Gerçi MEB tarafından yeni bir BT laboratuvarı kurulmaya başlandı okulumuzda. Ama şu anda elinde kısıtlı imkânlar var BT öğretmenin. Bu imkânlar genişletilirse arkadaşın daha etkili ve verimli çalışacağını düşünüyorum (Y₂E).”

“ 6-7-8. sınıflarda birer saate düştü BT dersi, bu süre yetmiyor maalesef. Yani çocuk oraya gidip oturup, bilgisayarı açıncaya kadar vakit geçiyor. Ayrıca donanım da yeterli değil. Mesela bir projeksiyon cihazı yok. Merkezi sistemden öğretmen yaptığı işlemi anında öğrenciye gösterebilse zamanı daha da sağlıklı kullanacak ama öğretmen her masayı tek tek dolaşıp şu tuşa bas, şu programı aç demek zorunda kalıyor. Dolayısıyla verimlilik düşüyor (Y₁E).”

“Biliyorsunuz notla değerlendirilen bir ders değil. Bunun dezavantajı var tabii ki. Yani bir öğrenciyi ölçme kriteriniz yok. Bu yüzden “nasılsa notla

değerlendirilmeyen bir ders” diye düşünüp de art niyeti olan öğrencilerimiz de var. Bence BT derslerinin de notu olması lazım (Y₃E).”

“Bilgisayar laboratuvarımız bir tane ve sınıflarımız kalabalık olduğu için bazen bir bilgisayarın başında 3 öğrencinin bulunduğu oluyor. Tabii bu nedenle derste sağlıklı bir iletişim olmadığı gibi yeterli bir bilgi kazanımı da olmayabiliyor (Y₇E).”

“Bilgisayarlı eğitim; BT adı altında eğitim sistemine bir yerinden girmiş, bunun için bir kaynak transferi yapılmış, bazı kurumlar finanse edilmiş, bir alan yaratılmış, alan öğretmeni, BT öğretmeni yetiştirilmiş ama haftada bir saat ve de seçmeli bir ders! Ne derler buna? Burada bir çakışma var. Gerçekten bu önemliyse ve buraya konulmuşsa gereken önem verilmeli (Y₁E).”

“BT dersi bildiğiniz gibi notla değerlendirilmiyor. Notla değerlendirilmediği için de öğrenci dersi sevmekle beraber not olmadığı için fazla da önemsemiyor (Y₉E).”

“Bilgisayarın, seçmeli ders kapsamından çıkarılması ve zorunlu dersler kapsamına alınması ve haftalık ders saati süresinin artırılması konusunda yöneticiler ve öğretmenler tarafından görüş belirtilmiştir. Çünkü eğitimin temeli teknolojiye, teknolojinin temeli de bilgisayara dayanır. Eğer bunu alamıyorsak yani güncel bilgileri kaynağından öğrenemiyorsak başka nereden öğreneceğiz (Y₁E).”

Yöneticiler; okullarında görev yapan BT öğretmenlerinin ders dışında gerek kendilerine gerekse diğer branş öğretmenlerine ihtiyaç duydukları veya talepte bulundukları taktirde BT konusunda yardımcı olduklarını ve olmaları gerektiğini şu cümlelerle vurgulamışlardır:

“Bizim de çok takıldığımız şeyler olunca hemen arkadaşlardan yardım istiyoruz. Mesela; programa giremedim yardım eder misin diyoruz. Teknik destek istiyoruz (Y₁E).”

“Bilgisayarlarımızda bizim aşamadığımız bir problem olunca öreğin; bilgisayarlarımızda, yazıcılarımızda sorun olunca veya Excel’e bizim

bulamadığımız bir formülün girilmesi gerekiyorsa çağırıyoruz. Sağ olsun arkadaş da gelip bize yardımcı oluyor (Y₂E).”

“BT öğretmenimiz okul idaresinin ihtiyaç duyduğu kendi alanıyla ilgili bütün işlerimizde yardımcı oluyor (Y₅E).”

Yöneticiler; okullarında görev yapan BT öğretmenlerinin ders dışında BT konusunda donanımsal veya yazılımsal sorunlar yaşayan herkesi her an her yerde bilgilendirmeleri, yönlendirmeleri BT ile ilgili her konuda bilgi sahibi olmaları gerektiğini şu cümlelerle savunmuşlardır:

“Ders dışında başka bir öğretmen arkadaşımın karşılaştığı sorunda yardımcı olması gerek. Bu İnternet vasıtasıyla da olabilir, telefon vasıtasıyla da olabilir. Yani bir şekilde yardım elini uzatması lazım Çünkü bazı şeyler var çok acil. Örneğin; öğretmen evinde e-okul işlemlerini yapmak için çaba sarf etti. O arada bir sorunla karşılaştı. BT öğretmenini aradı, hocam mesai dışıdır ben yapamam dememesi lazım (Y₅E).”

“BT öğretmeni diğer bilgisayar derslerine girip çıkacak. Kendi asli görevi bu. Ama bunun yanında ister bilgisayar öğretmeni olsun ister formatör öğretmen olsun, Matematik, Türkçe öğretmeni olsun idarenin bazı konularda vermiş olduğu görevleri yapmak zorunda (Y₂E).”

“BT öğretmeninin; sadece BT derslerinin işlenmesiyle ilgili görevinin olmaması lazım. Bence BT öğretmeninin BT ile ilgili her konuda rehber olması lazım, öncü olması lazım, yenilikleri de kiskanmadan herkese anında iletmesi lazım. Bizim anladığımız tipte klasik öğretmen hiç bir branşta olmaması lazım ama hele bu yeni branşta hiç olmaması lazım (Y₅E).”

“BT öğretmenleri görevlerinin; haftada şu kadar derse girip o derste öğrencilere konumu işlerim şekilde olduğunu düşünüyorlar oysa BT öğretmenlerinin bence sadece öğrenciyi değil okulda bulunan tüm fertleri yetiştirmesi gerekir (Y₇E).”

“Okulda BT öğretmeni dışında formatör yoksa iki işi birlikte götürmeli. Sadece kendi dersini vermekten ziyade okuldaki diğer öğretmenlerin de eğitimini

sağlamalı. Diğer derslerin de bilgisayar destekli işlenmesine katkıda bulunmalı. BT konusunda eğitim seminerleri düzenlemeli, kurslar açmalı eğer gerekiyorsa. Ayrıca Okuldaki tüm bilgisayarların çalışmasını sağlamalı (Y₈E).”

Yöneticiler; BT öğretmenlerinin ders dışında okulda yapılan bayram, tören veya kutlama programları için slayt hazırladıklarını, projeksiyon cihazı kurma, ses düzenini ayarlama gibi işlerde de görev aldıklarını şu sözlerle belirtmişlerdir:

“Belirli gün ve haftalarda geniş bir kutlama programı olduğu zaman gösterim için BT hocamız bize yardımcı oluyor (Y₂E).”

“Okulumuzun çeşitli tören programları oluyor. Bu programlarda bilgisayarla alakalı slayt gösterileri hazırlama gibi, projeksiyon makineleriyle ve elektronik işlerle ilgili her türlü konuda BT öğretmenimiz bize yardımcı olmaya çalışıyor (Y₃E).”

Yöneticiler; BT öğretmenlerinin ders dışında talep olduğu taktirde yöneticileri ve diğer öğretmenleri yeni teknolojik araçlardan haberdar etme, diğer branş öğretmenlerinin dersleri için materyal bulma ve hazırlama gibi konularda yardımcı olduklarını şöyle ifade etmişlerdir:

“Mesela yeni bir teknoloji ürünü çıkmış. BT öğretmeni hemen gelip bize diyor ki; çok güzel bir şey çıkmış hocam alma imkânımız var mı? Bu her okulda olması lazım (Y₄E).”

“Öğretmen arkadaşlar genellikle etkileşim halinde oldukları için öğretmen arkadaşlarımızın akıllarına takılan herhangi bir problem veya sunu hazırlamada yapamadıkları bir şey olursa onu soruyorlar BT öğretmenine, sorarak öğreniyorlar. Ama “gelin size sunu yapma yolunu göstereyim ya da onun hakkında bir kurs vereyim” şeklinde bir çalışması yok BT öğretmenin (Y₇E).”

Yöneticilerin görüşme sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde “Formatör Öğretmen” kavramı da kullandıkları, formatör öğretmen ve BT öğretmenin

görevlerinin yöneticiden yöneticiye değişiklik gösterdiği hatta bazı görevlerin ortak bazılarının farklı olduğu dikkati çekmiş, bu nedenle yöneticilere; BT öğretmeninin görevleri ile formatör öğretmenin görevleri arasında fark olup olmadığı sorulmuştur. Öne çıkan görüşler Çizelge 4.10’da sıralanmıştır:

Çizelge 4.10.Yöneticilere göre BT öğretmeninin ve formatör öğretmenin görevleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar

Kategoriler	Sıklık
▪ BT öğretmeni dersi bitince gider ama formatör öğretmen 8-5 okulda bulunmalıdır	6
▪ BT öğretmeni ve formatör öğretmenin görevleri aynıdır	5
▪ BT öğretmeni ders içi etkinliklerle, formatör ise okulun BT ile ilgili genel işleriyle ilgilenmelidir	1
▪ BT öğretmeni ile formatör öğretmen arasındaki görev farkı kesin çizgilerle çizilmemiştir	1

Okulda BT ile ilgili bir yardım ihtiyacı olduğunda BT öğretmeninin o konuda bilgisi varsa formatör olsa da olmasa da yardımcı olması gerektiğini savunan bir yönetici görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

“Benim gözümde baktığım zaman formatör veya BT öğretmeni olması pek fark etmiyor. Öğretmenin, kişinin çalıştığı alanda istekli olması arzulu olması ve de başarılı olması önemli (Y_{5E}).”

BT öğretmeninin ders içi etkinliklerle, formatörün ise okulun BT ile ilgili genel işleriyle ilgilenmesi gerektiğini, BT öğretmeninin idarenin okuldaki BT ile ilgili genel isteklerini yapmak zorunda olmadığını ama formatörün yapmak zorunda olduğunu ifade eden yöneticiler düşüncelerini şu şekilde belirtmişlerdir:

“Mesela; Çanakkale zaferiyle ilgili bir kutlama programı hazırlayacağız. Tören sonunda bir de slayt gösterisi yapacağız. Formatöre Çanakkale’yle ilgili slayt gösterisi hazırla diyoruz. Formatör olmasaydı da biz yine istekte bulunurduk Ama o yapar mıydı bilmiyorum. Çünkü o zaman derse giriş ve çıkış saatleri ders programı belirlenecekti. Dersi bittikten sonra gidecekti (Y_{6E}).”

“Formatör öğretmen arkadaştan birçok konuda faydalaniyoruz. BT öğretmenlerimiz ise dersleri olduğu için genelde derse girip ders saati dışında da görevi olmadığı için gidiyorlar (Y₉E).”

BT öğretmeni ile formatör öğretmen arasındaki görev farkının kesin çizgilerle çizilmediğini belirten bir yöneticinin görüşü de şu şekildedir:

“Görev tanımını çok iyi bilmek lazım. Belli bir açık görev tanımı var mı onu da bilmiyorum. O da tartışılır. Yani BT öğretmeni neler yapar bence net değil (Y₃E).”

BT öğretmeni ile formatör öğretmenin görevleri arasında fark olduğunu, bu nedenle de bir okulda hem BT öğretmeni hem de formatör öğretmenin olması gerektiğini savunan yöneticilerin görüşleri şu şekildedir:

“Biz bir formatör, bir bilgisayar öğretmeni gelmesini istedik. Yani ayrı ayrı. Çünkü bilgisayar öğretmeni derslere girip çıkacaktı, formatör ise; diğer işlerle ilgilenecekti. Mesela web sitesini sürekli güncelleyecekti. Ama şimdi okulumuzda sadece BT öğretmenimiz var. O hem formatörlük yapıyor hem de BT öğretmenliği. Haftada 20 saate yakın dersi olduğu için yoruluyor ister istemez. Boş vakti de olmuyor. Çünkü dersten sonra da 5'e kadarki sürede öğrencilere BT sınıfı serbest olduğu için onlarla ilgileniyor. Bu nedenle isteklerimizi tam karşılayamıyor. Bu yüzden bilgisayar öğretmeni ayrı olsa formatör ayrı olsa daha iyi olur (Y₆E).”

“Bilgisayar öğretmeni formatörün işini yapmaz. Yani öyle bir görev anlayışı yok bana göre. Bence ikisi farklı kişi olmalı. Herkes görev anlayışı içinde ne yapması gerektiğini bilmeli (Y₃E).”

“Şu an yani ikisi gerçekten farklı şeyler. Çünkü bir bilgisayar öğretmeni 25 saat ders verdikten sonra okulun web sitesiyle ilgilenmesine vakit kalmıyor. Eğer bilgisayar öğretmeni aynı zamanda formatör olacaksa 8-10 saatten fazla derse girmemeli ki verimli olabilsin. Böyle yani 20 saat 30 saat dersi olduktan sonra o

kişinin faydalı olabileceğine inanmıyorum. Yani formatör olur ama göstermelik olur (Y_{8E}).”

“Bakanlık zaten okuldaki işler yürüsün, diğer öğretmenler ve öğrenciler de yararlansın diye formatörlüğü koymuş (Y_{10E}).”

“Bizim okulda idareyle BT öğretmenlerinin işi yok. Onlar sadece derslerini veriyor. Çünkü ayrıca formatör var okulda. Açıkçası formatörlük okullar için bir ihtiyaç şu an gerçekten. Bizim okulda şu an bu işlere bakan mutlaka birinin olması lazım. Yoksa yani baya sekteye uğrayabilir işler (Y_{8E}).”

“Formatör öğretmenleri bir okulun bilgi ve teknoloji direği olarak düşünüyorum. Öyle ki formatör öğretmen olan okullarda idarenin bir çok iş ve işlemlerinde formatör öğretmenlerin yardımcı olduğunu duyuyorum. Gerek bilgisayarların donanım kısımları, gerek programların yüklenmesi gerekse virüslerden korunma konusunda her türlü desteği sağlıyorlar. Ama bizim okulumuzda formatör öğretmenimiz olmadığından dolayı biz BT öğretmeninden bu işleri yapmasını bekliyoruz (Y_{7E}).”

“Bilişim teknolojileri öğretmenliği ile formatörlüğün birbirinden ayrı olması gerekiyor. Bu şekilde çok daha başarılı olacağına inanıyoruz. Ama hem ders hem formatörlük zor. Ben şuna inanıyorum BT öğretmenleri formatörlüğü 2.30'dan sonra yapıyorlar. 2.30 'a kadar bilişim teknolojileri öğretmenliği, 2.30'dan sonra formatörlük ancak yapabiliyorlar. Çünkü ondan önceki sürede derslere giriyorlar (Y_{6E}).”

BT öğretmeni ile formatör öğretmenin görevleri arasında fark olmaması gerektiğini düşünen BT öğretmenleri görüşlerini şöyle ifade etmişlerdir:

“Bana göre ikisinin de pratikte hiç bir farkı yok. Ama teoride görevlerini düşünürsek işin açığı derin detaylı bilmiyorum. Ama pratikte formatör öğretmenle de çalıştım, diğer öğretmenle de çalıştım. Yaptıkları arasında bir fark yok. Sadece öğretmenin vicdanını ileri plana alarak çalışma temposuna bağlı bir şey (Y_{5E}).”

4.2.3. Diğer branş öğretmenlerine göre BT öğretmenlerinin okullarında üstlendikleri roller

Diğer branş öğretmenlerine göre, BT öğretmenlerinin okullarında üstlendikleri roller ile ilgili bulgular Çizelge 4.11’de ders içi ve ders dışında üstlendikleri görevler şeklinde kategorize edilerek verilmiştir.

Çizelge 4.11. Diğer branş öğretmenlerine göre BT öğretmenlerinin okullarında üstlendikleri roller

Kategoriler	Alt Kategoriler	Sıklık
BT öğretmenlerinin ders içinde üstlendikleri roller	▪ Müfredat doğrultusunda dersleri işlemek	7
	▪ Pek bilgim yok	3
	▪ Öğrencilere temel bilgisayar okuryazarlığını kazandırmak	2
BT öğretmenlerinin ders dışında üstlendikleri roller	▪ E-okulla ilgili işlemlerde diğer öğretmenlere yardımcı olmak	7
	▪ Yeni teknolojiler konusunda yöneticilere ve öğretmenlere bilgilendirme yapmak	7
	▪ İdari işlerde görev almak	6
	▪ Teknolojik araç ve program kullanımında yöneticilere ve öğretmenlere yardımcı olmak	5
	▪ Diğer dersler için materyal bulmak ya da hazırlamak	5
	▪ Okuldaki teknolojik araçların donanımsal ve yazılımsal sorunlarıyla ilgilenmek	3
	▪ Web’ de bulunan ders kaynakları hakkında öğretmenleri bilgilendirmek	3
	▪ Öğrencilerin BT sınıfını kullanmaları için serbest kullanım zamanı sağlamak, ödev araştıranlara yardımcı olmak	2
	▪ Bayram, tören ve kutlama programları için slayt hazırlamak, bilgisayar ve ek araç gereçlerini düzenlemek	2

Diğer branş öğretmenleri; okullarında görev yapan BT öğretmenlerinin derslerini müfredat doğrultusunda, öğrencilere temel bilgisayar okuryazarlığını kazandıracak şekilde işlediklerini, ayrıca öğrencilerin günlük yaşamlarında ihtiyaçları doğrultusunda bilgisayarı etkili kullanabilmeleri için gerekli olan programları öğrettiklerini şu ifadelerle belirtmişlerdir:

“Bir kere derste temel bütün bilgiler veriliyor. Çocukların güncel yaşamda da kullanabilecekleri, ihtiyaç duyabilecekleri bilgilere ulaşmalarını sağlayabilecek şekilde öğrenmeleri gereken bütün bilgiler verilmeye çalışılıyor (Ö₄K).”

“BT öğretmeninin görevi; öğrencilere bilgisayarı tanıtmak, bilgisayarın nasıl kullanabileceği hakkında temel bilgiler vermek, en önemlisi bilgisayarı sevdirmek (Ö₅E).”

Diğer branş öğretmenleri; BT öğretmenlerinin öğrenci sayısındaki fazlalık, ders saatinin az oluşu, ders notunun olmayışı, bilgisayarlardaki yetersizlik ve sürekli oluşan teknik sorunlardan dolayı derslerinde verimliliğin azaldığını şu ifadelerle belirtmişlerdir:

“Okulda BT sınıfında 15 tane bilgisayar var ki burası şanslı bir okul gözüyle bakılan bir yer. Çocukların çoğu bilgisayarı tanımıyor. Şimdi bilgisayar odasına girdiğin zaman 35-40 tane çocuk var. Çocukların hepsi zaten hafta boyunca çok derse girdikleri için derslerde bir türlü durmuyorlar. Bu nedenle öğretmen onları motive edinceye kadar, onları yerleştirmeye kadar çok uğraşıyor. Tam bir eziyet yani. Bilgisayar öğretmeni bilgisayarın karşısına onları geçirecek, onlara gösterecek, bir şeyler öğretecek ve zaten geçen yıl bilgisayar öğretmeni yokmuş. Çocuklar zaten hep kopuk kopuk bir şeyler yaptığı için bilgisayar öğretmenin işi bu yönden bakıldığı zaman çok zor. Bilgisayar öğretmeni üniversitede gördüğü şeyleri, yaptığı şeyleri okula geldiği zaman çoğu şeyini uygulama alanı bulamaz bence (Ö₅E).”

“Bilgisayarlarımız çok iyi değil. Çalışmayan bir sürü bilgisayar var. İnternet çok ağır. Bilgisayar eğitimi süre olarak da yetersiz. Şu bilgisayarlar teknik açıdan yeterli bile olsa ders saati olarak da çok yetersiz. Yani her çocukla otursun tek tek ilgilensin mümkün değil (Ö₆K).”

“Bilgisayar odamızdaki bilgisayarların hepsi çalışmıyor. Ortamımız soğuk, karanlık. Bu gibi yan etkenler öğretmenin de çocuğun da oraya girdiği zaman dersten soğumasına neden oluyor (Ö₂K).”

“15 tane bilgisayar var. Zaten 35-40 tane çocuk geliyor. Bunların her biriyle tek tek uğraş filan çok zor oluyor (Ö₅E).”

“Ders saatlerinin ciddi derecede artırılması gerekir. Yani sonuçta teknoloji çağında yaşıyoruz, bilgi çağında yaşıyoruz (Ö₅E).”

Diğer branş öğretmenleri; okullarında görev yapan BT öğretmenlerinin ders dışında gerek kendilerine gerekse yöneticilere ihtiyaç duydukları veya talepte bulundukları taktirde BT konusunda yardımcı olduklarını şu cümlelerle vurgulamışlardır:

“Herkes yardım ediyor. İhtiyaç duyduğumuz her konuda kendisine başvurabiliyoruz (Ö₄K).”

“Sunu hazırlıyor. Okulun diğer bilgisayarlarında oluşan problemleri, sınıflardaki ve idaredeki ihtiyaçları gideriyor. Yani okulda BT ile ilgili her konuda yardımcı oluyor (Ö₃E).”

“Yöneticileri, Office programı özellikle Excel, Word programı gibi programları öğrenmeleri konusunda eğitiyor (Ö₁₁E).”

“Hocam ben şu konuda yetersiz kaldım diye çok fazla yanına gitmişimdir. Kendisi tane tane her şeyi anlatır. Yani bir öğrenciye bilgisayar dersi veriyormuş gibi bilgilerini paylaşır (Ö₂K).”

Okullarında görev yapan BT öğretmenlerinin ders dışında BT konusunda donanımsal veya yazılımsal sorunlar yaşayan ve yardım isteyen herkese yardımcı olduklarını belirten diğer branş öğretmenleri bu görüşlerini şu şekilde dile getirmişlerdir:

“Donanımla alakalı olarak okulun ağ sistemlerinin düzenlenmesi, yine öğretmenlerin bilgisayar arızalarının giderilmesi gibi konularda yardımcı oluyor BT öğretmeni. Aynı zamanda televizyon ya da DVD gibi teknik araçların da arıza ya da doğru kullanılması konusunda bilgilendirmeler yapıyor (Ö₁₁E).”

“Donanım açısından bilgisayarların biraz eski olması, okul yöneticileri ya da öğretmenlerin BT konusunda yetersiz bilgilerinin olması durumunda BT öğretmenimiz sorunlarla karşılaşabiliyor ve bu sorunlara çözüm üretmeye çalışıyor (Ö₁₁E).”

Diğer branş öğretmenleri; okullarında görev yapan BT öğretmenlerinin ders dışında öğrencilerin okullardaki mevcut BT sınıflarından yararlanmaları için serbest kullanım süreleri ayırdıklarını, bu sayede öğrencilerin ödev araştırmaları yapmalarını sağlayarak onlara yardımcı olduklarını şu şekilde dile getirmişlerdir:

“Ders dışı zamanlarda öğrencileri, serbest bilgisayar kullanımı sayesinde diğer derslere yardımcı olma konusunda destekliyor (Ö₁₁E).”

“Çocukların proje ödevlerini, performans ödevlerini araştırmaları için ders dışında belli saatler koyuyor BT öğretmeni. O şekilde çocuklar gelip araştırma yapabiliyor. Öğretmenimizin buna vakit ayırması çok güzel (Ö₁₂K).”

BT öğretmenlerinin okullarda gerektiği zaman idari işlerde de görev aldıklarını, böylece yöneticilere çok fazla yardımcı olduklarını dile getiren diğer branş öğretmenleri görüşlerini şöyle ifade etmişlerdir:

“İdaremize çok fazla yardımları dokunuyor bilgisayarla ilgili her konuda. Boş olduğu zaman, teneffüslerde bile bilgisayarlarda bir şeyler yaptığını, çalıştığını görüyorum (Ö₂K).”

“Okuldaki diğer idari işlere falan da yardım ediyor (Ö₄K).”

“Bilgisayar öğretmenimiz aynı zamanda okulumuzun formatörü. Bu nedenle okulumuzla ilgili BT konusundaki gerekli düzenlemeleri falan kendisi yapıyor. Düzenleme derken öğrenci dosyalarından tutun da öğrencilerin çeşitli bilgilerini bilgisayara, e- okula girme işlerine kadar hepsini BT öğretmeni yapıyor. Yani ders dışında bu gibi şeylerle de uğraşıyor (Ö₁₂K).”

Diğer branş öğretmenlerinden biri; BT öğretmenlerinin ders dışında okulda yapılan bayram, tören veya kutlama programları için slayt gösterileri hazırladıklarını şu sözlerle belirtmiştir:

“Ders dışında okulumuzda kutlanan belirli gün ve haftalarla ilgili bilgisayar animasyonları hazırlıyor (Ö₃E).”

Okulunda görev yapan BT öğretmeninin ders saatinin çok fazla olduğunu, ders dışındaki iş yükünün de fazla oluşu nedeniyle çok yorulduğunu dile getiren bir branş öğretmeni görüşlerini şu cümlelerle dile getirmiştir:

“36 saat ders var ve tekbir bilgisayar öğretmeni var. Zaten canı çıkıyor, teneffüslerde de teneffüs dışında da yani (Ö₅E).”

Diğer branş öğretmenleri; kendilerinin talepleri olduğu taktirde derslerini bilgisayar destekli işlemek için kaynak materyal bulma, hazırlama gibi konularda BT öğretmenlerinin kendilerine yardım ettiklerini, ayrıca web tabanlı ders kaynakları hakkında bilgilendirme yaptıklarını şu cümlelerle dile getirmişlerdir:

“Ben genelde sunum falan hazırlıyorum. Sunular konusunda da açıkçası çok iyi olduğum söylenemez. Bu nedenle BT öğretmenlerimizden yardım istediğimiz zaman onlar bize gerçekten çok çarpıcı şeyler sunabiliyorlar. Yani onlar hazırlayıp bize verebiliyorlar. Birlikte de çalışabiliyoruz. Yani o konuda güzel fikirleri oluyor (Ö₉K).”

“Ben geçen yıl tiyatro drama dersi yapıyordum. Çocuklara dramayı ne kadar anlatmaya çalışsam da köy çocuğu olduğu için önce bir örnek istediler. Ben de BT hocamıza gittim. Nasıl bir örnek verebileceğim konusunda yardım istedim. Hazırlamış olduğu küçük çocuk piyeslerini bilgisayarda tiyatro sınıflarıma izletti. Bu şekilde çocuklar dramanın ne olduğunu anladı (Ö₂K).”

“Okul web sitesinde her ders için ders sayfalarımızın hazırlanmasında ve bu konuda öğretileri bilgilendirme noktasında yardımcı oluyor. Aynı zamanda diğer öğretmen arkadaşlara İnternet üzerinde buldukları animasyon ya da ders sunumlarının düzenlenmesi konusunda yardımcı oluyor (Ö₁₁E).”

“Açıkçası bilgisayardan pek anlamıyorum. Tek başıma pek kullanmıyorum. Bu nedenle mesela; Atatürk haftası olduğu zaman hocamdan neler yapabileceğimiz konusunda yardım istiyorum. O bana zaten gereken her şeyi sunuyor. Yani teknoloji hocamıza sadece hocam ne yapabiliriz demek onun için yeterli oluyor. Çünkü kendisi gerçekten bilgisayarı anlatabilmek için çok istekli. Hocam şu

konuda size ihtiyacım var dediğimiz zaman zaten o yapabileceği her şeyi gösteriyor bize (Ö₁₀E).”

“Örneğin skool ya da diğer eğitim.com.tr gibi alanlardaki animasyonlar, simülasyonlar ya da derste kullanılacak malzemeler konusunda öğretmenlere gördüğü, duyduğu, haberdar olduğu konularda bilgiler veriyor. Ama daha çok talep doğrultusunda bilgi veriyor (Ö₁₁E).”

Talep olduğu taktirde BT öğretmenlerinin gerek yöneticileri gerekse diğer branş öğretmenlerini yeni teknolojik araçlardan haberdar ettiklerini, bu konuda bilgilendirme yaptıklarını şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Yeni çıkan programları genellikle BT öğretmenimizden duyuyoruz (Ö₁₁E).”

“Donanım açısında özellikle bilgisayar alacak ya da herhangi bir teknolojik malzeme alacak öğretmenlerimizin taleplerine göre onlara gerekli bilgileri veriyor, yardım ediyor, kolaylık gösteriyor. Yani yönlendirme yapıyor (Ö₁₁E).”

Diğer branş öğretmenlerinin görüşme sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde “Formatör Öğretmen” kavramını da kullandıkları, formatör öğretmen ve BT öğretmenin görevlerinin öğretmenden öğretmene değişiklik gösterdiği hatta bazı görevlerin ortak bazılarının farklı olduğu dikkati çekmiş, bu nedenle diğer branş öğretmenlerine; BT öğretmenin görevleri ile formatör öğretmenin görevleri arasında fark olup olmadığı sorulmuştur. Öne çıkan görüşler Çizelge 4.12’de sıralanmıştır:

Çizelge 4.12. Diğer branş öğretmenlerine göre BT öğretmenin ve formatör öğretmenin görevleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar

Kategoriler	Sıklık
▪ Bilgi yok	7
▪ BT öğretmeni ders içi etkinliklerle, formatör ise okulun BT ile ilgili genel işleriyle ilgilenmelidir	3
▪ BT öğretmeni ile formatör öğretmenin görevleri aynıdır	1
▪ BT öğretmeni ile formatör öğretmen arasındaki görev farkı kesin çizgilerle çizilmemiştir.	1

BT öğretmeninin ve formatörün görevleri hakkında bilgisinin olmadığını söyleyen diğer branş öğretmenleri bu konudaki düşüncelerini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“BT öğretmeninin görevi hakkında açıkçası çok fazla bir bilğim yok. Hatta ben onu bu sene öğrendim. Yani bilgisayar öğretmeni olarak bilirdik. Sonra bilişim teknolojileri olduğunu öğrendik. Arkadaşa ben hatta sormuştum tam olarak ne iş yapıyorsunuz siz diye (Ö₉K).”

“Kapsamının ne olduğunu bilmiyorum ama benim okulda gördüğüme göre BT öğretmeni; bilgisayar dersine giren bir öğretmen. Yani bilgisayarın kullanımını, donanımını öğrenciye öğretene, kullanılmasındaki püf noktalarını anlatan kişi şeklinde biliyorum (Ö₉K).”

“Okumadım resmi olarak görevi şudur diye ama öğretmen olduğuna göre BT öğretmeninin görevinin, öğrencilerin bilgisayar konusunda gelişimine katkı sağlamak olduğunu düşünüyorum (Ö₁₀E).”

Okulda BT ile ilgili bir yardım ihtiyacı olduğunda BT öğretmeninin o konuda bilgisi varsa yardımcı olması gerektiğini, asıl görevinin herkese bu konuda rehberlik, yönlendirme ve yardım yapmak olduğunu savunan bir branş öğretmeni görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

“BT öğretmeninin asıl görevinin BT yi kullanma konusunda teşvik ve yardım olduğunu düşünüyorum. Şu anda okullarda bütün işlemler bilgisayar ve İnternet üzerinden gerçekleştiriliyor. Dolayısıyla BT öğretmenlerinin rolü çok büyük. Özellikle Office programlarının kullanılmasında, bilgisayar arızalarının tamirinde veya laboratuvarın düzgün bir şekilde işleminde BT öğretmenleri görev yapıyor (Ö₁₁E).”

BT öğretmeni ile formatör öğretmen arasındaki görev farkının kesin çizgilerle çizilmediğini belirten bir branş öğretmeni görüşünü şu cümlelerle dile getirmiştir:

“Formatör öğretmenin ne işe yaradığını bilmiyorum ki ben. Yani formatör öğretmenin görevi öğrencileri bilgilendirmek mi, eğitmek mi? O işi zaten bilgisayar öğretmeni yapmıyor mu? Formatör öğretmen ne işe yarıyor? Yöneticilerin yaptığı işi mi yapıyor? Yöneticiler ne iş yapıyor o zaman? Burada bir sıkıntı var bence. Burada görev dağılımının tam ayrıştırılmadığını düşünüyorum (Ö₁₀E).”

BT öğretmenin ders içi etkinliklerle, formatörün ise okulun BT ile ilgili genel işleriyle ilgilenmesi gerektiğini savunan bir branş öğretmeni görüşünü şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Okulla ilgili genel çalışmaların hepsini formatör öğretmenimiz yapıyor. Bilgisayarla ilgili sorunlara da bakıyor. Ama diğer BT öğretmenlerimiz derse giriyor, formatör öğretmenimiz derslere girmiyor (Ö₉K).”

“Okul formatörümüz; okulumuzun bilgisayar konusundaki birçok eksikliğini tamamlıyor. Çünkü bizim okulumuzda bir memur yok. O yüzden bütün okulun sorumluluğu, işi idaremizde. 1 müdürümüz 1 müdür yardımcımız var. İşleri çok yoğun olduğu için tabii ki formatöre epeyce bir iş düşüyor. Sağ olsun bilgisayar öğretmenimiz de bu konuda oldukça yardımcı oluyor idaremiz (Ö₁₂K).”

“Formatör öğretmenin okulun geneline cevap vermesi lazım. Mesela notları girerken biz gidip ondan yardım alıyoruz. Yani formatör; okuldaki her öğretmenin her sıkıntısına bence o cevap veriyor gibi geliyor (Ö₈K).”

BT öğretmeni ile formatör öğretmenin görevleri arasında fark olmaması gerektiğini savunan bir branş öğretmeni görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

“Aslında BT kavramının olmasına karşıyım. Yani formatörlük kavramı BT kavramını gayet iyi kapsayan ve geçerli bir kavram. Yani teşvik, destek, bilgilendirme ve rehberliğin önemli olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle formatör kavramının yeterli olduğunu BT öğretmeni kavramına gerek olmadığını düşünüyorum (Ö₁₁E).”

4.3. Okul Yöneticilerinin ve Diğer Öğretmenlerin BT Öğretmenlerinden Beklentileri (AS – 2)

İkinci araştırma sorusuna yönelik BT öğretmenlerinin, yöneticilerin ve diğer branş öğretmenlerinin görüşleriyle ilgili verilerden elde edilen bulgular, BT öğretmenlerinden beklentiler, bu beklentilerin sebepleri ve BT öğretmenlerinin bu beklentilere bakış açıları alt problemlerine göre kategorize edilerek verilmiştir.

4.3.1. BT öğretmenlerine göre okullarında kendilerinden beklenenler

BT öğretmenleriyle yapılan görüşmelerden elde edilen verilere göre BT öğretmenlerinin görev yaptıkları okullardaki yöneticilerin, diğer branş öğretmenlerinin, memurların ve öğrencilerin onlardan beklentilerinin neler olduğu ile ilgili bulgular Çizelge 4.13’de sıralanmıştır.

Çizelge 4.13. BT öğretmenlerine göre yöneticilerin, diğer branş öğretmenlerinin, memurların ve öğrencilerin onlardan beklentileri

Kategoriler	Alt Kategoriler	Sıklık
Yöneticilerin istekleri	▪ Yazılımsal sorunlara çözüm bulmalı	11
	▪ Donanımsal sorunlara çözüm bulmalı	10
	▪ E-okulla ilgili işlemleri yapmalı	9
	▪ Program kullanmada yardımcı olmalı	9
	▪ Teknolojiyle ilgili her şeyden sorumlu olmalı	5
Diğer branş öğretmenlerinin istekleri	▪ Program kullanmada yardımcı olmalı	11
	▪ Dersler için materyal bulmalı ya da hazırlamalı	9
	▪ E-okulla ilgili işlemleri yapmalı	7
	▪ Donanımsal sorunlarda yardımcı olmalı	5
	▪ Teknolojik araç gerek kullanmada yardımcı olmalı	5
Memurların istekleri	▪ Donanımsal sorunlara çözüm üretmeli	3
	▪ Yazılımsal sorunlara çözüm üretmeli	3
	▪ Program kullanmada yardımcı olmalı	3
Öğrencilerin istekleri	▪ Ders işlemek yerine serbest bırakmalı	9
	▪ Oyun oynatmalı	7
	▪ Ödev araştırırken yardımcı olmalı	6
	▪ Kişisel bilgisayarlarındaki donanımsal ve yazılımsal sorunlara çözüm bulmalı	4

Okulda gerek yöneticiler gerek diğer öğretmenler gerekse memurlar tarafından teknolojiyle ilgili her şeyden sorumlu kişi olarak görev yapmasının istendiğini belirten BT öğretmenleri görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Formatör olmasa da bilgisayar öğretmeni olunca okulda her şeyi bilgisayar öğretmeni bilmeli diye düşünülüyor. Mesela Ethernet kartı değişmeli ve bunu bilgisayar öğretmeni yapmalı. Bu benden bekleniyor, ama benim bunu ne kadar karşılayacağım şüpheli. Ben eğitimciyim sonuç itibarıyla. Ya da bir kutlama programı olduğunda oranın bilgisayarını kurmak, işte ses düzenini ayarlamak, onlar benim görevim şeklinde görülüyor burada (BT₂K).”

“Okulda öğrencilere bilgisayarı anlatmaktan ziyade, bilgisayarların düzenli bir şekilde çalışmasını sağlayan, sınıfı temiz tutan, devletin vermiş olduğu malzemelere iyi bakan bir bilgisayar öğretmenin olmasını ister yöneticiler (BT₄E).”

“Formatör öğretmen olmadan önce de yani BT öğretmeniyle de okulda bir şey olduğunda bilgisayar kelimesi geçtiğinde hemen çağırırım bilgisayar öğretmenimizi o ilgilenir. O daha iyi anlar diyorlar (BT₂K).”

Okulda gerek yöneticiler gerek diğer öğretmenler gerekse memurlar tarafından donanımsal ve yazılımsal sorunlara çözüm üretmesinin istendiğini belirten BT öğretmenleri istendiğini belirten BT öğretmenleri fikirlerini şu sözlerle belirtmişlerdir:

“Nerde olursam olayım, derste bile olsam İnternet gittiği an hemen beni çağırıyorlar. Hocam İnternet gitti yardımcı olur musunuz? diyorlar. Ben de hemen gidiyorum (BT₂K).”

“Özellikle yazılım sorunu olan bilgisayarların sorunlarını çözmem bekleniyor (BT₉K).”

“Telefonda 24 saat teknik servis imkânı sağlıyoruz arkadaşlarımıza. Mesela evde web kamerası çalışmıyordur, telefon açar bu sıkıntısını gidermeye çalışırız. Ya da yazıcısı o an çalışmaz, eşi temizlik yaparken yazıcısının kablosu çıkmıştır gevşemiştir bunun gibi basit şeylerle uğraşıyoruz sürekli (BT₇E).”

Okulda görev yapan diğer branş öğretmenlerinden bazılarının dersleri için BT öğretmeninden bilgisayar kaynaklı materyal hazırlamasını, bulmasını, önermesini istediğini belirten BT öğretmenlerinin görüşleri şu şekildedir:

“Bazı arkadaşlarımız hocam bizim dersimizi öğrencilerin daha iyi anlayabilmesi için bize önerebileceğiniz bir kaynak, bir resim, bir site veya bize sağlayabileceğiniz bir doküman var mı? Diye soruyorlar. Bu konuda ben branş öğretmenlerimize yardımcı olmaya çalışıyorum (BT_{4E}).”

Öğrencilerin BT öğretmenlerinden istekleri arasında ders notu olmadığı için ders işlemek yerine serbest kalarak bilgisayar oyunu oynama, İnternet’te gezinme gibi isteklerinin olduğunu söyleyen BT öğretmenleri bu konudaki düşüncelerini şu sözlerle dile getirmişlerdir:

“Öğrencilerim ders içi etkinlik olarak; serbest kalmak, sürekli oyun oynamak istiyorlar (BT_{5K}).”

“Ders plan programı dışında Word de Çizelge oluşturalım, bir veri tabanı oluşturalım, PowerPoint’te bir sunu hazırlayalım demez bir öğrenci. Öğrenci ne ister? Ders işlemeyip oyun oynamak, İnternet’e girip müzik dinlemek, video izlemek ister (BT_{4E}).”

Öğrencilerin, ders dışında İnternet’ten ödev araştırmalarında BT öğretmenin kendilerine yardımcı olmalarını ya da kişisel bilgisayarlarında oluşan sorunlara çözüm üretmelerini istediklerini söyleyen BT öğretmenleri görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Ders dışında etüt saatlerimiz var. Etüt saatlerinde öğrenciler öncelikle ödevlerini araştırıyorlar. Birden fazla kaynağı araştırmak zorunda kalıyorlar. Bu nedenle orada çıkan yazıları Word’e yapıştırmaları gerekiyor veya Excel’de işlem yapmaları gerekiyor. Ben de onlara bu gibi konularda yardımcı oluyorum. (BT_{11K}).”

“Ders haricinde de Öğrencilerin; öğretmenim bilgisayarında şöyle bir problem oldu ne yapabilirim? ya da işte İnternet’te şöyle bir problemim oldu ne yapabilirim gibi sorularıyla karşılaşıyorum (BT₁₀K).”

Ders dışında gerek yöneticilerin gerek diğer öğretmenlerin gerekse memurların çok farklı isteklerde bulundukları dikkati çekmiş ve bu isteklerinin sebeplerinin neler olabileceği BT öğretmenlerine sorulmuştur. BT öğretmenlerinin bu konudaki görüşleri Çizelge 4.14’de sıralanmıştır.

Çizelge 4.14. BT öğretmenlerine göre yöneticilerin, diğer branş öğretmenlerinin ve memurların onlardan istek ve beklentilerinin muhtemel nedenleri

Kategoriler	Alt Kategoriler	Sıklık
Yöneticilerin bilgisayar okuryazarlığı seviyesi	BT konusundaki hizmet içi eğitimlerin nicelik ve nitelik açısından yetersiz olması	6
Diğer öğretmenlerin bilgisayar okuryazarlığı seviyesi	Teknolojiyi derslerine entegre etmeye karşı isteksiz olmaları	9
	Teknolojiye karşı ilgisiz olmaları	9
	BT konusundaki hizmet içi eğitimlerin nicelik ve nitelik açısından yetersiz olması	6
	Teknolojinin eğitimle bütünleştirilmesinin önemini henüz kavrayamamış olmaları	5
	Hizmet yılı fazla olan öğretmenlerin teknolojiye karşı olumsuz tutum sergilemeleri	2
Memurların bilgisayar okuryazarlığı seviyesi	BT konusundaki hizmet içi eğitimlerin nicelik ve nitelik açısından yetersiz olması	3
BT öğretmenlerinin görev alanlarının tam bilinmemesi	Teknik eleman olarak algılanmaları	5
	Formatör öğretmen olarak algılanmaları	4
	Teknolojiyle ilgili her şeyden sorumlu kişi olarak algılanmaları	3
	Memur olarak algılanmaları	2
Donanımsal ve yazılımsal işlerle ilgilenecek başka personelin olmaması	Okullarda teknik eleman olmadığı için, bilgisayardan anlayan kişi olarak BT öğretmenlerinden yardım istenmesi	6
	Yöneticilerin; yazışma, e-okul işlerini yetiştiremedikleri için BT öğretmenin bu işleri yapmasını istemeleri	4

BT öğretmenleri, kendilerinin teknik eleman, memur, teknolojiyle ilgili her şeyden anlayan ve sorumlu bir kişi olarak görülmelerinin kendilerinden istenen ve beklenen işlerde büyük bir etken olduğunu şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Yöneticilerimizin bizleri birer teknisyen olarak görmelerinden vazgeçmelerini istiyorum (BT₄E).”

“Bakanlığımızın her okula bir teknik eleman gönderecek bütçesi yok. Bir de okulda hem BT öğretmeni hem de formatör olarak görev yapıyorsanız, okulun teknik servisi, elemanı siz oluyorsunuz (BT₆E).”

“Biz okulun genel teknisyenleriyiz. Anlaşmalı teknik servisimiz olmasına rağmen onlara ulaşmanın daha zor olduğu düşünüldüğü için önce bize başvuruluyor okulda (BT₄E).”

“Mesela okula gittiğim anda bir öğretmen; benim bilgisayarında şu sıkıntı var, diğeri; bana şu program lazım diyor. O arada nöbetçi öğrenci müdür sizi çağırıyor, yazıcı bozulmuş diyor. Bu durum çoğu zaman beni zor durumda bırakıyor, hangi bir tarafa koşacaksın, teneffüsünü kendine mi ayıracaksın, dinlenecek misin, çay mı içeceksin yoksa arkadaşların dertleriyle mi uğraşacaksın? (BT₇E).”

“Belki üniversitede donanım dersiyle ilgili daha çok uygulama yapılsa iyi olurdu. Ama ben ondan yana değilim. Ben okulların böyle bir isteğinin olmamasından yanayım. Çünkü benim görevim öğretmenlik. Ben orda bir teknisyen gibi tulumu giyip de bilgisayar söküp takmak istemiyorum. Benim görevim değil çünkü (BT₅K).”

BT öğretmenleri; kendilerinden yapmaları beklenen işlerin en büyük sebeplerinden birinin de gerek yöneticilerin gerek diğer branş öğretmenlerinin gerekse memurların aldıkları hizmet içi eğitimlerin niteliğindeki veya niceliğindeki eksiklik olduğunu şu şekilde dile getirmişlerdir:

“Kesinlikle öğretmenlerin hizmet içi eğitim alması gerekiyor bilgisayar ve İnternet kullanımı hakkında (BT₈K).”

“Milli Eğitim Müdürlüğümüzün düzenlediği bilgisayar sertifikalarını almış kişiler bunlar. Ama çok basit Word uygulamasında bile sıkıntı yaşıyoruz. Bu insanlar kursu aldıklarında Word’ü az çok bilmeleri gerekiyor. Ama ne öğrenmişler nasıl olmuş ya da kursa gidip dinlememişler mi? Hiç bir şey

öğrenmeden gelmişler. Yani bir İnternet'ten bir plan indirmeyi bilmiyorlar ya da İnternet sayfasının bir kısmını kopyalayıp yapıştırıp yazdırmayı bilmiyorlar. Onun dışında belki size çok garip gelecek ama çocuklara bir çizgi film CD' sini takip seyrettirmeyi bilmeyen genç öğretmenlerimiz var. E tabii şimdi yardım et et nereye kadar et? Ben öğreteyim size diyorum. Benim aklımda kalmaz sen bir seferlik bunu çalıştır bir daha ki sefer öğreniriz diyorlar. Bu insanlar sonuçta 30-35 yaşında insanlar ve önlerinde çok uzun yıllar var öğretmenlikte. O nedenle ben sürekli her işlerini yapmak istemiyorum, artık öğrensinler. Çağımız bilgisayar çağı. Ama öğrenmeye istekli olmuyorlar. Yardım etmediğin zaman da küsüyorlar, darılıyorlar (BT₇E)."

"Temel bilgisayar kullanım kursunu ben de yeri geldi öğretmenlere verdim. Onun için kursun içeriğini biliyorum. Gerçekten bir öğretmeni okulda idare edecek bütün işlerini kendisi halledebilecek seviyede bilgiler var kursun içeriğinde. Ama demek ki o an istekli olmamışlar, almış olmak için ya da zorunlu olduğu için almışlar kursu (BT₇E)."

BT öğretmenleri; beklentilerin sebepleri arasında yöneticilerin, diğer branş öğretmenlerinin ve memurların teknolojiye karşı ilgisizliklerinin olduğunu şu sözlerle belirtmişlerdir:

"Çok iyi bilen arkadaşlarımız da var ama hiç bir şekilde İnternet' le ya da bilgisayar kullanımıyla alakası olmayan arkadaşlar da var. Bence bu konuyla çok fazla ilgilenmedikleri için bilgileri yok (BT₈K)."

"Birçoğunun sertifikası var, ama bilgisayarlarla çok ilgilenmiyorlar (BT₅K)."

"Geçen sene formatörlük yaparken arkadaşlara ısrarda bulundum, gelin laboratuvarı kullanın, ben size yardımcı olurum, materyal temin ederim dedim. Ama talepte bulunan da olmadı, benim telkinlerimi dikkate alan da. Çünkü bilgisayara çok sıcak bakmayan hocalarımız var. Ben bilgisayarı bilmiyorum. Bilmek de istemiyorum diyenler var (BT₂K)."

"Açıkçası dersleri bilgisayar destekli işlemeye talep olmuyor çok fazla. Henüz bu işe sıcak bakmıyorlar, klasik anlatıma alışmışlar (BT₈K)."

“Benim elimde fen bilgisiyle ilgili çok güzel simülasyonlar var. Üniversite hayatımızda bunları hazırlamıştık biz. Bunlardan ben öğretmenlerime bahsettiğimde çok da oralı olmadılar ya da gerekliliğine çok da inanmadılar Ayrıca Web kaynaklı ders materyallerinin, nesnelerin olduğuyla ilgili bilgilendirme de yaptım öğretmen arkadaşlarıma. Bu tür nesnelerin olduğu İnternet sitelerinden de bahsettim. Ama hiçbirisi bununla ilgilenmediler (BT_{7E}).”

“Klavyenin tuşuna basmaktan korkan arkadaşlarımız da mevcut. Bu konuda çok çok sizin kadar iyi olan başka branşta arkadaşlarımız da mevcut. Bu biraz ilgilenmeyle, hevesle alakalı bir durum (BT_{6E}).”

BT öğretmenleri; okullarda donanım ve yazılımdan anlayan personel eksikliği nedeniyle BT ile ilgili işlerde ve sorunlarda kendilerinden yardım istendiğini şu cümlelerle dile getirmişlerdir:

“İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’nde donanımsal ve yazılımsal sorunlardan anlayan kişiler olmadığı için bu konularda bizden yardım istiyorlar. Bence İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’nün kendi bünyesinde donanımsal işlerle ilgilenen birden fazla elemanının olması gerekiyor. Onun dışında bilgisayar ortamını tanıyan, web tasarımı, web tabanlı programları, Office programlarını kullanmayı iyi bilen yani yazılımdan anlayan ayrı elemanının olması gerekiyor (BT_{1E}).”

“Okulda BT işleriyle ilgilenen, bu işlerden anlayan teknik eleman olmadığı için bizden bekleniyor. Okullarda teknik eleman olması gerek (BT_{2K}).”

“Bence okullarda en azından bir teknisyen olmalı veya teknik işleri yapacak insanlar görevlendirilmeli. Yani herhangi bir teknik iş varsa bunu bilgisayar öğretmenine çok fazla yansıtmamanın anlamı yok Yani BT öğretmenlerinin üzerine bu işler yüklenmesin (BT_{5K}).”

“Okulumuzda donanımsal sorunlarla uğraşacak bir personel yok. Bir şeyi yapmak için yeterli imkânınız yoksa elinizdeki imkânları kullanmak zorunda kalırsınız. Onun için bu işlerle uğraşan ben varım bir de donanımsal şeylerden

çok anlayan başka bir öğretmen arkadaşım var okulda ikimiz uğraşmaya çalışıyoruz genelde (BT₁E)."

"Şu anda teknik eleman yok. Bu işleri yapmaya gönüllü değilim aslında hem de hiç değilim. Ama eğitim adına mecbur yapıyorum teknik işleri de (BT₃E)."

BT öğretmenlerinin; gerek yöneticilerin, gerek diğer branş öğretmenlerinin gerekse memurların istek ve beklentilerine bakış açıları Çizelge 4.15’de sıralanmıştır.

Çizelge 4.15. BT öğretmenlerinin istek ve beklentilere bakış açıları

Kategoriler	Sıklık
▪ BT öğretmenlerinin aldığı eğitimle kendilerinden yapmaları istenen ve beklenen görevler uyumamaktadır.	6
▪ BT öğretmeninin görevleri olmasa bile BT konusunda öğretmenlere yardımcı olmaları güzel bir davranış	4
▪ BT öğretmeni teknik servis elemanı değildir.	2
▪ BT öğretmeni aynı zamanda formatörlük de yapıyorsa istek ve beklentilere cevap vermek görevidir.	2

Diğer branş öğretmenlerinin kişisel bilgisayarlarıyla ilgili sorunlarında bile kendisinden yardım istediklerini belirten bir BT öğretmeni görüşlerini şu ifadelerle dile getirmiştir:

"Bilgisayarla ilgili yardım istemeyi özellikle alışkanlık haline getiren kişilerle uğraşmak istemiyorum. Örneğin; kişisel bilgisayarlarındaki sorunlarla ilgilenmemi, bilgisayarlarını tamir etmemi istiyorlar. Bunlar beni yoruyor. Yani sonuçta kişisel bilgisayarlarıyla ilgilenmek görevim değil. Yapamam da zaten. Ama bunlarla karşı karşıya gelmem beni birazcık üzüyor (BT₃E)."

BT öğretmenleri görevleri olmasa bile BT konusunda bilgileri olduğu takdirde yardım isteyenlere yardım edebileceklerini şu sözlerle belirtmişlerdir:

"Formatör öğretmen olmasam da BT ile ilgili bilgim olduğu için yardım isteyen herkese yardımcı olmak güzel bir şey. Çünkü bilgiyi paylaşmak güzel (BT₂K)."

“Bir öğretmen arkadaşım veya yönetici hiç fark etmez eğer kendi özel işiyle ilgili bana bir talepte bulunmuş ve bu işi dışarıda yaptırabilecekken gelip benden yapmamı istemişse ben bu işi yapmam açıkçası. Çünkü burada ben mesaimi onun kişisel bilgisayarı için harcayamam. Ama eğitim adına yani ders adına bir sıkıntısı varsa zaten benim buradaki ilk temel görevim; eğitim öğretimi aksatmadan BT’yi diğer derslere entegre etmektir. O yüzden böyle bir durum varsa kesinlikle yardım ediyorum veya yönlendiriyorum (BT_{3E}).”

Lisans döneminde aldığı eğitimle kendisinden beklenenlerin birbirinden farklı olduğunu dile getiren bir BT öğretmeni Bu görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

“Benim üniversitede öğrendiğim şeylerle okulda beklenenler birbirinden çok farklı (BT_{5K}).”

“İlköğretim müfredatında lisans döneminde öğrendiğimiz nerdeyse hiç bir şey yok. Ama onları bilmemiz gerektiğini düşünüyorum. Karşılaştığınız sıkıntılarda sadece siz öğrenciye yardımcı olmuyorsunuz. Öğretmene de yardımcı oluyorsunuz, sokaktaki vatandaşa da yardımcı oluyorsunuz, ben bilgisayar öğretmeniyim ya da BT öğretmeniyim dediğiniz zaman anında bir soruyla karşılaşıyorsunuz. Herkesin size soracak bir sorusu var, herkesin. Bilgisayarın her alanıyla ilgilenen kişiler var. Biri geliyor Dreamweaver’la ilgileniyor, biri geliyor Flash’ la ilgileniyor, biri geliyor Office programlarıyla ilgileniyor, biri donanımla ilgileniyor. Dolayısıyla herkesin size soracağı bir soru var ve sizin de onlara yardımcı olabilmeniz için bunların bilinmesi gerektiğini düşünüyorsunuz (BT_{6E}).”

4.3.2.Yöneticilerin BT öğretmenlerinden beklentileri

Yöneticilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilere göre Yöneticilerin BT öğretmenlerinden beklentilerinin neler olduğu Çizelge 4.16’da sıralanmıştır.

Çizelge 4.16. Yöneticilerin BT öğretmenlerinden beklentileri

Kategoriler	Sıklık
▪ Web sayfasını güncel tutmalı	9
▪ Donanımsal ve yazılımsal sorunlara çözüm üretmeli	6
▪ Gerek yöneticilere gerekse öğretmenlere program yükleme ve kullanmada yardımcı olmalı	4
▪ Gerek yöneticilere gerekse öğretmenlere e-okulla ilgili işlemlerde yardımcı olmalı	3
▪ BDE için materyal bulma ve hazırlamada diğer öğretmenlere yardımcı olmalı	2
▪ Bütün teknolojik araçlardan sorumlu olmalı	1
▪ Yetiştiremediğimiz işlerde bize yardım etmeli	1
▪ Öğretmenler ve halk için kurslar açmalı	1
▪ Bilgisayar kullanmayı bilmeyen öğretmenlere yardım etmeli, onları yönlendirmeli	1

Okul sitesinin hazırlanması ve güncellenmesi konusuna BT öğretmenlerinin biraz daha önem vermeleri gerektiğini ve bu konuda beklentilerinin olduğunu dile getiren yöneticiler bu isteklerini şu ifadelerle belirtmişlerdir:

“Okulumuzun sitesi var. Sitenin güncellenmesi konusunda siteyi takip ediyor (Y₅E).”

“Okulumuzun bir web sayfası var ama güncellenmemiş. İçerisi fazla doldurulmamış bir web sayfası. Güncelleme yapılmıyor, yeni bilgiler veya tanıtım amaçlı bir şey fazla yapılmadı. Web sitesi güncellenmeli (Y₂E).”

“Web sitesi güncelleniyor ama bizim istediğimiz, beklentilerimizi karşılayacak şekilde olmuyor (Y₆E).”

BT öğretmenlerinden okullarındaki donanımsal ve yazılımsal sorunlara çözüm üretmelerini istediklerini, bunun yanında gerek yöneticilere gerekse diğer branş öğretmenlerine program yüklemede ve kullanmada, e-okul işlemlerinde yardım etmelerini istediklerini belirten yöneticiler; isteklerini şu sözlerle dile getirmişlerdir:

“Bilgisayar öğretmenlerinden her zaman bilgisayarla ilgili her sorunda teknik destek olsun, yazılım desteği olsun, bilgi desteği olsun yardım alırız. Yani onları sürekli aktif halde görmek isteriz (Y₁E).”

“Bazen idari işlerimiz yetişemediğimiz durumlarda bilişim teknolojileri öğretmeninden yardım istiyoruz (Y₆E).”

“Yazıcılarımızın bilgisayara tanıtılacağı veya yazıcıda herhangi bir problem olduğu, bilgisayarlara format atılacağı, anti virüs programı yükleneceği zaman yani çağırdığımız zaman her şekilde bize yardımcı oluyor BT öğretmeni (Y₂E).”

“Öğretmen arkadaşlarımızın e-okula notları girmelerinde yardımcı oluyor arkadaş (Y₇E).”

“Öğrenciyle ilgili bütün bilgileri e-okula aktarma görevini formatör öğretmene veriyoruz (Y₁₀E).”

“Ders dışında genelde sınıflarda bulunan teknoloji ürünleriyle ilgileniyor arkadaş. Mesela; bilgisayarın bir eksiği varsa hemen alıp götürüp onu değiştiriyor. Yazıcının toneri bitmişse toneri değiştiriyor veya sitede bir anormallik varsa bunu düzeltiyor, hatta bazen idari işlerde bile gelip bize yardımcı oluyor. Bilhassa karnelerin çıkarılmasında, diplomaların dökümünde arkadaşın tecrübesinden faydalaniyoruz (Y₄E).”

“Teknik destek alıyoruz birçok konuda. Örneğin; bir virüs bulaştığı zaman söylüyoruz o kendisi gerekli işlemleri yapıyor veya bizim yapamadığımız bir çizelge varsa onu hazırlıyor, sınıflara demirbaş eşya listesi yaptıracağımız zaman biz ona veriyoruz o hazırlıyor. Okula bilgisayar geldiği zaman kurulumu, kabloların bağlantısı, işte programların yüklenmesi konusunda bilgisayar öğretmeni ilgileniyor. Ayrıca bazen iş yoğunluğundan dolayı yetiştiremediğimiz bazı işlerimiz oluyor, onları aktarıyoruz. Mesela; öğrenci devamsızlığı, öğrenci aile bilgileri gibi öğrenci bilgilerinin e-okula girilmesi. Boş zamanlarında yani teneffüslerde veya boş olduğu derslerde onları yapıyor. Yani okula idareye yardım ederek bize baya faydalı oluyor (Y₆E).”

“Okulumuzda bir çok sınıfta bilgisayar, tepegöz projeksiyon cihazı, fotokopi makinesi var. Onlardaki herhangi bir anormal durumunda noksanlıkları gideriyor. Mesela; fişini takıyor. Mouse alıyor veya klavyede bir anormallik varsa o bağlantıları yapıyor. Öğretmene öğretiyor, gösteriyor. Eğer bir parça değişecekse bizzat arabasına binip gidip piyasada en hesaplı yer nereyse oradan alıp getiriyor (Y₄E).”

“BT öğretmeninin okuldaki rolü çok büyük. İdareye dahi yardımcı oluyor. Mesela bizim yapamadığımız bir program, bir dosya olduğu zaman hemen çağırıyoruz, gelip yapıyor. Her yönden BT sınıfı öğretmeni okulun bana göre bel kemiği (Y₁₀E).”

BT öğretmenlerinin; gerek yöneticilerin ihtiyacı olan programları bulup, indirip, kullanımı konusunda yardımcı olmalarını gerekse diğer branş öğretmenlerinin derslerini BDE destekli işlemleri için gerekli program ve materyalleri bulup getirmelerini isteyen yöneticiler bu isteklerini şu cümlelerle dile getirmişlerdir:

“Bütün formatörlerden mümkün olabiliyorsa öğretmen için gerekli olan programları araştırıp, bulup gelip demesi lazım ki arkadaşlar bakın şöyle bir program var. Yani bizim farkında olamadığımız programları indirip bakın arkadaşlar şu birinci sınıf öğretmenleri için çok uygun bir program, şu şekilde kullanılıyor diyebilir (Y₆E).”

“Bilgisayar öğretmenin tabii yapacağı etkinlikler çok. Bugün okulumuzda bir çok programa ihtiyaç duyuyoruz. Başka yerden indiriyoruz mesela. Ama programı kullanmayı bilmiyoruz. Oysa bilgisayar öğretmenimiz bize bu konuda yardımcı olsa işimiz daha kolaylaşır (Y₇E).”

Bilgisayarın bulunduğu her yerde teknik elemanın şart olduğunu, bu nedenle de okullarda BT öğretmenine yardımcı olacak bir teknik eleman olması gerektiğini savunan BT öğretmenleri fikirlerini şu cümlelerle dile getirmişlerdir:

“Teknik sorunlarımızı bir şekilde gideriyoruz ama yani bu uzun vadeli bir çözüm değil, teknik eleman şart. Yani bilgisayarlı ortamda eğitim verilirken teknik arızalardan kaynaklanan verim düşüklüğünü giderecek bir birim olmalı. Bilgisayarın bulunduğu her ortamda her birimde her kurumda teknik personeli olmalı ki verimli çalışılabilsin (Y₁E).”

BT öğretmeninin temel bilgisayar okuryazarlığı olmayan öğretmenlere kurs düzenlemesini isteyen yöneticiler, isteklerini şu sözlerle dile getirmişlerdir:

“Beklentilerimiz tabii daha fazla henüz hepsine cevap alamadık. Mesela öğretmenlerimize kurs düzenlenebilirdi, ama düzenlenmedi. Mesela; hiç bilgisayar kullanmayan arkadaşları yetiştirilebilir (Y_{7E}).”

Yöneticilerin; ders dışında BT öğretmenlerinden farklı isteklerde bulundukları dikkati çekmiş ve bu isteklerinin sebeplerinin neler olabileceği yöneticilere sorulmuştur. Yöneticilerin bu konudaki görüşleri Çizelge 4.17’de sıralanmıştır.

Çizelge 4.17. Yöneticilerin BT öğretmenlerinden istek ve beklentilerinin nedenleri

Kategoriler	Alt Kategoriler	Sıklık
Yöneticilerin bilgisayar okuryazarlığı seviyesi	BT konusundaki hizmet içi eğitimler alınmasına rağmen eksik kalmaları	2
	Üniversitede alınan bilgisayarla ilgili dersler nicelik ve nitelik açısından yetersizliği	1
Diğer öğretmenlerin bilgisayar okuryazarlığı seviyesi	- Hizmet yılı fazla olan öğretmenlerin teknolojiye karşı olumsuz tutumu - Öğretmenlerin bilgisayar okuryazarlığındaki yetersizliği	3
		2
BT öğretmenlerinin görev alanlarının tam bilinmemesi	Teknolojiyle ilgili her şeyden sorumlu kişi olarak algılanması	3
Donanımsal ve yazılımsal işlerle ilgilenecek başka personelin olmaması	Okullarda teknik eleman olmadığı için, bilgisayardan anlayan kişi olarak BT öğretmenlerinden yardım istenmesi	1

Yöneticiler; BT öğretmenlerinden beklentilerinin önemli sebeplerinden birisinin, gerek yöneticilerin gerekse diğer branş öğretmenlerinin aldıkları hizmet içi eğitimlerin niteliğindeki veya niceliğindeki eksiklik olduğunu şu şekilde dile getirmişlerdir:

“Sınıfa yeni bir bilgisayar alınıyor. Öğretmen kurulumunu bilmiyor. Dolayısıyla BT öğretmeni arkadaşlarımızdan ya da formatörden ya da bizlerden yardım istiyorlar. Aslında kurulumu çok basit bir olay (Y_{3E}).”

“Sertifika yeterli olmuyor. Yani bilgisayarı ihtiyaç duydukça öğreniyorsa.(Y_{10E}).”

Yöneticilerden biri; BT öğretmenlerinin okullarda teknolojiyle ilgili her şeyden anlayan ve sorumlu bir kişi olarak görülmelerinin istenen ve beklenen işlerde büyük bir etken olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir:

“Şöyle bir anlayış da var. Yani bilgisayar öğretmeniye bilgisayarla hep o ilgilenir (Y_{6E}).”

Yöneticiler; gerek bazı yöneticilerin gerekse diğer branş öğretmenlerinden bazılarının bilgisayar okuryazarı olmaması nedeniyle BT öğretmenlerinden beklentileri olduğunu şu şekilde dile getirmişlerdir:

“Öğretmenlerin çoğu bilgisayar kullanmasını bilmiyor. O nedenle BT öğretmeninden yararlanıyor. Bilgisayarla ilgili herhangi bir problem olduğu zaman BT öğretmeni bunu çözüyor, yapıyor, programlar yüklüyor. Örneğin; öğretmenlerin bilgisayarı ve İnternet’ i kullanamadığı yerlerde bilgisayar öğretmeninden yararlanıyorlar. Yardım istiyorlar (Y_{10E}).”

Hizmet yılı fazla olan öğretmenlerin bilgisayara karşı olumsuz tutumu nedeniyle bu öğretmenlerin BT öğretmeninden birçok konuda yardım istediklerini belirten yöneticiler bu fikirlerini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Eski öğretmenlerimiz var. Yani emekli olma yaşını doldurmuş öğretmenlerimiz var. Onlar kullanamıyor. Ama onlara da gerekli yardım gösteriliyor (Y_{7E}).”

“Emeklilik çağına ulaştıkları için bazı öğretmenler, ne fakültede bilgisayar görmüşler ne de sonradan herhangi bir kursa veya seminere katılmışlar. Dolayısıyla bilgileri yok. Kendi notlarını dahi başkalarına girdirmek için çaba sarf ediyorlar. Başkalarının yardımıyla notları giriyorlar (Y_{7E}).”

Üniversitede aldığı bilgisayar dersinin saatinin ve içeriğinin yeterli olmadığını, gerektiği şekilde bu dersin işlenmediğini, gittiği bilgisayar kurslarında da çok basit düzeyde bilgi verildiğini belirten bir yönetici düşüncelerini şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Üniversitede gördüğümüz, sadece bilgisayarı açıp kapatmak bir de paragraflı metin yazmak. Başka bir şey değil. Zaten kimya öğretmeni giriyordu bilgisayar dersine de. Üniversitedeki bilgisayar dersleri çok yetersiz. Halk eğitim kursunda da aldığımız yine bilgisayarı açıp kapatmak. Word, Excel programlarının ne işe yaradığı nerde kullanıldığı, konusunda bilgi aldık. Intel gelecek kursunda da Publisher programından İnternet sitesi nasıl yapılabileceği hakkında bilgi aldık. Çok basit bilgilerdi bunlar. Yani maksat bilgisayar dersi olsun, o ders alınmış olsun. Yani buradan çıkartmak istediğim sonuç şu: Word’de çizelge oluşturmayı, Word’ü yazdırmayı veya Excel’de formül kullanmayı kendi kendimize ya da bilgisayar öğretmeninden faydalanarak veya sağdan soldan sorarak öğrendik (Y₆E).”

Okullardaki donanım ve yazılımdan anlayan personel eksikliği nedeniyle BT öğretmenlerinden bu işleri yapmalarını istediğini belirten bir yönetici görüşlerini şöyle dile getirmiştir:

“Bilgisayar öğretmenleri teknik eleman yoksa imkânlar nispetinde; bilgisayarı açacak, onun tozunu yutacak, tamir edecek, arızayı giderecek. Ama bunu yaparsa öğretmen verimliliğini kaybeder asli görevini aksatır. O nedenle okullarda teknik eleman olması şart (Y₁E).”

4.3.3. Diğer branş öğretmenlerinin BT öğretmenlerinden beklentileri

Diğer branş öğretmenleriyle yapılan görüşmelerden elde edilen verilere göre diğer branş öğretmenlerinin BT öğretmenlerinden beklentilerinin neler olduğu Çizelge 4.18’de sıralanmıştır.

Çizelge 4.18. Diğer branş öğretmenlerinin BT öğretmenlerinden beklentileri

Kategoriler	Sıklık
▪ E-okulla ilgili işlemlerde yardımcı olmalı	7
▪ Program yükleme ve kullanmada yardımcı olmalı	7
▪ Donanımsal ve yazılımsal sorunlara çözüm üretmeli	5
▪ Öğretmenler için temel bilgisayar kursu açmalı	2
▪ BDE için materyal bulma ve hazırlamada diğer öğretmenlere yardım etmeli	2
▪ Bayram, tören ve kutlama programları için slayt hazırlamalı, bilgisayar ve diğer araç gereçleri düzenlemeli	2
▪ Teknoloji ve bilgisayar ile ilgili pano hazırlamalı	2

BT öğretmenlerinin temel bilgisayar okuryazarlığı olmayan öğretmenlere kurs düzenlemelerini, bazı programların kullanımı konusunda kendilerine yardımcı olmalarını, bilgilendirme yapmalarını istediklerini belirten diğer branş öğretmenleri, isteklerini şu sözlerle dile getirmişlerdir:

“Kurs açmalı ve bilgisayar konusunda bizi bilgilendirmeli (Ö₇E).”

“Mesela bir slayt gösterisini hazırlarken programı nasıl kullanacağımızı, yapacağımızı pek bilmiyoruz. Bu konuda yardımcı olmasını isterim (Ö₁K).”

“Okuldaki diğer öğretmenlere, personellere programları daha etkili bir şekilde nasıl kullanabileceğimiz konusunda ders vermesini isterim (Ö₄K).”

“Bazı programların kullanımlarını bilmiyorum. Ben kendilerine söylemiştim zaten yardımcı olmalarını. Ben istediğim zaman hazır olduğum zaman onlara uygun bir zamanda yardımcı olabileceklerini söylemişlerdi. Onlar da zaten taleplerimizi geri çevirmedikleri için sorun yaşamıyoruz (Ö₉K).”

“Törenlerde bir slayt gösterisi yapılarak çeşitli konularda, öğrencilerimize bilgi verilebilir (Ö₁₂K).”

“Her öğretmenin İnternet’i, bilgisayarı dersinde veya kendi özel hayatında nasıl daha etkili bir şekilde kullanması gerekiyorsa bu konuda bilgisayar öğretmenin yardımcı olmasını isterim yani (Ö₄K).”

“Öğretmenleri bilgisayar konusunda bilgilendirme sürecinin böyle öğretmenin isteğine göre veya o anki ihtiyacına göre değil de formal olarak bir kursla yapılması daha mantıklı olur (Ö₁₁E).”

Diğer branş öğretmenleri derslerini BDE destekli işlemek için BT öğretmeninin gerekli program ve materyalleri bulup getirmelerini istediklerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Bütün sınıflarda BDE yapılmasına yardım etmeli (Ö₅E).”

“Ben genelde sunum falan hazırlıyorum. Program konusunda açıkçası çok iyi olduğum söylenemez. Öğretmenlerimizden yardım istediğimiz zaman onlar bize gerçekten çok çarpıcı şeyler sunabiliyorlar. Bazen onlar hazırlayıp bize veriyorlar. Biz de yazı içeriğini doldurabiliyoruz (Ö₉E).”

BT öğretmenlerinden karşılaştıkları donanımsal ve yazılımsal sorunlara çözüm üretmelerini istediklerini belirten diğer branş öğretmenleri görüşlerini şöyle ifade etmişlerdir:

“İnternet’e girme konusunda ya da İnternet’te bazı problemlerle karşılaştığım zaman yardımcı olmasını isterim (Ö₃E).”

“Öğretmenler odasındaki veya idaredeki herhangi bir bilgisayarda bir şey olduğu zaman söylüyoruz, yardımcı oluyor (Ö₃E).”

“Bizim bilgisayar ortamında karşılaştığımız sorunları kendisine iletiyoruz bizlere yardımcı oluyor. Nasıl bir uygulama yapacağımızı, bilgisayarda meydana gelen hasarları, hataları nasıl düzeltereceğimizi, yani karşılaştığımız sorunları ona soruyoruz. Sadece öğretmenlerin değil müdür yardımcısının, müdürün bu konuyla ilgili eksikliklerini de tamamlıyor (Ö₁K).”

“Öğretmenler odasındaki bilgisayar bozulduğu zaman bilgisayar hocasından yardım alabiliyoruz veya bizim bilgisayarda çözemediğimiz bir sorun, bilmediğimiz bir konu hakkında bilgisayar öğretmeninden faydalanabiliyoruz (Ö₇E).”

“Kişisel bilgisayarlarımızda meydana gelen aksaklıkları kendisine gösteriyoruz. Bize yardımcı oluyor (Ö₁K).”

“Rehberlik odamda bilgisayar, yazıcı falan var. Mesela; yazıcı çalışmıyordu, bazı programlarda falan sorun çıkıyordu, gelip bana yardım etti (Ö₅E).”

“Genellikle yazıcıyı kullanırken çok yardımcı oluyor bana. Açıkçası ben yazıcının nasıl kullanılacağını, bir yazıda nasıl kes kopyala yapıştır yapıldığını BT hocamızdan öğrendim (Ö₂K).”

BT öğretmenin yeni teknolojik gelişmeler ve bilgisayarla ilgili panolar hazırlamasını isteyen bir branş öğretmeni bu isteğini şu cümlelerle dile getirmiştir:

“Bilgisayar sürekli geliyor ve değişiyor. Mesela bu değişiklikleri, güzel bilgi alabileceğimiz siteleri, programlar hakkındaki bilgileri, bunlardan nasıl yararlanabileceğimizi aylık bir şekilde panoda yansıtmasını isterim (Ö₉K).”

Belirli gün ve haftalarla ilgili slayt gösterileri hazırlayıp öğrencilere bunları göstermesini, bilgilendirme yapmasını isteyen bir branş öğretmeni fikirlerini şöyle dile getirmiştir:

“Belirli gün ve haftalar var, 15 günde bir bununla ilgili slaytlar hazırlayarak öğrencilere görsel olarak sunulması çok hoşuma giderdi. Hocamız yapmaya çalışıyor ama 3 ayda bir, 5 ayda bir (Ö₂K).”

“Biraz daha bilgisayarla konuşabilmeli, teknik konularda yararlanabiliriz. Mesela geçen gün yazıcıyı yaptı (Ö₅E).”

Ayrıca BT öğretmeni ile diğer branş öğretmenleri arasında kopukluk olduğunu ifade eden bir öğretmen bu iletişim sorununun giderilmesi isteğini şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Kendilerine özel sınıfları olduğu için çoğu zaman bilgisayar öğretmenleri öğretmenler odasına gelmez. Gelmediği zaman da zaten senin bir sorunun varsa da ona sorma imkânın yok. Biz de teneffüs kısa olduğu için pek yanına gidemiyoruz. O konuda iletişim sıkıntısı çekiyoruz (Ö₇E).”

“Ders dışında hiç görmedim ki ben BT öğretmenini. Öğretmenler odasına da hiç gelmiyor. İletişim kopukluğu en büyük sorun burada (Ö₆K).”

BT öğretmenlerinin e-okul işlemlerinde kendilerine yardım etmelerini istediklerini belirten diğer branş öğretmenleri; isteklerini şu sözlerle dile getirmişlerdir:

“Benim zaten bilgisayar konusundaki ihtiyaçlarım çok yüzeysel. Teknolojiyi kullanmaya zaman ayıramadığım için not yazma konusunda falan yardım istiyordum. Onlar da yardımcı oluyorlar zaten (Ö₁₀E).”

“BT hocamız geldiği ilk yıl tüm öğretmenlere rehberlik ederek e-okulu nasıl kullanacağımız konusunda hepimize yardımcı oldu (Ö₂K).”

“Formatörümüz olduğu için mesela e-okul konusunda bize çok fazla yönlendirme yaptı geçen sene (Ö₁₂K).”

“Genellikle bizim e-okulda işimiz çok fazla oluyor. E-okulda bize hep yardımcı neredeyse biz yapmıyoruz, o yapıyor (Ö₂K).”

Diğer branş öğretmenlerinin; ders dışında BT öğretmenlerinden farklı isteklerde bulundukları dikkati çekmiş ve bu isteklerin sebeplerinin neler olabileceği kendilerine sorulmuştur. Diğer branş öğretmenlerinin bu konudaki görüşleri Çizelge 4.19’da sıralanmıştır.

Çizelge 4.19. Diğer branş öğretmenlerinin BT öğretmenlerinden istek ve beklentilerinin nedenleri

Kategoriler	Alt Kategoriler	Sıklık
Diğer öğretmenlerin bilgisayar okuryazarlığı seviyesi	▪ Bilgisayar okuryazarlığındaki yetersizliği	4
	▪ BT konusundaki hizmet içi eğitimler alınmasına rağmen eksik kalmaları	3
	▪ Üniversitede alınan bilgisayarla ilgili dersler nicelik ve nitelik açısından yetersizliği	3
	▪ Hizmet yılı fazla olan öğretmenlerin ve yöneticilerin teknolojiye karşı olumsuz tutumu	2
BT öğretmenlerinin görev alanlarının tam bilinmemesi	▪ Teknolojiyle ilgili her şeyden sorumlu kişi olarak algılanması	2
Donanımsal ve yazılımsal işlerle ilgilenecek başka personelin olmaması	▪ Okullarda teknik eleman olmadığı için, bilgisayardan anlayan kişi olarak BT öğretmenlerinden yardım istenmesi	1

Okullardaki donanım ve yazılımdan anlayan personel eksikliği nedeniyle BT öğretmenlerinden bu işleri yapmalarını istediklerini belirten diğer branş öğretmenleri görüşlerini şöyle dile getirmişlerdir:

“Gözlemlediğim kadarıyla ders dışı işleri yapmak BT öğretmenin görevi değil ama başka anlayan birisi olmadığı için o yapıyor. Yani üzerinde sorumluluk hissediyordur (Ö₅E).”

“Hem formatör hem bilgisayar öğretmeni olmak biliyorsunuz zor yani. Sonuçta tek başına yapıyor birçok işi. Ama okulumuzun da imkanları bu konuda birazcık yetersiz. O nedenle okulda ayrı bir donanım elemanı bulundurma lüksümüz yok şu an için (Ö₁₂K).”

BT öğretmenlerinin okullarda teknolojiyle ilgili her şeyden anlayan ve sorumlu bir kişi olarak görüldükleri için kendilerinden bu konulardaki işleri yapmalarını istediklerini belirten diğer branş öğretmenleri görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Bilgisayardan çok anlayan kimse yok okulumuzda. Bu nedenle sanki bilgisayarla ilgili her şeyi o yapmalıymış gibi geliyor bize. Yani bilgisayar bozulduysa onu o yapmalı, tamirci çağırmamıza gerek yok diye düşünüyor hem okul idaresi hem öğretmenler, herkes (Ö₂K).”

“Bir de şöyle bir şey var. Full ek ders ücreti aldığı için okuldaki tüm eksiklikleri o tamamlamalı diye düşünülüyor. Bizim hocamız bir yıl boyunca okula teknik eleman gelmediği için bilgisayar laboratuvarını kurduramadı. Hocamızdan beklendi bu. Kendisi de yapamaz tabii ki bunu (Ö₂K).”

BT öğretmenlerinden isteklerinin sebeplerinden birinin de onların görev alanlarının tam olarak bilinmemesinden kaynaklandığını ifade eden bir branş öğretmeni düşüncelerini şu cümlelerle belirtmiştir:

“Görevleri tam olarak bilinmiyor BT öğretmenlerinin. Yani bir teknik elemanmış gibi de düşünülüyor. Sanki üniversitede bunun eğitimini almışlar gibi (Ö₂K).”

Hizmet yılı fazla olan öğretmenlerin bilgisayara karşı olumsuz tutumu nedeniyle bu öğretmenlerin BT öğretmeninden bir çok konuda yardım istediklerini belirten diğer branş öğretmenleri bu fikirlerini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Bizim sınıf öğretmenlerimiz yaşça büyük oldukları için bilgisayara yabancılar. Onların not girme, öğrenci bilgilerini girme işlemlerinde bilgisayar öğretmenimiz yardımcı oluyor (Ö₁₂K).”

“Şu anda dikkat ediyorum benim yaşımdaki, benim hizmet yılımdaki insanlar bilgisayar kullanmaktan çok rahatsızlar. Gerçekten ben inceledim baktım hizmet yılı 20'nin üstündeki öğretmenler gerçekten sıkılıyorlar bilgisayardan. Demek ki alışılacelen bir olay değil. Yani bize angarya gibi geliyor, hiç hoşumuza gitmiyor (Ö₈K).”

Bazı öğretmenlerin bilgisayar okuryazarı olmaması nedeniyle BT öğretmenlerinden beklentilerinin olduğunu, aldıkları hizmet içi eğitimlerin niteliğinde veya niceliğinde eksiklikler olduğunu, üniversitede aldığı bilgisayar dersinin saatinin ve içeriğinin yeterli olmadığını, gerektiği şekilde bu dersin işlenmediğini, gittiği bilgisayar kurslarında da çok basit düzeyde bilgi verildiğini belirten diğer branş öğretmenleri düşüncelerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Bizim zamanımızda çok da fazla bilgisayar dersi yoktu. Ben lisede sadece haftada 1 saat aldım. Üniversitede hiç yoktu (Ö₁₂K).”

“Kursa gittim. Kursa başladığımda hiç bir şey bilmiyordum. Bilgisayarın ne olduğunu, nasıl bir işlevi olduğunu, hiç bir bilğim yoktu. Daha sonra onu kullanmaya başladıktan sonra çok fazla olmasa biraz bilgi sahibi oldum. Ama çok eksikim var özellikle donanım bakımından (Ö₁K).”

“Bilgisayar dersi aldık üniversitede ama verimli geçti mi dersiniz hayır. Öğrendik mi dersiniz, % 100 öğrenme olmadı. Kursta da aynı şekilde %100 verimli olmadı, belki %50, Belki de %50’yi de geçmez. Yani nitelik açısından çok yeterli değildi ikisi de (Ö_{7E}).”

“Üniversitede bilgisayar eğitimi aldım, ama 2 saattı haftada. 60 kişiydik sınıfta. Onun için iki gruba ayırdılar bizi. Yani birer saat ders aldık. Dersin saati yeterli değildi ne kadar etkili olabilir ki o ders. Zaten bilgisayarım da yoktu, uygulama da yapamadım evde (Ö_{4K}).”

“Bilgisayar dersi aldım ama yeterli görmedim açıkçası, sadece açma kapama, ilköğretim düzeyinde. Çok iyi bilenler vardı sınıfımızda. Onun için de hocamız az bilenlerle ilgilenmedi. Açıkçası Mario oynadık, fallar baktık yani böyle bir bilgisayar dersi geçirdik (Ö_{2K}).”

4.4. Alınan Eğitimle Üstlenilen Rollerin Karşılaştırılması (AS – 3)

Üçüncü araştırma sorusuna yönelik BT öğretmenlerinin, yöneticilerin ve diğer branş öğretmenlerinin görüşleriyle ilgili verilerden elde edilen bulgular, BT öğretmenlerinin aldıkları eğitimle, onlardan yapmaları beklenen işler arasındaki benzerlik ve farklılıklar, BT öğretmenlerinin gelecekteki görev ve sorumlulukları ve BÖTE bölümlerinin geleceği alt problemlerine göre kategorize edilerek verilmiştir.

4.4.1 BT öğretmenlerine göre aldıkları eğitimle okullarında kendilerinden yapmaları beklenen görevler arasındaki benzerlik ve farklılıklar

BT öğretmenlerinin okullarda üstlendikleri bazı görevlerin lisans döneminde alınan eğitimle örtüşmediğini belirtmeleri üzerine aldıkları eğitimle, okullarda onlara yüklenen görev ve sorumluluklar, onlardan istek ve beklentilerin neler olduğu sorulmuş ve alınan cevaplardan öne çıkan bulgular Çizelge 4.20’de sıralanmıştır.

Çizelge 4.20. BT öğretmenlerine göre aldıkları eğitim ile okullarında üstlendikleri görev ve sorumluluklar arasındaki benzerlik ve farklılıklar

Kategoriler	Alt Kategoriler	Sıklık
Alınan lisans eğitimi	▪ Ders içi etkinlikler için alınan eğitim yeterli	11
	▪ Donanım eğitimi yetersizdi	11
	▪ Aldığımız eğitimle okuldan bizden beklenenler çok farklı	6
	▪ Ders dışındaki beklentiler için alınan eğitim yetersiz	6
	▪ Aldığımız üst seviye yazılım eğitimini kullanmıyoruz.	5
	▪ Alan dersleri diğer derslerden daha az verildi	4
	▪ İlköğretim müfredatına göre eğitim almalıydık.	4
	▪ Üniversitede her şey öğretilemez. Kendimizi geliştirmeliyiz.	4
	▪ Üniversitede ders veren öğretim üyelerinin daha donanımlı olması gerek	3
	▪ Yönetmeliklere göre BT öğretmenin yapacağı görevler düşünüldüğünde alınan eğitim yeterli	3
	▪ Bize verilen eğitimin amacını anlayamadım	1
	▪ Ya alınan eğitim değiştirilmeli ya da MEB; müfredatı alınan eğitime göre yeniden düzenlemeli	1
	▪ Üniversitede alınan eğitim yeterli ama yöneticilerin ve öğretmenlerin beklentilerinin ve BT öğretmenlerine bakış açılarının değişmesi gerek	1
Artırılması gereken dersler	▪ Donanım	11
	▪ Office programları	4
	▪ İşletim sistemleri	3
	▪ İngilizce	3
	▪ Sınıf yönetimi, Öğretim yöntem ve teknikleri gibi Eğitim Bilimleri dersleri	2
Azaltılması gereken dersler	▪ Fizik, kimya biyoloji	9
	▪ Programlama dilleri	3
Yöneticilerin bakış açıları	▪ Teknik eleman olarak görme	5
	▪ Teknolojiyle ilgili her şeyden sorumlu kişi olarak algılama	3
	▪ Memur gibi görme	2
Öğretmenlerin bakış açıları	▪ Teknolojik araçlarla ilgili her türlü soruna çözüm üreten kişi olarak algılama	5
	▪ Tam ek ders alıp boş oturan öğretmen olarak görme	1
	▪ Önemsiz bir dersin öğretmeni olarak düşünme	1

Aldıkları eğitimin; daha çok öğrenciye temel bilgisayar eğitimini nasıl verecekleri üzerine olduğunu söyleyen bir BT öğretmeni görüşlerini şu sözlerle belirtmiştir:

“Öğretmenlik ve eğitim üzerineydi bizim derslerimiz. Öğrenciye bilgisayarın en iyi nasıl öğretebileceği üzerine eğitim aldık biz. Mesela eğitim dersleri gördük. Direkt meslek lisesi gibi bilgisayar mühendisi ya da teknisyeni yetiştiren bir yer değildi ki bizim okulumuz. İşte bunu anlatamıyorsun ve bunu anlayamıyorlar (BT_{5K}).”

Lisans döneminde alınan eğitimin ders içi etkinlikler için yeterli olduğunu ancak ders dışında kendilerinden istenen ve beklenenler göz önünde bulundurulduğunda yetersiz olduğunu dile getiren BT öğretmenleri görüşlerini şu şekilde belirtmişlerdir:

“Lisans döneminde yani üniversitede aldığım eğitimin sadece 1. döneminde aldığım eğitim bile okulda öğrencilere derste öğretebileceğim her şeye yetiyor zaten (BT_{1E}).”

“Lisans döneminde öğrendiğim bilgilerin öğrencilere bir şeyleri anlatmak için çok fazla olduğunu söyleyebilirim. Öğrencilere bizim anlattığımız bilgiler çok düşük seviyedeki bilgisayar bilgileridir. Ama mesela bunun bir başka boyutu vardır. Yöneticilerin istekleri. Yöneticilerin isteklerine cevap verebileceğimizden az, öğrencilere öğretebileceğimizden çok bilgimiz var (BT_{4E}).”

Lisans döneminde alınan eğitimin özellikle yazılım konusunda daha üst seviye bir eğitim olduğunu belirten BT öğretmenleri görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Açıkçası lisans döneminde almış olduğumuz eğitim birazcık daha üst seviye bir eğitimdi (BT_{10K}).”

“Çok ekstra bilgiler değil bizim öğrenciye anlattıklarımız. Word, Excel veya çok basit düzeyde bir web sitesi yapmayı anlatıyoruz. Bizim aldığımız eğitim bunun çok daha üstünde bir eğitim (BT_{2K}).”

BT öğretmenlerinin yönetmeliklerdeki görevleri dikkate alındığı takdirde lisans döneminde alınan eğitimin yeterli olduğunu, yöneticilerin, diğer branş öğretmenlerinin ve memurların beklentilerinin ve BT öğretmenlerine bakış açılarının değişmesi gerektiğini belirten BT öğretmenleri görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Yönetmeliklerdeki görevime göre üniversitede aldığım eğitim yeterli bence (BT_{1E}).”

“Milli eğitim camiasındakilerin bu konuya bakış açısını değiştirilmesini istiyorum. Bence bizim lisans döneminde gördüğümüz eğitim çok normaldi (BT₅K).”

Verilen eğitimin amacını anlayamadıklarını, ya alınan eğitimin değiştirilmesi gerektiğini ya da MEB’in; ilköğretim müfredatının alınan eğitime göre yeniden düzenlemesi gerektiğini belirten BT öğretmenleri görüşlerini şu cümlelerle dile getirmişlerdir:

“Bir yerlerde bir kopukluk var. Ya milli eğitim bizim öğrendiklerimize yönelik olarak müfredatını değiştirmeli, biraz daha zenginleştirmeli ya da aldığımız eğitim değiştirilmeli diye düşünüyorum (BT₇E).”

“Bize üniversitede ne vermeye çalışıldığını tam anlamıyla anlamadım. Yani bizi programcı yapmaya çalışmadılar biz programcı değiliz. Bizi veri tabanı yöneticisi yapmaya çalışmadılar o da değiliz. Ondan birazcık verdiler. Biraz fizik biraz kimya, biraz ASP, biraz donanım verdiler. Tamirci de değiliz (BT₁₀K).”

İlköğretim müfredatı düşünüldüğünde alınan yazılım eğitiminin çok üst düzey kaldığını, bu eğitim yerine daha çok müfredata yönelik eğitim verilmesi gerektiğini belirten BT öğretmenleri görüşlerini şöyle dile getirmişlerdir:

“Bize üniversitede çok aşırı yükleme yapmak yerine ilköğretime yönelik eğitim verilseydi daha güzel olurdu diye düşünüyorum (BT₇E).”

Üniversitede ders veren öğretim üyelerinin daha donanımlı olması gerektiğini ve kendilerini sürekli güncellemeleri gerektiğini savunan BT öğretmenleri bu konuyla ilgili şu ifadeleri kullanmışlardır:

“Kullanılan güncel programlama dilleri, güncel yazılımların daha ağırlıklı olarak verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Ama bunun için de şu şart. Öğretim üyelerimizin kendilerini sürekli yenilemeleri gerekiyor (BT_{6E}).”

“Bizim bölümümüzün çok sayıda öğretim elemanı eksiğinin olduğunu düşünüyorum. Bizim okulumuzda bölüm başkanımız fizik bölümünden bir Yrd. Doçentti. Bilgisayar hakkında ne kadar ilgisi olursa olsun o bir fizikçi. Bir bölüm açılıyorsa eğer kesinlikle o bölümün araştırma görevlisi olmalı, Yrd. Doçent’i olmalı, doç u olmalı. Diğer branşlardan eklem olmamalı. Bu nedenle bize nitelikli bir eğitimin verilemediğini düşünüyorum. Kendi dönemimde olan birçok arkadaşım ile konuştuğumda hepsinde buna benzer problemlerin olduğunu söylüyor. Yani üniversitelerinde iyi eğitilmiş, nitelikli öğretim elemanı olmadığı noktasında ortak fikirdeyiz (BT_{10K}).”

“Ben lisans döneminde bazı dersleri veren öğretim üyelerinin yetersiz olduğunu düşünüyorum. Mesela eğitim derslerine gelen hocaların yetersiz olduğunu düşünüyorum. Teorik olarak veriliyor genelde bu dersler. Bence eğitimci yetiştiren öğretim üyelerinin çok daha kaliteli eğitim vermesi gerekiyor. Fakat önemsemiyorlar. Derse gelen hocanın branşı başka. Kendi branşı değil. Ama bana eğitim dersi anlatıyor (BT_{2K}).”

Lisans döneminde alınan donanım eğitiminin yetersiz olduğunu, bu nedenle de donanımsal sorunlarla ilgili isteklere yeterince cevap veremediklerini belirten BT öğretmenleri bu konu hakkındaki düşüncelerini şu sözlerle dile getirmişlerdir:

“Donanım ile ilgili isteklere yeterince cevap veremem lisans döneminde aldığım donanım dersindeki eksiklikten kaynaklanıyor. Bizim bölümümüz için donanım bilgisi mecburi. Karşımdaki bilgisayar bir anda donduğu zaman ona çözüm bulmak zorundayım. Çünkü ders vaktini geçirmeden öğrencilere bilgiyi aktarmak mecburiyetindeyim (BT_{11K}).”

“Biz donanımsal sorunlara çözüm üretmeyi üniversitede öğrenmedik. Üniversitede bir format atmaya dahi öğrenmeden mezun olduk. Bunları gerek

kendi bilgisayarımızı gerek arkadaşlarımızın bilgisayarlarını tamir ede ede zamanla öğrendik (BT₇E)."

"Donanım dersinin lisans eğitiminde çok yer kaplaması gerektiğini düşünmüyorum. Ama tabii ki aldığım dersi daha nitelikli alabilirdim. Evet ders saati azdı, az da olmalı. Ama daha nitelikli olmalıydı. Bize bir şeyler yaptırmalıydılar. Yani işte kaldırıp da bir RAM i gösterip bak bu RAM denilmesi çok yetersiz bir eğitim bence donanım anlamında. Bir de Bilgisayar ağları dersinde teorik bilgi verilmesi yanlıştı. Ağ böyle kurulur diye anlatılıyor. Tabii ki bu teorik bilgi yetmiyor. Uygulama hiç yapmadık bu konuda. Peki ağ kurmayı biliyor muyum hayır? Bu nedenle de okulda bir İnternet, bir ağ konusunda dua ediyorum inşallah bir problem yaşanmaz diye. Çünkü üniversitede hiç bir uygulama yapmadığım için bu konuyla ilgili olarak sorunu deneyerek çözmeye çalışıyorum ya da artık yetersiz kalıyorum (BT₂K)."

"Donanım dersini düzgün işleyememiştik, içerik yeterli değildi. Zamanı ne kadar yayarsanız yayın önemli olan içerik (BT₁₁K)."

"Donanım dersi aldık üniversitede. Ama hani ne yaptık ki? Kasanın içini açtırdılar; şu şudur diye diye tanıttılar. Belki birçoğumuz donanım dersi görmedik bile. Teorik bilgi aldık kesinlikle. Uygulamalı olarak pek bir şey yapmadık biz lisans eğitimimizde (BT₈K)."

"Ben daha önce hiç bir yerden bir yere ağ bağlamamışken ya da herhangi bir kasanın koruma kilidini daha önce hiç kaldırmamışken bir anda karşıma bu sorunlar geliyor ve benden yapmam bekleniyor. Bu bana eğer üniversitede aldığım eğitimde öğretilmiş olsaydı en azından bu kadar zorlanmazdım (BT₁₁K)."

"Biz üniversitede teknik eğitim almadığımız için donanım dersi vermediler. Ama benim düşüncem; eğer bizim bilgisayarlarla ilgimizin olması, bilgisayarları yeri geldiği zaman tamir etmemiz, yeri geldiği zaman bilgisayarlara programlar yüklememiz ve format atmamız gerekiyorsa donanım da görmemiz gerektiğini düşünüyorum. Ama üniversitede gördüğümü hatırlamıyorum (BT₁E)."

Lisans eğitiminde bilişim teknolojileri gibi geniş bir alanda her şeyin öğretilmesinin mümkün olmadığını, mezun olunduktan sonra da kişinin kendisini geliştirmesi gerektiğini savunan BT öğretmenleri bu görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Açıkçası üniversitede her şey öğretilemez. Dolayısıyla ihtiyaç duyduğunuz zaman kişisel olarak kendinizi geliştiriyorsunuz. Kişisel olarak öğrenme çabası içerisine giriyorsunuz. Birçok şeyi mezun olduktan sonra öğreniyorsunuz (BT₆E).”

“Her şeyi de alınan eğitime bağlamak bence çok doğru değil. Biraz da insan kendi eksikliklerini kendi tamamlayabilmeli, hele ki bilgisayar konusunda (BT₈K).”

Diğer bulgulara paralel olarak BT öğretmenleri; istekleri ve beklentileri karşılayabilmeleri için lisans döneminde almaları gereken ya da ders saatinin, niteliğinin artırılması gereken dersler olduğunu ve bu derslerin hangileri olduğunu şu cümlelerle dile getirmişlerdir:

“Bence BÖTE de öncelikle donanım dersinde eksiklik var. Üniversitede bu ders yeterince verilmedi. Sadece isim olarak aldık. Okullara atandığımız zaman karşımıza 5 yıllık 10 yıllık bilgisayar laboratuvarları çıkıyor ve bunların bir çoğu çalışmaz haldeler. Bunlarla ilgilenmemiz gerekiyor. Biz donanımsal olarak, donanım ve donanım yazılımları konusunda yetersiz kalıyoruz. Bu nedenle üniversitede donanım olarak iyi bir eğitim verilmesi gerekiyor. Ders saatinden ziyade niteliğinin, yani içeriğinin daha da zenginleştirilmesi gerektiğini düşünüyorum (BT₆E).”

“Ağ ve bilgisayar donanımı dersini biraz daha iyi almak isterdim. Çünkü en çok gereken onlar. Üniversite eğitiminde bu konularda uygulama eksikliği var (BT₉K).”

“Daha temel bir eğitim verilebilirdi. Mesela, Office’i daha detaylı bir şekilde görebilirdik yani (BT₈K).”

“Bence BÖTE’de ana dersler verilmeli. Ana dersler dediğim; bilgisayarı öğretebilen, temel becerileri kazandırılabilen ana dersler verilmeli. Ayrıca eğitim derslerine biraz daha ağırlık verilebilir. Bu konuda bir takım yetersizlikler yaşıyor (BT₄E).”

“Eğitim derslerimize gelen hocalar yetersiz olduğu için eğitim derslerimiz verimli geçmemişti. Bu yüzden eğitim derslerinin daha nitelikli verilmesi gerektiğini düşünüyorum (BT₂K).”

“Biz ilköğretilere atandığımız için lisans döneminde eğitim derslerinin, pedagojik derslerimizin biraz daha fazla olması gerektiğini düşünüyorum. Mesela; ben buraya geldiğimde özellikle sınıf yönetimiyle ilgili aldığımız bilgilerin nitelik açısından biraz yetersiz olduğunu ve yetersiz kaldığımı hissettim. Birçok bilgisayar öğretmeni arkadaşta da bunu hissettim ben (BT₇E).”

“Office programlarının daha fazla öğretilmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü Office’le çok fazla uğraşıyoruz (BT₁₁K).”

“Mesleki İngilizce dersimiz vardı ama sadece 2. sınıfta almıştık. Bunun yeterli olduğunu düşünmüyorum. Çünkü bilgisayar dili İngilizce olduğu için İngilizce daha uzun periyotta mesela; 4 yılda 3’er ders saati 4’er ders saati şeklinde verilebilirdi. Çünkü İngilizce bilgisayarla birebir ilişkili (BT₁₀K).”

“İngilizce hem günlük hayat için çok gerekli hem de bilgisayar, İnternet kullanımı konusunda çok gerekli bence. O nedenle biz daha fazla İngilizce eğitimi alabilirdik (BT₈K).”

“İşletim sistemleriyle ilgili çok fazla bilgi verildiğini düşünmüyorum. Bence nitelik olarak yeterli değildi. Mesela; Linux işletim sistemini göstermişti hocamız bize. Ama kendisi yazıyordu bir iki şey. Ne işe yaradığını anlamıyorsunuz (BT₁₀K).”

BT öğretmenleri; lisans dönemindeki eğitimde verilen ama verilmesinin gereksiz olduğunu, ya da ders saatinin azaltılması gerektiğini düşündükleri dersler olduğunu ve bu derslerin hangileri olduğunu şu ifadelerle dile getirmişlerdir:

“Lisans döneminde matematik, fizik, kimya, biyoloji dersleri aldık. Bu derslerin de olması gerektiğini düşünüyorum. Ama ağırlığının çok olduğunu düşünüyorum. Yani iki dönem boyunca matematik, iki dönem fizik, iki dönem kimya almak. Bu çok zaman kaybıydı. Ders saati fazlaydı bence kredisi de çok yüksekti. Ben bilgisayar öğretmeni olmak için gitmişim oraya. Yani o kadar yüksek kredili olması yanlıştı (BT₂K).”

“Üniversitede bizim 5 saat bilgisayar dersimiz varken 6 saat kimya aldık ve kimya benim ne işime yaradı? Fizik, kimya, biyoloji, matematik. Bütün bunların azaltılması gerekli. Şimdi sanırım bu dersler biraz daha azaltıldı (BT₅K).”

“Fizik, kimya, biyoloji gibi derslerin ders saatleri çok fazlaydı. Bu kadar yüksek kredili olmasını anlamıyorum. Belki verilmesinin amacı şudur: Siz öğretmenlere rehberlik yapacaksınız. Mesela bir fen bilgisi öğretmenine gideceksiniz okulunda rehberlik yapacaksınız. Eğitim yazılımı hazırlayacaksınız onun alanıyla ilgili. Dolayısıyla bu alandan biraz bilginizin olması gerekiyor diye düşünülmüş olabilirler bu dersi eğitim programına dâhil edenler. Bu amaçla verilmiş olabilir. Ama yine de ders saati çok fazla diye düşünüyorum ben (BT₆E).”

“Bir dönem Pascal, bir dönem Visual Basic programlama dillerini gördük. İkisini birer dönem vereceklerine bir tane temel programlama dilini 2 dönem verebilirlerdi. Bizim için daha faydalı olabilirdi (BT₁₀K).”

“Biz üst düzey programlama dilleri gördük. Ama ben şimdi bakıyorum; c# falan hani hiç bir şekilde öğretmenlik hayatımda kullanmayacağım şeyler. Bilmiyorum bunlar ne kadar gerekli? Belki bilgisayar programcısı falan olsam gerekli ama ben şimdi ilköğretim okulundayım hiç bir zaman kullanacağımı zannetmiyorum (BT₈K).”

Aldıkları eğitimle yöneticilerin ve diğer branş öğretmenlerinin BT öğretmenlerinden beklentilerinin ve onlara bakış açılarının farklı olduğunu dile getiren BT öğretmenleri düşüncelerini şu cümlelerle dile getirmişlerdir:

“Yöneticiler tarafından hem memur, hem teknik eleman, her an her işe koşturacak bir eleman olarak görülüyorum okulda. Aynı zamanda öğretmenim.

Ama öğretmenlik kısmıyla ilgilenildiğini hiç düşünmüyorum. Performansım bununla kesinlikle değerlendirilmiyor benim. En önemlisi; bilgisayarı öğrencilere nasıl öğrettiğinle kimse ilgilenmiyor. Kimse dersini dinlemiyor ama performansından memnun olmadığını söylüyor. Ben öğretmenim dersimi hiç dinlemedin, ama sen benim performansımdan memnun değilsin. Çünkü ben bir yazıcı bozulmuş onu tamir etmemişim ya da İnternet’ in kablolarıyla ilgilenmemişim. Onun için performansımın düşük olduğunu düşünüyorsun (BT₅K).”

“Bilgisayar öğretmenleri okulda fazla tutulan öğretmenler değildir. 2. sınıf öğretmendirler. Ayrıca yönetim tarafından okuldaki bilgisayarla ilgili bütün tadilat tamirat işlerini yapmakla yükümlü olarak görülmekteyiz. Yani teknik servis olarak orada görev yapıyoruz ve bir sürü sorunla karşılaşıyoruz (BT₄E).”

“Dersimiz seçmeli ders olduğu için gereksiz bir ders gibi görülüyor. Çoğu zaman insanlarda bu dersi seçsek de olur, seçmesek de olur mantığı oluşabiliyor. Onun dışında tabii arkadaşlarımız yeri geliyor laf arasında şakayla karışık; senin dersinin notu bile yok. Bu konuda konuşma gibi imalı sözlerde bulunuyorlar (BT₇E).”

“Dersimizin notunun olmaması yani değerlendirme şansının olmaması hem öğrencilerin hem de yöneticilerin hem de diğer öğretmenlerin dersi önemsememesine sebep oluyor (BT₅K).”

BT öğretmenleri MEB’in okullarda BT sınıflarının olmasını sağlamak için büyük yatırımlar yaptığını ancak BT dersini seçmeli ders yaparak ve ders notunu kaldırarak ne yapmak istediğini anlayamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu noktada MEB’in BT öğretmenlerinin görevlerini gelecekte değiştirip değiştirmeyeceği sorusu akla gelmektedir. Bu nedenle BT öğretmenlerinin gelecekte üstlenmeleri istenebilecek görevlerin neler olabileceği ve BÖTE’lerin geleceği hakkındaki görüşlerinden öne çıkanlar Çizelge 4.21’de sıralanmıştır:

Çizelge 4.21. BT öğretmenlerinin gelecekte üstlenebilecekleri görevler ve BÖTE’lerin geleceği hakkındaki görüşleri

Kategoriler	Sıklık
▪ BT’nin önemi gittikçe artacak	6
▪ BT öğretmeni diğer derslerin BDE ile işlenmesi için eğitim yazılımı, eğitim materyali hazırlayacak	5
▪ BT dersi amaç değil araç olarak kullanılacak	3
▪ BT öğretmenlerinin geleceğinden umutlu değilim	3
▪ BT öğretmeni ile formatör öğretmen arasında fark kalmayacak	2
▪ BT öğretmeni BT ile ilgili kurs veren öğretmen konumuna gelecek	2
▪ BT dersinde web tasarımı, grafik tasarımı, programcılık gibi daha üst düzey bilgiler verilecek	2
▪ BT öğretmeni teknik eleman gibi olacak	2
▪ BÖTE bölümünün geleceğini tam olarak bir yere oturtabilmiş değilim	2
▪ Herkesin evinde bilgisayar olacağı için BT dersine gerek duyulmayacak.	1

BT öğretmenleri branşlarının geleceğinden çok umutlu olmadıklarını şu cümlelerle dile getirmişlerdir:

“Bazen şöyle düşünüyorum. Eskiden daktilo bilinmezdi ya, daktilo kullanmayı öğrenmek için daktilograflar mı öyle birileri vardı, acaba ben de öyle biri miyim? Bilgisayar kullanmayı öğreten kişi. Bilgisayar bir araç nihayetinde ve onu kullanmayı öğreten kişi. Geleceğinin ne olacağı hakkında bir bilgim yok açıkçası (BT₁₀K).”

“BÖTE mezunlarının geleceğini bilemiyorum ama bilgisayar gelişen bir teknoloji. Buna her zaman ihtiyaç duyulacaktır. Her zaman da var olacak bu. Ancak öğretmenlik bölümü ya da eğitim bölümü olarak düşündüğünüzde her okulda bir tane BT öğretmeni veya formatör bulunduruluyor. Ona da zaten yeterli gözüyle bakılıyor. Gelecekte bu bölümün ne kadar ilerleyebileceğini şu anda kestiremiyorum. Ama bilgisayar mutlaka gelişecektir ve de var olacaktır (BT₁₁K).”

“Bir BÖTE mezunu niçin var diye hep düşünmüşümdür. BÖTE mezunlarının BÖTE nin yerini henüz kafamda bir yere oturtabilmiş değilim yani. Açıkçası ben BT öğretmenliğinin geleceğinin olacağını düşünmüyorum. Çünkü bilgi çağında yaşıyoruz ve bilişim teknolojileri çok hızlı geliyor ve ilerliyor. O nedenle de aldığınız eğitimden bundan bir 10 yıl sonra hiç bir şey kalmayacak. Zaten çocuklar şimdiden bilgisayarla doğuyorlar bile (BT₁₀K).”

Bir BT öğretmeni gelecekte görevlerinin; diğer derslerin BDE ile işlenmesi için materyal hazırlamak, öğretmenlere yardım etmek, bilgisayar okuryazarlığı az olan öğretmenlere kurslar açmak olacağını düşündüğünü şöyle ifade etmiştir:

“Gelecekte görevimizin; diğer öğretmenlere materyal hazırlama anlamında yardımcı olmak veya yeterli bilgisayar okuryazarlığı olmayan öğretmenlere kurslar açarak derslerinde bilgisayarı etkili kullanmalarını sağlayabilecek kadar bilgisayar okuryazarlığını kazandırmak olacağını düşünüyorum. Bu nedenle de BT öğretmenlerine ihtiyaç var ve var olacak (BT₂K).”

BT dersinin gelecekte amaç olmaktan çıkacağını, BT öğretmenin bilgisayar kullanımı konusunda bir aracı olacağını düşünen BT öğretmenleri bu görüşlerini şu şekilde savunmuşlardır:

“Gelecekte BT öğretmeni aracı olacak. Çünkü bilgisayarı bilmeyen insan kalmayacak. Herkes bilgisayarı açıp kapatıp Word’ü, Excel’i kullanabilecek durumda olacak. O nedenle bilgisayarın bir ders olması ihtiyacı da kalmayacak (BT₅K).”

“Halk Eğitim’de kurslar veriliyor ya merak edenler, ilgisi olanlar geliyorlar, katılıyorlar filan. Türkiye’deki herkesin teknolojiyi bir yerden yakalaması için herkese böyle eğitimler verilebilir. Gelecekte belki bu noktada BT öğretmenleri görev alabilir diye düşünüyorum (BT₁₀K).”

“Şu anda bilmeyen öğrencilere bilgisayar kullanmayı öğretmek amacımız oluyor. Ama gelecekte BT dersinin öğrencilere bilgisayar kullanımı hakkında bilgi vermek için değil de mevcut bilgilerini nasıl daha etkili kullanacaklarını öğretmeye yönelik olacağını düşünüyorum ben. Yani daha çok amaç değil de araç olarak kullanmaları için BT öğretmenine ihtiyaç duyulacak (BT₁E).”

Çağımızın bilgisayar çağı olduğunu ve artık BDE’nin daha da önem kazandığını belirten BT öğretmenleri; bu nedenle kendilerinin gelecekte daha da önemli konumda olacaklarını şu sözlerle dile getirmişlerdir:

“Bence gelecekte okullarda bilgisayar öğretmenlerinin bu işi daha iyi göğüsleyeceğini düşünüyorum teknik anlamda da ders anlamında da. Eğitim materyallerinden tutun da idarenin kendi işlerinin yürütülmesinde en büyük destekçisi olacağını düşünüyorum BT öğretmenlerinin (BT₃E).”

“Günümüzde Milli Eğitim camiası içerisinde hatta devletin tüm kademelerinde BT önem kazanıyor. Gün geçtikçe daha da önemli hale geliyoruz. Branşımızın tüm mesleklerden daha önemli olabileceğini düşünüyorum, çünkü bütün meslekler bize ihtiyaç duyacaktır. Hatta artık bazı üniversiteler uzaktan eğitime geçti. Belki bundan 10 yıl sonra uzaktan eğitim liselere, ilköğretim okullarına kadar inecek ve uzaktan eğitimin mimarları bizler olacağız (BT₆E).”

“Kesinlikle BÖTE bölümlerine ihtiyaç duyulacak. Çünkü artık eğitimde direk bilgisayar destekli eğitime kayıyoruz. Her şey artık direk bilgisayar üzerinden yapılmaya çalışılıyor (BT₈K).”

Bilgisayar okuryazarlığının son yıllarda çok hızlı bir şekilde arttığını bu nedenle BT derslerine gelecekte gerek kalmayacağını ve BT öğretmenlerinin okullarda öğretmenlik görevlerini icra etmekten çok teknik servis elemanı olarak görev yapacağını düşünen BT öğretmenleri görüşlerini şu şekilde dile getirmişlerdir:

“Çağımızda bilgisayar hızla bütün evlere girmekte ve bizim ilköğretim konularının çoğunu öğrenciler evlerinden artık bilerek geliyorlar. Bu nedenle biz burada ders anlatırken çoğu zaman sıkıntı yaşıyoruz. Ben bilgisayar öğretmenlerinin ya da formatör öğretmenlerin zamanla okullarda bir teknik servis elemanı olarak görev yapacağını düşünüyorum (BT₇E).”

“Ben bilgisayar öğretmenin geleceğinden çok da umutlu değilim. Çünkü bizim ilköğretime verdiğimiz bilgileri, çoğu insan evinde öğrenmiş olarak geliyor. Artık ilerde bize ihtiyaç duyulmaz. Okullarda bir teknik servis odası yapılır bizi oraya atarlar bilgisayarların tamiriyle uğraşırız (BT₇E).”

Gelecekte bütün öğrencilerin temel bilgisayar okuryazarlığının olacağını, bu nedenle de BT dersinde temel bilgiler yerine daha çok üst düzey bir eğitim verileceğini düşünen BT öğretmenleri görüşlerini şöyle dile getirmişlerdir:

“Gelecekte bütün öğrenciler artık temel bilgileri öğrenmiş olacakları için BT derslerinde belki programlama, web tasarımı, grafik tasarımı gibi biraz daha üst seviye bilgi verilecek gibi gözüküyor (BT_{1E}).”

“Gelecekte en azından ilköğretimde bu derse gerek olmayacak. Biraz daha üst seviye bilgi verilmesi açısından mesela liselerde bilgisayar konusunda uzmanlaşmayla ilgili olarak programcılık gibi dersler verilebilir diye düşünüyorum (BT_{9K}).”

4.4.2. Yöneticilere göre BT öğretmenlerinin istek ve beklentileri karşılayabilmeleri için yapılması gerekenler

Yöneticiler; BT öğretmenlerin okullardaki istek ve beklentileri karşılayabilmeleri için lisans döneminde iyi eğitim almaları gerektiğini, istek ve beklentileri yeterince karşılayamamalarının sebebinin büyük çoğunlukla üniversitede alınan eğitim olduğunu şu ifadelerle vurgulamışlardır:

“Bilgisayarlarda arızalar oluyor, yeri geldi mi servis çağırıyoruz. Bu konuda bilgisayar öğretmeni böyle ufak tefek şeyleri onarmayı, bilgisayarların bakımını yapmayı detaylı yapabilseler daha güzel olur. Yani kişisel olarak ben diyorum ki her bilgisayar öğretmeni çok iyi yetiştirilmeli. Çünkü ne kadar bilgili olursa o kadar okula, okul idaresine faydalı oluyor (Y_{10E}).”

“Üniversitede verilen eğitimle milli eğitimde BT öğretmenlerinin vermeleri gereken eğitim farklı. Uygulamada kesinlikle bütün öğretmenler sorun yaşıyor. Bazı konularda bizim hiç bilmediğimiz şeyleri biliyorlar. Örneğin; bir sayfadan bir sayfaya kopya formülü aktardığınız zaman işte o formülün devamını nasıl getireceğini belki bilemeyebilirler. Ama bilgisayarla ilgili bizim bilmediğimiz bir çok şeyi biliyorlar. Bu da onların değil de yani bu sistemden kaynaklanana bir

sorun. Zaten ben şuna inanıyorum. BT öğretmenleri bir şeyleri öğrenciye öğretirken kendileri de öğreniyorlar. Yani üniversitelerde verilen eğitimle alakalı olarak yetersiz kalabiliyorlar (Y₆E).”

4.4.3. Diğer branş öğretmenlerine göre BT öğretmenlerinin istek ve beklentileri karşılayabilmeleri için yapılması gerekenler

Diğer branş öğretmenleri; BT öğretmenlerinin kendi istek ve beklentilerinin büyük bir kısmını karşılayabildiklerini, bunun sebebinin de kendilerinin çok iyi birer bilgisayar kullanıcısı olmamaları nedeniyle sordukları soruların, yardım istedikleri konuların BT öğretmenlerinin bilgilerinin üzerine çıkmaması olduğunu şu ifadelerle dile getirmişlerdir:

“İsteklerimize cevap veriyorlar. Çok da zor şeyler sormuyoruz zaten (Ö₅E).”

“Çoğu öğretmen bilgisayarı fazla bilmediği için sorduğumuz tüm sorulara cevap alabiliyoruz (Ö₇E).”

“Yani belki de onların seviyesinin üstünde bir şey sormadığım için, ben de çok ileri boyutta bilgisayar kullanmayı bilmediğim için, yapabilecekleri şeyler olduğu için öyle taleplerim genelde karşılandı (Ö₉K).”

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu bölümde araştırmanın bulgularından ortaya çıkarılan sonuçlar araştırma sorularına göre önceki çalışmalarla karşılaştırılarak tartışılmış ve yorumlanarak sunulmuştur. Ayrıca sonuçlara dayalı olarak sorunun çözümüne ve daha sonra yapılacak çalışmalara yönelik önerilerde da bulunulmuştur.

5.1. Katılımcıların Profillerine Dayalı Sonuçlar

Araştırmaya katılan BT öğretmenlerinin %64'ü 20-25 yaş aralığındadır ve %73'ünü 1-3 hizmet yılına sahip öğretmenler oluşturmaktadır. Bu durum BÖTE bölümleri ile ilköğretim BT dersinin geçmişinin çok olmamasıyla açıklanabilir. Ayrıca BT öğretmenlerinin önemli bir kısmının genç ve mesleğinin ilk yıllarında olduğunun da göstergesidir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %80'i 36 ve üzeri yaştadır, %30'u 21 ve üzeri hizmet yılına sahiptir ve %80'i lisans döneminde bilgisayarla ilgili bir ders almamıştır. Bu bulgular yöneticilerin eğitim teknolojileri alanıyla hizmet yıllarının son dönemlerinde tanıştığını göstermektedir. Bu durum yeni eğitim teknolojileriyle ilgili uygulamalarda BT öğretmenlerinden ya da formatör öğretmenlerden yardım istemelerinin sebeplerinden birisi olarak görülebilir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %60'ı bilgisayarla ilgili hizmet içi eğitim kursu almış, %90'ı bilgisayar sertifikası almıştır. Buna rağmen bilgisayarla ilgili işlemlerde ve uygulamalarda BT öğretmeninden yardım istemeleri, aldıkları hizmet içi eğitimlerden ya da özel kurslardan yeterince yararlanamadıklarını göstermektedir. Öte yandan diğer branş öğretmenlerinin ise %92'si bilgisayarla ilgili hizmet içi eğitim kursu almamış, %75'i bilgisayar sertifikası almıştır. Bununla birlikte %41'ini 1-5 hizmet yılına sahip öğretmenler oluşturmaktadır ve yarısı lisans döneminde bilgisayarla ilgili bir ders almıştır. Bu bulgular ışığında diğer branş öğretmenlerinin derslerinde genelde BT'den

faydalanmaları konusunda yetersiz kalmaları; nitelik ve nicelik açısından yeterli düzeyde hizmet içi eğitim almamalarına, sertifikaları olmalarına rağmen bilgisayar okuryazarlıklarının eksik olması ise özel bilgisayar kurslarının içeriklerinin bilgisayar okuryazarlığını tam anlamıyla kazandıracak nitelikte olmamasına bağlanabilir.

5.2. BT Öğretmenlerinin Okullarında Üstlendikleri Roller (AS – 1)

Araştırmaya katılan BT öğretmenlerinin tümünün, derslerinde müfredat doğrultusunda öğrencilere bilgisayar okuryazarlığını kazandıracak etkinlikler yaptıkları ortaya çıkmıştır. Bu bulgu YÖK'ün BT öğretmenlerinin ilköğretim BT dersi (1-8. sınıflar) öğretim programındaki içeriği öğrencilere kazandıracak öğretmenler olduğu ifadesiyle uyumaktadır (YÖK 2006). Ayrıca Dirisağlık (2007)'in BT sınıflarının kullanım amaçlarıyla ilgili olarak yaptığı çalışmasında ortaya çıkan BT sınıflarının, öğrencilere bilgisayar farkındalığı ve bilgisayar okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması amacıyla kullanılmakta olduğu bulgusuyla da örtüşmektedir.

Araştırmadan elde edilen diğer bir bulgu da BT öğretmenlerinin ders içerisinde öğrencilerin bilgisayarı oyun ve eğlence aracı olarak görmelerini engellemeye çalışmak için çaba sarf ediyor olduklarını gösteren bulgudur. BT öğretmenlerinin bu durumun sebebini BT dersinin ders notunun olmayışına bağladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ortaya çıkan bu sonuç; Akbıyık ve Seferoğlu (2009)'nun yaptıkları çalışmadan elde edilen; BT derslerinin verimli geçmesinin önündeki en büyük engelin, öğrencilerin bilgisayarı bir oyun aracı ve eğlence kutusu olarak görmeleri ve dersin notunun olmayışı nedeniyle de dersi önemsememeleri sonuçlarıyla benzerlik göstermekte ve ayrıca Bektaş ve Semerci (2008)'nin yaptıkları çalışmanın sonuçlarıyla da desteklenmektedir.

Araştırmada BT öğretmenlerinin ders içerisinde öğrenci sayısındaki fazlalık, ders saatinin az oluşu, ders notunun olmayışı, bilgisayarlardaki yetersizlik ve sürekli oluşan teknik sorunlardan dolayı derslerini verimli işleyemedikleri gibi sorunlarla karşılaştıkları bulgularına da ulaşılmıştır. Bu bulgular Özoğul (2006)'un çalışmasındaki

BT öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar arasında; sınıfların kalabalık oluşu ve mevcut bilgisayarların sık sık arızalanması bulgularıyla uyushmaktadır. Elde edilen bulgular ayrıca Soylu ve Seferoğlu (2007)'nın ilköğretim bilgisayar programını değerlendirmek amacıyla yaptıkları çalışmadan elde edilen; kalabalık sınıflarda BT dersi işlemenin amaçlanan verime ulaşmayı engellediği, BT dersi için ayrılan sürede önerilen ve planlanan uygulamaların yetiştirilmesinin zor olduğu, diğer taraftan ders notunun olmayışı nedeniyle BT dersine ve öğretmenine karşı öğrencilerin olumsuz tutumunun olduğu bulgularıyla da kuvvetle desteklenmektedir. Bunun yanı sıra Kabakçı vd (2008)'nin seçmeli BT öğretim programının uygunluğunu inceledikleri çalışmalarında ulaştıkları ders için ayrılan süre ile uygulanan programda içeriğe ilişkin etkinlik sunma uygulama yapma noktalarında sorunlar olduğu sonucuyla da örtüşmektedir.

Araştırmaya katılan gerek BT öğretmenlerinin gerekse yöneticilerin ve diğer branş öğretmenlerinin büyük çoğunluğuna göre BT öğretmenlerinin ders dışında okuldaki teknolojik araçların donanımsal ve yazılımsal sorunlarıyla ilgilenmek, yeni teknolojiler hakkında yöneticilere ve öğretmenlere bilgilendirme yapmak, BT ile ilgili konularda, özellikle e-okul işlemlerinde yöneticilere, öğretmenlere ve memurlara yardımcı olmak, BDE için öğretmenlerin isteklerini yerine getirmek ve onlara destek olmak, bayram, tören veya kutlama programları için slayt, davetiye hazırlamak, projeksiyon cihazı kurmak, ses düzenini ayarlamak gibi farklı işlerde de görev almak durumunda kaldıkları ortaya çıkarılmıştır. Bu bulgular Özoğul (2006)'un yaptığı çalışmada BT öğretmenlerinin yöneticiler tarafından verilen görevleri yerine getirmelerinin iş yüklerini artırması ve bilgisayarlarda oluşan teknik sorunları çözmelerinin istenmesi bulgularıyla paralellik göstermektedir. Ayrıca Seferoğlu (2009)'nın BT öğretmenlerine yönelik yaptığı çalışmasında ortaya çıkan yöneticilerin BT öğretmenlerinden donanımsal ve yazılımsal sorunları çözmelerini istemeleri ve bilgisayarın kullanıldığı idari işleri yerine getirmelerini istemeleri bulgularla da uyushmaktadır. Bu bulgular BT öğretmenlerinin Tebliğler Dergisi'nde tanımlanan görev alanlarıyla uyumluluk göstermemektedir (Tebliğler Dergisi 1993). İlgili tebliğde; BT öğretmenlerinin öğrencilere bilgisayar okuryazarlığını kazandırmak amacıyla ilköğretim okullarına

atandıkları ifade edilmiştir. Bu durum BT öğretmenlerinin görev alanlarının hem yöneticiler hem de öğretmenler tarafından tam olarak bilinmediği sonucuna bağlanabilir.

Araştırmaya katılan BT öğretmenlerinin %64'ünün unvanı formatördür. Araştırma bulgularına göre BT öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun görev yaptıkları okullarda kendilerinden başka BT öğretmeni olmadığı ya da BT ile ilgili ders dışı işlerle ilgilenecek herhangi bir kişi olmadığı için yöneticiler tarafından formatör yapılmak istendiklerini belirttikleri ortaya çıkarılmıştır. Bu durum BT öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun formatör öğretmen olmayı istemekten ziyade buna mecbur edildiği sonucunu doğurmaktadır. Bunun yanı sıra diğer branş öğretmenleriyle yapılan görüşmelerden bu konuyla ilgili elde edilen bulgulara göre; BT öğretmenin ders saatinin ve ders dışındaki iş yükünün fazla oluşu nedeniyle çok yorulduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum ise; BT öğretmenin hem ders içi hem ders dışı işlerle uğraşmasının öğretimsel açıdan verimliliğini düşürebileceği sonucunu doğurmuştur.

Araştırmada formatör öğretmenlerin görevleriyle ilgili olarak hem BT öğretmenlerinden hem de yöneticilerden diğer branş öğretmenlerinden elde edilen bulgulara göre formatör öğretmenlerin; yöneticilere, öğretmenlere ve memurlara BT konusunda yardım etmek, e-okul işlemlerinde görev almak, okulda BT ile ilgili donanımsal, yazılımsal bütün işlerden sorumlu olmak, gerek öğrencilere gerek diğer branş öğretmenlerine gerekse halka açık BT ile ilgili kurslar düzenlemek, yöneticileri ve diğer branş öğretmenlerini yeni teknolojiler, ders materyalleri konusunda bilgilendirmek, yönlendirmek, onlara materyal hazırlamada yardımcı olmak, BT sınıfını sürekli açık tutmak ve kullanıma hazır halde bulundurmak gibi görevleri olduğu ortaya çıkarılmıştır. Buna karşın bu bulgular Tebliğler Dergisi'nde tanımlanan formatör öğretmenlerin görev alanları ile kısmen uyumaktadır (Tebliğler Dergisi 1993; EĞİTEK 2007). Bunun yanı sıra formatörün; yöneticilerin ve öğretmenlerin BT ile ilgili işlerini yapma ya da bilgisayarlarda oluşan teknik sorunları giderme noktasında değil de BT konusunda onlara yardımcı olma, rehberlik yapma, destek olma, onları yönlendirme ve bilgisayarlarda oluşan büyük sorunları yöneticilere bildirme noktasında görevleri

olduğu bulgularına da ulaşılmıştır. Bu bulgular MEB'e bağlı EĞİTEK'in formatör öğretmenlerin görevleri arasında saydığı yönetime ve ihtiyaç duyulan herkese rehberlik yapma, destek olma, e-okul modülleri için yöneticilere ve öğretmenlere rehberlik yapma ifadeleriyle uyumaktadır (EĞİTEK 2001; MEB 2008).

Öte yandan formatör öğretmenin görevinin her okulda ihtiyaca göre değiştiği bulgusuna da ulaşılmıştır. Bu durum Seferoğlu (2008)'nin BT öğretmenlerine yönelik olarak yatığı çalışmasından elde edilen okul müdürlerinin bilgisayar öğretmenlerinden yapmalarını istedikleri iş ve uygulamaların kurumdan kuruma değişebilmekte olduğu bulgusu ve burada belirleyici olan durumların, okulun fiziksel koşulları ve BT öğretmenin konuyla ilgili bilgi düzeyi olduğu sonuçları ile örtüşmektedir.

Araştırmada BT öğretmeni ile formatör öğretmenin görevleri arasında benzerlik olup olmadığıyla ilgili bulgular incelendiğinde gerek BT öğretmenleri arasında gerek yöneticiler gerekse diğer branş öğretmenleri arasında görüş ayrılıklarının olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Buna göre BT öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun, yöneticilerin yarısından fazlasının, diğer branş öğretmenlerinin ise üçte birinin BT öğretmeni ile formatör öğretmen arasında görev farkı olduğunu düşündükleri, bu nedenle de bir okulda hem BT öğretmeni hem de formatör öğretmenin olması gerektiğini, BT öğretmenin ders içi etkinliklerle, formatörün ise okulun BT ile ilgili genel işleriyle ilgilenmesi gerektiğini, BT öğretmenin idarenin okuldaki BT ile ilgili genel isteklerini yapmak zorunda olmadığını ama formatörün idareye yardım etmesi gerektiğini savundukları bulgularına ulaşılmıştır. Bu bulgular MEB'in BT öğretmeni ile formatör öğretmenin tanımladığı görev alanlarıyla örtüşmektedir (Tebliğler Dergisi 1993).

Diğer taraftan BT öğretmenlerinin bir kısmının; sadece BT öğretmenin bulunduğu, formatör öğretmenin olmadığı okullarda BT öğretmeninden BT ile ilgili muhakkak yardım istendiğini, bu nedenle formatör öğretmen ile BT öğretmenin görevleri arasında uygulamada pek fark olmadığını, formatör olsalar da olmasalar da BT

öğretmenlerinin istekleri yerine getirmeye çalıştıklarını düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca hem yöneticilerin hem de diğer branş öğretmenlerinin de bir kısmının; okulda BT ile ilgili bir yardım ihtiyacı olduğunda öğretmenin o konuda bilgisi varsa formatör olsa da olmasa da eğitimin aksamaması için yardımcı olmaları gerektiğini düşündüğü bulgusuna da ulaşılmıştır. Bu bulgular okullarda BT öğretmeni dışında BT'den anlayan ve BT ile ilgili ders dışı işlerle ilgilenecek başka personelin olmaması nedeniyle kendilerinden istekte bulunulmasına bağlanabilir.

Bunun yanı sıra BT öğretmenlerinin üçte birinin; yöneticilerin ve diğer branş öğretmenlerinin bir kısmının BT öğretmeni ile formatör öğretmen arasındaki görev farkının kesin çizgilerle çizilmediğini düşündüğü bulgusuna da ulaşılmıştır. Bu noktada MEB'in BT öğretmeni ve formatör öğretmen tanımlarında belirttiği görev alanlarının net olarak ifade edilmediği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Bununla birlikte BT öğretmenlerini dörtte biri, yöneticilerin yarısı ve diğer branş öğretmenlerinin küçük bir kısmının BT öğretmeni ile formatör öğretmenin görevleri arasında fark olmaması gerektiğini düşündükleri ve BT öğretmenlerinin ders dışında BT konusunda donanımsal veya yazılımsal sorunlar yaşayan herkesi her an her yerde bilgilendirmeleri, yönlendirmeleri BT ile ilgili her konuda bilgi sahibi olmaları gerektiğini savundukları da elde edilen bulgular arasındadır. Bu durum okullarda görev yapan BT öğretmenlerinin formatör olarak görev yapmalarının yeterli olacağı, ayrıca formatör öğretmene gerek olmadığı sonucunu doğurmaktadır. Bu sonuç aynı zamanda Orhan ve Akkoyunlu (2003)'nin eğitici formatör öğretmenlerin problemlerini saptamak için yaptıkları araştırmada ortaya çıkarılan; okullarda birden fazla formatör öğretmene ihtiyaç duyulduğu sonucuyla da örtüşmemektedir.

BT öğretmeni ile formatör öğretmen arasında fark olup olmadığıyla ilgili bulgular incelendiğinde formatör öğretmen ve BT öğretmenin görevlerinin öğretmenden öğretmene değişiklik gösterdiği hatta bazı görevlerin ortak bazılarının farklı olduğu, BT öğretmenlerinin bile kendi branşları ve görev alanları hakkında kesin bir ifade kullanmadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca diğer branş öğretmenlerinin yarısından

fazlasının BT öğretmeni ile formatör öğretmen arasında fark olup olmadığı konusunda bilgisinin olmadığı da dikkati çekmiştir. Bu durum BT öğretmeni ile formatör öğretmenin görev alanlarının BT öğretmenleri tarafından bile tam anlaşılmadığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle hem BT öğretmenlerine hem de yönetici ve diğer branş öğretmenlerine MEB tarafından hazırlanan hizmet içi eğitimler ve seminerlerle BT öğretmenlerinin ve formatör öğretmenlerin görev alanlarının net olarak ifade edilmesi, BT öğretmeni ve formatör öğretmen arasındaki görev farklılığı ve benzerliğinin tam anlamıyla kavratılması gerekliliğini doğurmaktadır.

5.3. Okul Yöneticilerinin ve Diğer Öğretmenlerin BT Öğretmenlerinden Beklentileri (AS – 2)

Araştırmada, BT öğretmenlerinden ders dışında beklentilerin olup olmadığı da belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara göre BT öğretmenlerinin görev yaptıkları okullardaki yöneticilerin, diğer branş öğretmenlerinin, memurların ve öğrencilerin onlardan farklı beklentilerinin olduğu saptanmıştır.

Buna göre; yöneticilerin tamamının, diğer branş öğretmenlerinin yarısının BT öğretmenlerinin donanımsal ve yazılımsal sorunlara çözüm üretmelerini, hem yöneticilerin hem de diğer branş öğretmenlerinin yarısından fazlasının program yüklemede ve kullanmada, e-okul işlemlerinde BT öğretmenlerinin kendilerine yardım etmelerini istedikleri ortaya çıkarılmıştır. Bunun yanı sıra; yöneticilerin bir kısmının ve diğer branş öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun diğer derslerin BDE şeklinde işlemek için BT öğretmenin gerekli program ve materyalleri bulup getirmelerini, bilgisayar kaynaklı materyal hazırlamalarını, bulmalarını, önermelerini istedikleri bulgusuna da ulaşılmıştır. BDE için BT öğretmenlerinden yardım istenmesi bulgusundan hareketle öğretmenlerin bilgisayarın eğitim ortamlarıyla bütünleştirilerek eğitimin kalitesinin artması yönünde pozitif yaklaşımlarının bir göstergesi olduğu sonucu çıkarılabilir.

Diğer taraftan yöneticilerin ve diğer branş öğretmenlerinin küçük bir kısmının BT öğretmenlerinin temel bilgisayar okuryazarlığı olmayan öğretmenlere, halka bu konuyla

ilgili kurs düzenlemelerini istedikleri de saptanmıştır. Bununla birlikte yöneticilerin büyük çoğunluğunun okul sitesinin hazırlanması ve güncellenmesi konusuna BT öğretmenlerinin biraz daha önem vermeleri gerektiği ve bu konuda beklentilerinin olduğu, diğer branş öğretmenlerinin bir kısmının BT öğretmenin yeni teknolojik gelişmeler ve bilgisayarla ilgili panolar, belirli gün ve haftalarla ilgili slayt gösterileri hazırlayıp bunları öğrencilere göstermelerini de istedikleri bulgularına ulaşılmıştır. Bu bulgular Seferoğlu (2009)'nun yöneticilerin BT öğretmenlerinden beklentilerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmadaki BT öğretmenlerinden; öğrenci notlarını ve resmi belgeleri bilgisayar ortamına aktarma, okul bilgisayarlarına program kurma, okul bilgisayarlarını tamir etme ve kurum içi yerel ağ kurma, okul çalışanlarının kişisel bilgisayarlarını tamir etme ve bu bilgisayarlara program yükleme, okulun web sayfasını hazırlama ve güncelleme yapma noktalarında beklentilerinin olduğu bulgularıyla büyük ölçüde örtüşmektedir. Okul yöneticilerinin okulların tanıtım bilgilerinin web ortamlarında da yer almasını istemeleri Seferoğlu'nun aynı çalışmasında da belirttiği gibi İnternet teknolojilerinin kullanılması konusundaki olumlu yaklaşımlarına bağlanabilir.

Ayrıca diğer branş öğretmenlerinin bir kısmının BT öğretmenleri ile diğer branş öğretmenleri arasında kopukluk olduğu belirttiği ve bu iletişim sorununun giderilmesini istediği de tespit edilmiştir. Bu noktada okul yöneticilerinin öğretmenler arasındaki iletişim sorunlarına çözüm üretme noktasında yönlendirici ve rehber olmasının gerekliliği ve önemi göz ardı edilmemelidir.

Öğrencilerin BT öğretmenlerinden isteklerinin neler olduğuyla ilgili BT öğretmenlerinden elde edilen bulgular arasında; ders notu olmayışı nedeniyle ders işlemek yerine serbest kalarak bilgisayarda oyun oynamak, İnternet'te gezinmek gibi isteklerinin olduğu, ders dışında ise; İnternet'ten ödev araştırma ve bu noktada BT öğretmenin kendilerine yardımcı olmaları ya da kişisel bilgisayarlarında oluşan sorunlara çözüm üretmeleri gibi isteklerinin olduğu saptanmıştır. Bu noktada BT öğretmenlerinin öğrencilere yardım etme konusunda yönlendirici ve rehber olma rolünün önemine dikkat çekilmelidir.

BT öğretmenlerinden ders dışındaki beklentilerin muhtemel nedenlerinin neler olduğuna da araştırmada ulaşılmaya çalışılmıştır. Buna göre; BT öğretmenlerinin yarısının, yöneticilerin ve diğer branş öğretmenlerinin de üçte birinin; gerek yöneticilerin gerek diğer branş öğretmenlerinin gerekse memurların aldıkları hizmet içi eğitimlerin niteliğindeki veya niceliğindeki eksikliğin, gidilen bilgisayar kurslarında da çok basit düzeyde bilgi verilisinin, yöneticilerin ve diğer branş öğretmenlerinin küçük bir kısmının üniversitede alınan bilgisayar dersinin saatinin ve içeriğinin yeterli olmayışının, gerektiği şekilde bu dersin işlenmeyişi isteklerin nedenleri arasında olduğu saptanmıştır. Bu bulgular Çağıltay vd (2001)'nin hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin aldıkları eğitimden çok fazla memnun kalmadıkları, bunun sebebinin alınan hizmet içi eğitim sürecinde yeterince uygulama yapılmaması olduğu, ayrıca öğretmenlerin okullarında bilgisayarları ders programı ile bütünleştirebilmeleri noktasında problem yaşadıkları, bu problemlerin öğretmenlerin birçoğunun okullarda teknolojinin kullanımı konusuna yabancı olmalarından kaynaklandığı bulgularıyla kuvvetle örtüşmektedir. Bunun yanı sıra Karal ve Berigel (2006) ile İşman (2001)'in yaptıkları çalışmalardan elde edilen elde edilen öğretmenlerin öğrenmeyi güdüleyen ve artıran yeni eğitim teknolojilerini eğitim-öğretim faaliyetlerinde istenilen düzeyde etkin olarak kullanamadıkları bulgularıyla paralellik göstermektedir. Diğer taraftan Kurbanoglu ve Akkoyunlu (2002)'nin yılında öğretmen adaylarına bilgi okuryazarlığı becerileri kazandırmak için hazırlanan programının etkililiğini, öğretmen adaylarının bilgisayar öz yeterlik algılarını tespit etmek amacıyla yaptıkları çalışmadan elde edilen öğretmen adaylarının bilgisayar öz yeterlik algılarının düşük olduğu sonuçlarıyla da bağdaşmaktadır.

Bu bağlamda YÖK'ün 1998 yılında eğitim fakültelerinin yeniden düzenlenmesi projesi kapsamında çağın gerektirdiği yetkinlikte bireyler yetiştirecek öğretmen adaylarının öğretim ortamlarının bir parçası haine gelen eğitim teknolojileri okuryazarı olmalarını ve bu teknolojileri öğretim ortamlarıyla bütünleştirmelerini sağlamak amacıyla BT ile ilgili dersler verilmeye başlanmış olması bu konudaki öğretmen yetersizliklerinin giderilmesi için önemli bir adım olarak görülebilir (YÖK 1998). Bunun yanı sıra ISTE, öğretmenler için uluslar arası eğitim teknolojileri standartları ve performans göstergeleri

belirlerken öğretmenlerde bulunması gereken beceriler arasında teknolojinin eğitimde etkin kullanımını sağlamak amacıyla BT becerilerine de yer vermiştir (ISTE 2008). Bu nedenle verilen hizmet içi eğitimlerin, sertifika kurslarının ve en önemlisi de lisans eğitimlerinin; bilgisayar ve eğitim teknolojileri okuryazarlığını ve eğitim teknolojileri araçlarının öğretim ortamlarıyla nasıl etkili ve verimli şekilde bütünleştirilebileceğini en iyi şekilde bireylere kazandıracak nitelikte eğitim vermeleri gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu noktada Çelik ve Bindak (2005); öğretmenlerin bilgisayarla daha erken tanıştırılmaları onların bilgisayara yönelik olumlu tutum geliştirmelerini sağlayacağını ifade etmişlerdir. Ayrıca Özkütük ve Orgun (2001)'un eğitim teknolojilerinin kullanımıyla ilgili yaptıkları çalışmada da, öğretmen adaylarını yetiştiren Eğitim Fakülteleri'nin eğitim teknolojilerinin kullanımının yaygınlaştırılmasında etkin rol oynaması ve öğretmen adaylarının mesleğe başladıklarında eğitim teknolojilerini etkin bir şekilde uygulayabilme durumuna gelmeleri için programlarını zenginleştirme yoluna gitmesi gerektiği belirtilmiştir.

BT öğretmenlerinin küçük bir kısmının, yöneticilerin ve diğer branş öğretmenlerinin ise dörtte birinin; gerek bazı yöneticilerin gerekse diğer branş öğretmenlerinden bazılarının bilgisayar okuryazarı olmamasının, yöneticilerin, diğer branş öğretmenlerinin ve memurların teknolojiye karşı ilgisizliklerinin, BT öğretmenlerinin, yöneticilerin ve diğer branş öğretmenlerinin küçük bir kısmının hizmet yılı fazla olan öğretmenlerin bilgisayara karşı olumsuz tutumunun isteklerin nedenleri arasında olduğu da tespit edilmiştir. Bu bulgular Karslı vd (2001)'nin yaptıkları çalışmadan elde edilen yöneticilerin ve öğretmenlerin azımsanamayacak bir kısmının bilgisayar kullanmayı bilmediği, Aşan (2003)'in yaptığı çalışmasından elde edilen birçok öğretmenin bilgisayar kullanıcısı olmadığı ya da çok düşük düzeyde olduğu, öğretmenlerin eğitim ortamlarında teknolojinin uygulanması için temel kavramlar ile ilgili bilgi ve beceri eksikliğinin olduğu, Deniz (2005)'in yaptığı çalışmadan elde edilen 21 yıl ve üzerinde hizmet süresi olan öğretmenlerin daha olumsuz bilgisayar tutumuna ve daha yüksek bilgisayar kaygısına sahip oldukları, Cüre ve Özderer (2008)'in yaptıkları araştırmadan elde edilen öğretmenlerin BT uygulamaları konusunda önemli eksiklerinin olduğu bulgularıyla örtüşmektedir. Bu araştırma bulgularının; eğitim fakülteleri ve MEB

hizmet içi eğitimlerde uygulanan bilgisayar dersi öğretim programlarının içerik açısından yeniden düzenlenmesi gerekliliğini vurgular nitelikte olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Buna karşın Özçelik (2006)'ın yaptığı çalışmadan elde edilen öğretmenlerin bilgisayar özyeterlik düzeylerinin orta seviyede olduğu, Alacapınar (2007)'ın yaptığı çalışmadan elde edilen öğretmen ve öğrencilerin bilgisayara karşı olumlu bir ilgi geliştirdikleri Helvacı (2007)'nın çalışmasından elde edilen okul yöneticilerinin, teknolojiyi benimseme, teknolojik gelişmelerden haberdar olma, teknolojiyi izleme, İnternet'ten yararlanma, teknolojiyi kullanma, teknolojiye karşı karamsar olmama boyutlarında olumlu tutumlar içinde olduğu bulgularıyla örtüşmemektedir.

Yapılan çalışmalardan elde edilen bulgular incelendiğinde 2000'li yılların başlarında bilgisayara olan düşük ilgi ve tutumun 2000'li yılların sonuna doğru kısmen yükseldiği sonucunu doğurmaktadır. Diğer taraftan Özan ve Erten (2005)'e göre; öğretmenlerin bilgisayar kullanmaya karşı olumlu tutum sergilemelerinin, eğitim ortamlarında teknolojinin kullanılması ve böylece öğretimin daha etkili olabilmesi açısından önemli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca teknolojik yeniliklerin öğretme-öğrenme süreçleriyle yeterli düzeyde bütünleştirilememesinin en önemli nedenini, eğitim fakültelerinde teknoloji destekli eğitim için yeterli sayı ve nitelikte derslerin olmamasının ve öğretmen adaylarının sınırlı bilgilerle bu kurumlardan mezun olmalarının oluşturduğunu belirten Gündüz ve Odabaşı (2004) da; bir toplumun gelişerek bilgi toplumu olabilmesinde en büyük etkenin, eğitim sistemi içerisindeki öğretmenlerin olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca Öğretmenlerin gelecek nesli nitelikli yetiştirebilmeleri için kendilerinin de nitelikli olarak yetişmeleri gerektiğini vurgulamışlardır.

Ayrıca BT öğretmenlerinin çoğunluğunun, yönetici ve diğer branş öğretmenlerinin ise küçük bir kısmının okullardaki donanım ve yazılımdan anlayan personel eksikliğinin BT öğretmenlerinden beklentilerin muhtemel nedenleri arasında yer aldığını, BT öğretmenin teknik servis elemanı, memur, teknolojiyle ilgili her şeyden anlayan ve sorumlu bir kişi olarak görülmelerinin onlardan istek ve beklentilerde önemli bir etken

olduğunu düşündükleri bulgularına da ulaşılmıştır. Bu bulgular Özoğul (2006)'un yaptığı çalışmadan elde edilen bilgisayar öğretmenlerinin teknik alanda karşılaştıkları en büyük sorunun, bilgisayar laboratuvarındaki bilgisayarların sık sık arızalanması olduğu, bu nedenle çok yoruldukları bulgusuyla uyuşmaktadır. Diğer taraftan Özoğul'un aynı çalışmasında ulaştığı sonuca paralel olarak bu araştırmada gerek BT öğretmenleri, gerek yöneticiler gerekse diğer branş öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun bilgisayarın bulunduğu her yerde teknik elemanın şart olduğunu, bu nedenle de okullarda BT öğretmenine yardımcı olacak bir teknik elemanın olması gerektiğini savundukları sonucu da çıkarılmıştır. Orhan ve Akkoyunlu'nun 2003 yılında eğitici bilgisayar formatör öğretmenlerinin uygulamada karşılaştıkları sorunları belirlemek için yaptıkları çalışmadan elde edilen okullarda birden fazla formatör öğretmene ya da formatör öğretmenin yanı sıra teknik elemanlara da ihtiyaç duyulduğu bulgusuyla örtüşmektedir.

BT öğretmenlerinden beklentilerin sebeplerinden birinin de BT öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun onların görev alanlarının tam olarak bilinmemesi olduğunu, BT öğretmenleri ile formatör öğretmenlerin görev alanlarının birbirine karıştırıldığını düşündükleri diğer önemli bulgulardır. Bu durum EĞİTEK'in 2001 yılında yayınladığı bilgi teknolojileri kullanımı konulu genelgede de; özellikle okul yöneticilerinin formatör öğretmenlerin görev, yetki ve sorumluluk alanları ile bilgisayar öğretmenlerinin görev yetki ve sorumluluk alanlarının birbirine karıştırılmaması, bilgisayar öğretmenlerine verilmesi gereken görevlerin formatör öğretmenlere verilmemesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca formatör öğretmenlerin ve bilgisayar öğretmenlerinin görevlerini gereken şekilde yerine getirebilmeleri için bilgisayar dersleri ve laboratuvarları dışında görevlendirilmemesine özen göstermesi gerektiği de vurgulanmıştır (EĞİTEK 2001).

Araştırmada BT öğretmenlerinin; gerek yöneticilerin, gerek diğer branş öğretmenlerinin gerekse memurların kendilerinden istek ve beklentilerine bakış açılarının farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre; BT öğretmenlerinin yarısı kendilerinden istenen ve beklenen işlerin bir çoğunu yapma gibi bir görevlerinin olmadığını, üçte birinin ise;

BT öğretmenlerinin görevleri olmasa bile BT konusunda bilgileri olduğu takdirde isteyenlere yardım etmeleri gerektiği ve bunun insani bir görev olduğunu düşündükleri bulgularına da ulaşılmıştır. Bu durum sadece BT öğretmenlerinin değil BT ile ilgili bir konu hakkında bilgisi olan herkesin ihtiyacı olanlara yardım etmelerinin bireyler arasındaki yardımlaşma ve dayanışmaya dayalı insani ilişkileri olumlu yönde etkileneceği sonucunu doğurmaktadır.

5.4. Alınan Eğitimle Üstlenilen Rollerin Karşılaştırılması (AS – 3)

Araştırmada BT öğretmenlerinin aldıkları eğitim ile okullarında üstlendikleri görev ve sorumluluklar arasındaki benzerlik ya da farklılık olup olmadığı da incelenmiştir. BT öğretmenlerinin görüşlerinden elde edilen bulgulara göre BT öğretmenlerinin tamamının aldıkları eğitimin; daha çok ders içi etkinlikler için yeterli düzeyde olduğunu belirttikleri saptanmıştır. Bu bulgu Seferoğlu (2007)'nin yaptığı çalışmadan elde edilen BÖTE bölümü bölüm mezunu bilgisayar öğretmenlerinin dersin içeriğini aktaracak bilgi ve becerilere üst düzeyde sahip oldukları sonucuyla örtüşmektedir. Buna karşın BT öğretmenlerinin tamamının aldıkları eğitimin, ders dışında kendilerinden beklenenleri karşılayacak yeterlikte olmadığını belirttikleri de ortaya çıkarılmıştır. Bunun yanı sıra yöneticilerin de bir kısmının BT öğretmenlerin okullardaki istek ve beklentileri karşılayabilmeleri için lisans döneminde iyi eğitim almaları gerektiğini, istek ve beklentileri yeterince karşılayamamalarının sebebinin büyük çoğunlukla üniversitede alınan eğitime bağlı olduğunu düşündükleri de ortaya çıkarılmıştır. Buna karşın BT öğretmenlerinin yarısının yönetmeliklerdeki görevleri dikkate alındığı takdirde lisans döneminde alınan eğitimin yeterli olduğunu, yöneticilerin, diğer branş öğretmenlerinin ve memurların beklentilerinin ve BT öğretmenlerine bakış açılarının değişmesi gerektiğini savundukları bulgularına da ulaşılmıştır. Bu noktada BT öğretmenlerinin MEB'deki görev tanımlarına bakıldığında ders dışında kendilerinden yapmaları beklenen işlerin görev alanlarına girmediği görülmektedir (Tebliğler Dergisi 1993). Bu bulgulara bağlı olarak BT öğretmenlerinin aldıkları eğitimle kendilerinden beklenenler arasında fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Diğer taraftan BT öğretmenlerinin bir kısmının verilen eğitimin amacını anlayamadıklarını, ilköğretim müfredatı düşünüldüğünde alınan yazılım eğitiminin çok üst düzey kaldığını, ya alınan eğitim değiştirilerek daha çok MEB müfredatına yönelik eğitim verilmesi gerektiğini ya da MEB'in; ilköğretim müfredatının alınan eğitime göre yeniden düzenlemesi gerektiğini savundukları ortaya çıkarılmıştır.

Bununla birlikte BT öğretmenlerinin tümünün lisans döneminde alınan donanım eğitiminin yetersiz olduğunu, bu nedenle de donanımsal sorunlarla ilgili isteklere yeterince cevap veremediklerini düşündükleri, BT öğretmenlerinin bir kısmının ise istekleri ve beklentileri karşılayabilmeleri için lisans döneminde bilgisayar donanımı, Office Programları, işletim sistemleri, İngilizce derslerinin ders saatinin ve niteliğinin artırılması gerektiğini düşündükleri tespit edilmiştir. Ayrıca bir kısım BT öğretmenin üniversitede ders veren öğretim üyelerinin daha donanımlı olması gerektiğini ve kendilerini sürekli güncellemeleri gerektiğini savundukları da ortaya çıkarılmıştır. Bunun yanı sıra BT öğretmenlerinin bir kısmının; lisans dönemindeki eğitimde verilen ama verilmesinin gereksiz olduğunu, ya da ders saatinin azaltılması gerektiğini düşündükleri dersler olduğunu ve bu derslerin alan dışı dersler ile programlama dili dersleri olduğunu belirttikleri de saptanmıştır. Diğer taraftan lisans eğitiminde bilişim teknolojileri gibi geniş bir alanda her şeyin öğretilmesinin mümkün olmadığını, mezun olunduktan sonra da kişinin kendisini geliştirmesi gerektiğini düşünen BT öğretmenlerinin de olduğu tespit edilmiştir. Bu durum BT alanının sürekli değişen ve gelişen bir alan olması nedeniyle yeniliklerin takip edilmesi gerekliliğiyle açıklanabilir.

Araştırmada BT öğretmenlerinin gelecekte üstlenebilecekleri görevler ve BÖTE'lerin geleceği ile ilgili bulgulara da ulaşılmıştır. BT öğretmenlerinin görüşlerinden elde edilen bulgulara göre BT öğretmenlerinin yarısının; bulunulan çağın bilgisayar çağı olması ve artık BDE'nin daha da önem kazanması nedeniyle kendilerinin gelecekte daha da önemli konumda olacaklarını, bir kısmının; BT dersinin gelecekte amaç olmaktan çıkacağını ve buna bağlı olarak da BT öğretmenlerinin bilgisayar kullanımı konusunda bir aracı olacağını, üçte birinin; diğer derslerin BDE ile işlenmesi için materyal hazırlamak, öğretmenlere yardım etmek, bilgisayar okuryazarlığı az olan

öğretmenlere kurslar açmak olacağını, bir kısmının; BT öğretmenleri branşlarının geleceğinden çok umutlu olmadıklarını, çünkü bilgisayar okuryazarlığının son yıllarda çok hızlı bir şekilde arttığını bu nedenle BT derslerine gelecekte gerek kalmayacağını ve BT öğretmenlerinin okullarda öğretmenlik görevlerini icra etmekten çok teknik servis elemanı olarak görev yapacağını, buna karşın küçük bir kısmının ise; gelecekte bütün öğrencilerin temel bilgisayar okuryazarlığının olacağını, bu nedenle de BT dersinde temel bilgiler yerine daha çok üst düzey bir eğitim verileceğini düşündüğü ortaya çıkarılmıştır. Bu bulgular incelendiğinde BT öğretmenlerinin; kendi branşlarının geleceği hakkında kesin ifadelerle söz etmedikleri ve fikir ayrılıkları olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu durum YÖK'ün BÖTE bölümlerini kurma amacının ve MEB'in BT öğretmenlerini okullara atama amacının BT öğretmenleri tarafından tam anlaşılamadığı, bunun yanı sıra YÖK'ün BÖTE bölümü öğrencilerine, MEB'in ise BT öğretmenlerine gelecek garantisi vermediği, onlara bu konuda bilgilendirme yapmadığı sonucuna bağlanabilir.

Sonuç olarak; BT öğretmenlerinin görev alanlarının MEB tarafından belirlendiği ancak bu görev alanları dışında farklı işlerle de ilgilendikleri, BT öğretmenleri arasında dahi görev alanlarının ne olduğuna dair kesin ifadeler olmadığı ve bu konuda fikir ayrılıklarına düştükleri, okul yöneticileri, öğretmenler, memurlar ve öğrencilerin her birinin BT öğretmenlerinden ders dışında farklı isteklerinin olduğu, bu istekleri yerine getirme noktasında BT öğretmenin ve formatör öğretmenin görev alanlarının birbirine karıştırıldığı, bir okulda eğitim öğretimin aksamaması için teknolojik araçların bakım ve onarımından sorumlu personellerin ya da teknik servis elemanlarının olması gerektiği, gerek yöneticilere gerek öğretmenlere gerekse memurlara bilgisayar okuryazarlığının en iyi şekilde kazandırılması ve öğretmenlerin eğitim teknolojileri araçlarını eğitim ortamlarıyla bütünleştirmelerini sağlamak için hem hizmet öncesi hem de hizmet içi eğitimlerin nitelikli olarak verilmesi gerektiği, BT öğretmenleriyle formatör öğretmenlerin görev alanlarının gerek BT öğretmenlerine gerekse yöneticilere, diğer branş öğretmenlerine ve memurlara iyi kavratılabilmek için seminerler verilmesi gerektiği, BT öğretmenlerinin aldıkları eğitimle görev yaptıkları okullarda kendilerinden beklenenler arasında farklar olduğu ve bu nedenle BÖTE bölümlerinin

öğretim programının BT öğretmenlerinin görev alanlarıyla uygunluğunun tartışılması gerektiği, buna bağlı olarak hem YÖK'ün BÖTE öğretim programında hem de MEB'in ilköğretim programında işbirliği içerisinde iyileştirmeler yapmaları gerektiği ortaya çıkmıştır.

5.5. Öneriler

Bu araştırma, daha önceki bazı araştırmalarda da vurgulandığı gibi aşağıdaki hususların ilgili taraflarca dikkate alınmasını önermektedir.

5.5.1. Uygulamaya yönelik öneriler

1. Türkiye Bilişim Şurası 2002 Taslak Raporu'nda da belirtildiği gibi; 8 yıllık eğitimden mezun olan tüm öğrencilerimizi BT okuryazarı olarak kullanabilecek bilgilerle donatmalıyız.
2. Özoğul (2006)'un da önerdiği gibi; BT öğretmenlerinin başta donanım ile ilgili olmak üzere öğretim, yönetim ve kişisel alanlarda karşılaştıkları sorunlar göz önüne alınarak ilgili fakültelerin ders içerikleri güncellenmelidir.
3. BT dersleri seçmeli ders kapsamından çıkarılarak tekrar zorunlu ders yapılmalı ve öğrencilerin ölçme değerlendirme sonuçlarını somutlaştırmak amacıyla ders notu olmalıdır.
4. BT öğretmeni ve formatör gibi, öğretmenin görev tanımı netleştirilerek, görev ve sorumluluklarının neler olduğu tam olarak belirlenmelidir.
5. Gökteş vd (2009)'nın da vurguladığı gibi; BT öğretmenlerine alandaki yeniliklere yönelik hizmet içi eğitimler verilmeli, böylece BT öğretmenlerinin BT alanındaki bilgi ve uygulama eksiklikleri giderilmelidir.
6. Özoğul (2006)'un da önerdiği gibi; BT öğretmen adaylarına kalabalık sınıflarda öğretim, bilgisayar laboratuvarında öğretim ve sınıf yönetimi konularında uygulamaya yönelik daha fazla eğitim verilmelidir.

7. Orhan ve Akkoyunlu (2003)'nın da önerdiği gibi; öğretim süreci boyunca, karşılaşılan teknik sorunların daha aza indirilebilmesi için bilgisayar laboratuvarlarının teknik bakımlarının sık aralıklarla ve belli periyotlarla yapılması gerekmektedir.
8. Dirisağlık (2007) 'ın da önerdiği gibi; BT sınıflarındaki bilgisayarların donanım ve yazılımlarında karşılaşılan sorunların hızlı bir biçimde giderilmesi açısından özellikle büyük okullardaki bilgisayar formatör öğretmenlerine destek verecek teknik personel görevlendirilebilir. Bu amaçla bilgisayar alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencilerinin bilgi teknolojisi sınıflarında staj yapmaları, çalışmaları sağlanabilir.
9. Bilgisayar laboratuvarındaki bilgisayarların günün teknolojisine göre yenilenmesi gerekmektedir.
10. MEB'in BT derslerine yönelik hazırladığı programla YÖK'ün BÖTE öğretim programı arasında paralellik sağlanmalıdır. Buna bağlı olarak MEB ile üniversitelerin ilgili fakülteleri arasında işbirliği yapılmalıdır.
11. Türkiye Bilişim Şurası 2002 Taslak Raporu'nda da belirtildiği gibi BT hakkında farkındalık yaratılması için çalışmalar yapılmalıdır.
12. Balcı (2002), Çelik ve Bindak (2005) ile Özçelik (2006)'in de önerdikleri gibi; eğitim sistemimizde bilişim teknolojilerinin etkin kullanımı için öncelikle her öğretmen ve öğretmen adayının teknoloji okur-yazarı yapılması gerekmektedir. Bu nedenle BT kullanımı öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarında mutlaka yaygınlaştırılmalı ve geliştirilmelidir. Bu kapsamda BT ve öğretim yöntemleri ve materyal geliştirme derslerinin eksikleri göz önünde bulundurularak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.
13. Çağıltay vd (2001), Kabakçı ve Odabaşı (2007), Göktaş vd (2008) ile Cüre ve Özden (2008)'in de önerdikleri gibi; MEB tarafından öğretmenlere BT'yi sınıfta nasıl kullanacakları ve derslerine nasıl entegre edebilecekleri konusunda hizmet içi eğitimler verilmeli ve bu hizmet içi eğitimler içerisinde somut örnekler sunularak öğretmenlerin desteklenmesi gerekmektedir.
14. Akpınar (2003) ve Özçelik (2006)'in de önerdikleri gibi; idari ve öğretim maksatlı işe koşulması ayrıntılarıyla öğretmenlere öğretilmeli, bunun için de öğretmenlerin ve yöneticilerin bilgisayar öz yeterlik algılarını artırmak için hizmet içi eğitim kurslarında teorik bilgilerle birlikte yeterince uygulama yaptırılmalı, Çelikten (2002)'in de önerdiği gibi; üniversitelerle iş birliği yapılarak uzun süreli eğitimden geçirilerek sertifika almaları sağlanmalıdır.

15. Akpınar (2003)'ın da önerdiği gibi; hizmet içi eğitim etkinliklerini konularında yetkin uzmanlar yürütmelidir.

16. Deniz(2005)'in de önerdiği gibi; hizmet yılı fazla olan öğretmenlere, bilgisayara yönelik tutumlarının geliştirilmesi için özel bir ilgi/destek verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

17. Kabakçı vd (2008)'nın da önerdiği gibi; uygulamada BT alanında daha az sorun yaşanması için program geliştirme çalışmaları kapsamında MEB ve üniversiteler arasındaki işbirliği ve iletişim sağlanmalıdır.

5.5.2. Yapılacak araştırmalara yönelik öneriler

1. BT öğretmenleri ile formatör öğretmenlerin görev tanımları görevleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar daha geniş bir örneklem grubu ile kapsamlı olarak incelenebilir.
2. İlköğretim BT dersinin seçmeli ders oluşunun BT öğretmenleri açısından olumlu ve olumsuz yönlerinin neler olduğu daha geniş örneklem grubuyla incelenebilir.
3. BÖTE bölümü eğitim programları ile MEB'in müfredat programlarının birbirleriyle uyumluluğu kapsamlı olarak incelenebilir.
4. Yöneticilerin ve diğer branş öğretmenlerinin bilgisayar öz yeterlik algıları daha geniş örneklem grubuyla incelenebilir.
5. Öğretmenlerin teknolojiyi eğitim ortamlarına ne ölçüde ve ne kadar başarılı bir şekilde entegre ettikleri ayrıntılı olarak incelenebilir.

KAYNAKLAR

- AECT, 2004. The Meanings of Educational Technology. http://www.indiana.edu/~molpage/Meanings%20of%20ET_4.0.pdf (14.03.2010).
- Akbıyık, C., Seferoğlu, S., S., 2009. Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Öğrenci Beklentilerine İlişkin Görüşleri ve Derslerde Karşılaştıkları Disiplin Sorunları. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 03 (36), s.39-52.
- Akbulut, Y., 2008. Öğretmen Adaylarının Bakış Açısıyla Eğitim Fakültelerinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri Göstergelerinin Belirlenmesi, Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, Türkiye.
- Akkoyunlu, B., 1995. Bilgi Teknolojilerinin Okullarda Kullanımı ve Öğretmenlerin Rolü, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 11, 105–109.
- Akkoyunlu, B., 1996. Bilgisayar Okuryazarlığı Yeterlilikleri ile Mevcut Ders Programları'nın Kaynaştırılmasının Öğrenci Başarı ve Tutumlarına Etkisi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12, 127-134,
- Akkoyunlu, B., Kurbanoglu, S., 2003. Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlığı ve Bilgisayar Özyeterlik Algıları Üzerine Bir Çalışma. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24, 1-10.
- Akpınar, Y., 2003. Öğretmenlerin Yeni Bilgi Teknolojileri Kullanımında Yükseköğretimin Etkisi: İstanbul Okulları Örneği. The Turkish Online Journal of Educational Technology, 2 (2), <http://www.tojet.net/articles/2211.htm> (29.03.2008).
- Akpınar, Y., 2004. Eğitim Teknolojisiyle İlgili Öğrenmeyi Etkileyebilecek Bazı Etmenlere Karşı Öğretmen Yaklaşımları. The Turkish Online Journal of Educational Technology, 3 (3), <http://www.tojet.net/articles/3315.htm> (02.11.2009).
- Alacapınar, F.,G., 2007. Bilgisayara Karşı Öğrenci ve Öğretmen İlgileri, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7 (1), s.98-111.
- Altun, E., Ateş, A., 2008. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmen Adaylarının Sorunları ve Geleceğe Yönelik Kaygıları. Elementary Education Online, 7(3), 680-692, <http://ilkogretim-online.org.tr> (10.10.2009).
- Aşkar, P., 2003. Eğitimde Teknoloji Kullanımı, ders notu, http://www.bto305-hacettepe.edu.tr/2003guz/teknolojiler/egitimde_tek_kullanimi.pdf (15.03.2009).
- AB Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü, 2001. Eğitim Sistemlerinin Gelecekteki Somut Hedefleri. Komisyon Raporu, Brüksel, http://projeler.meb.gov.tr/pkml/index.-php?option=com_content&view=category&id=38&Itemid=78 (25.03.2009).
- Avrupa Birliği Konseyi, 2001. E-Avrupa ve Eylem Planı, <http://www.abmankara.gov.tr/-ab/docs/eAvrupa%2BEylemPlani.pdf> (15.03.2009).
- Avrupa Komisyonu, 2009. Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications. http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/principles_en.pdf (02.11.2009).
- Aziz, A., 2008. Sosyal Bilimlerde araştırma Yöntemleri ve Teknikleri. Nobel Yayın Dağıtım, 4. Baskı, Ankara, Türkiye.
- Balcı, B., 2002. Öğretmen Yetiştirmede Teknoloji Kullanımı. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Ankara.

- Bektaş, C., Semerci, Ç., 2008. İlköğretim Okullarında Bilgisayar Derslerine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Elazığ İli Örneği). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18 (1), 195-210.
- Çağıltay, K., Çakıroğlu, J., Çağıltay, N., ve Çakıroğlu, E., 2001. Öğretimde Bilgisayar Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21 s.19-28.
- Çelik, C., H., Bindak R., 2005. İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6 (10), s. 27- 38.
- Çelikten, M. 2002. Okul Müdürlerinin Bilgisayar Kullanma Becerileri. Milli Eğitim Dergisi, (155-156).
- Creswell, J., W., 1998. Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Traditions, Sage Publications, 402 p, California, USA.
- Cüre, F., Özden, N., 2008. Öğretmenlerin Bilgi Ve İletişim Teknolojileri (BİT) Uygulama Başarıları ve BİT'e Yönelik Tutumları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 34, s.41-53.
- Demiraslan, Y., Usluel, K.,Y., 2005. Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Öğrenme Öğretme Sürecine Entegrasyonunda Öğretmenlerin Durumu. The Turkish Online Journal of Educational Technology, 4(3), <http://www.tojet.net/articles/4315.doc> (02.11.2009).
- Demirel, Ö., Seferoğlu S.ve Yağcı E., 2001. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Pegem Yayıncılık, s. 115, Ankara
- Deniz, L., 2005. İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf ve Alan Öğretmenlerinin Bilgisayar Tutumları. The Turkish Online Journal of Educational Technology, 4(4), <http://www.tojet.net/articles/4422.htm> (29.03.2008).
- Dirisağlık,2007.Bilgisayar Formatör Öğretmenlerinin Bilgi Teknolojisi Sınıflarına İlişkin Görüşleri: Eskişehir İli Örneği.Yüksek Lisans Tezi,Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Dünya Bankası, 1998. World Bank Supports Basic Education Program in Turkey. Washington, <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/PROJECTS/0,-contentMDK:20015244~menuPK:64282137~pagePK:41367~piPK:279616~theSitePK:40941,00.html> (15.03.2009).
- Dünya Bankası, 2009. Temel Eğitim Projesi 2. Aşama. <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/TURKEYINTURKISHEXTN/0,-contentMDK:20815988~pagePK:141137~piPK:141127~theSitePK:455688,00.html> (15.03.2009).
- EĞİTEK, (2001). Bakanlığımızca Bilgisayar Laboratuvarı Kurulan Okullarda Görev Yapan Müdür, Müdür Yardımcıları, Formatör Öğretmenler, Bilgisayar Öğretmenleri ve Branş Öğretmenlerinin Bilgisayar Laboratuvarına İlişkin Görev Talimatı. 53 sayılı genelge, http://akdagmadeni.meb.gov.tr/uploadfile/bilisim-/2001-53_sayili_genelge.doc (29.03.2009).
- EĞİTEK, 2005. Microsoft Eğitimde İşbirliği Protokolü Uygulama Alanı 2005/87 sayılı Genelgesi, http://mevzuat.meb.gov.tr/html/13508_0.html (29.03.2009).
- EĞİTEK, 2007. Okullara Bilgisayar formatör öğretmen görevlendirilmesi, http://www.turkegitimsen.org.tr/lmevzuatpdf/bilg_form_ogrt_gorv_bakan%20onay.pdf (01.01.2010).

- Erkan Yaman, E., Hamedoğlu, M., A. 2001. Bilgisayarlı Öğretim. 1. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı, Sakarya, Türkiye.
- Eroğlu, E., 2001. Eğitim Teknolojisinin Tarihi Gelişimi, 1. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı, Sakarya, Türkiye.
- Erözkan, A., Ekiz, D., Bozkurt, E., İnanç, H., Gelen, İ., Taşlı, İ., Gündoğdu, K., Deniz, L., Yiğit, N., ve Çakıcı, Y., 2007. Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Lisans Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, Türkiye.
- Göktaş, Y., Yıldırım, Z., Yıldırım, S., 2008. Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Eğitim Fakültelerindeki Durumu: Dekanların Görüşleri. Eğitim ve Bilim, 33(149).
- Göktaş, Y., Yıldırım, Z., Yıldırım, S., 2008. The Keys for ICT Integration in K-12 Education: Teachers' Perceptions and Usage. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 34, s.127-139.
- Göktaş, Y., Yıldırım, Z., Yıldırım, S., 2009. Investigation of K-12 Teachers' ICT Competences and the Contributing Factors in Acquiring These Competences. The New Educational Review, 17(1), s.276-294.
- Gündüz, Ş., Odabaşı, F., H., 2004. Bilgi Çağında Öğretmen Adaylarının Eğitiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin Önemi. The Turkish Online Journal of Educational Technology, 3 (1), <http://www.tojet.net/-articles/317.doc> (15.03.2009).
- Helvacı, A., M., 2008. Okul Yöneticilerinin Teknolojiye Karşı Tutumlarının İncelenmesi (Uşak İli Örneği). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 41(1), s.115-133.
- ISTE, 2008. National Educational Technology Standards (NETS•A) and Performance Indicators for Administrators. http://www.iste.org/Content/NavigationMenu/-NETS/ForAdministrators/2009Standards/NETS-A_2009.pdf (09.11.2009).
- ISTE, 2008. National Educational Technology Standards (NETS•T) and Performance Indicators for Teachers. http://www.iste.org/Content/NavigationMenu/-NETS/ForTeachers/2008Standards/NETS_T_Standards_Final.pdf (09.11.2009).
- ISTE, 2009. <http://www.iste.org> (15.03.2009).
- İşman, A., 2001. Sakarya İli Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojileri Yönündeki Yeterlilikleri. 1. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı, s.9-40, Sakarya, Türkiye.
- Kabakçı, I., Kurt, A., A., Yıldırım, Y., 2008. Bilgisayar Öğretmenlerinin Seçmeli Bilişim Teknolojileri Öğretim Programının Uygunluğuna İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi. 8. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı, s.518-526, Eskişehir, Türkiye.
- Kabakçı, I., Odabaşı, F., H. 2007a. Bilgisayar Öğretmenlerinin İlk Çalışma Yıllarına Yönelik Mesleki Gelişim Etkinliği. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu, Bakü, Azerbaycan..
- Kabakçı, I., Odabaşı, F., H. 2007b. Öğretmenlerin Mesleki Gelişimlerinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu, Bakü, Azerbaycan.
- Karal, H., Berigel, M., 2006. Eğitim Fakültelerinin Öğretmenlerin Teknolojiyi Eğitimde Etkin Olarak Kullanabilme Yeterlilikleri Üzerine Etkileri ve Çözüm Önerileri. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2(32) s. 60-66.

- Karasar, Ş., 2004. Eğitimde Yeni İletişim Teknolojileri İnternet ve Sanal Yüksek Eğitim. The Turkish Online Journal of Educational Technology, 3 (4), <http://www.tojet.net/articles/3416.htm> (15.03.2009).
- Karlı, M., D., Gündüz, H., B., Titrek, O., Hamedoğlu ve M., A., 2001. Eğitim Yöneticileri ve Öğretmenlerin Bilişim Teknolojilerin Kullanma Düzeyleri ve Bilişim Teknolojilerinden Yararlanmalarını Engelleyen Nedenler. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Sakarya, Türkiye.
- Kazu, İ., Y., Yavuzalp, N., 2008a. Öğretim Yazılımlarının Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri. Eğitim ve Bilim, 33(150), s.110-126
- Kazu, İ., Y., Yavuzalp, N., 2008b. An Analysis of the Primary School Teachers' Usage of Instructional Software. International Journal of Emerging Technologies in Learning), 3(1), s.45-53.
- Keser, H., Bayır, Ş., 2007. Bilgisayar Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Öğretmenliği Özel Alan Yeterliklerine İlişkin Görüşleri. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu, s.182 – 187, Bakü, Azerbaycan.
- Kılıçer, K., Odabaşı, F. ,H., 2006. Bilgisayar Öğretmenliği: Etik Bunun Neresinde? 6th International Educational Technology Conference Gazimagusa, 2, s.1124-1129, KKTC.
- Kızılkaya, G., Usluel, Y., K., 2007. Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi ve BİT Entegrasyonunun Sürdürülebilirliğinin Sağlanması, Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu, s.482-486, Bakü, Azerbaycan.
- Kocasaraç, H., 2003. Bilgisayarların Öğretim Alanında Kullanımına İlişkin Öğretmen Yeterlilikleri. The Turkish Online Journal of Educational Technology, 2 (3), <http://www.tojet.net/articles/2310.htm> (29.03.2008).
- Kurbanoğlu, S., Akkoyunlu, B., 2002. Öğretmen Adaylarına Uygulanan Bilgi Okuryazarlığı Programının Etkililiği ve Bilgi Okuryazarlığı Becerileri ile Bilgisayar Özyeterlik Algısı Arasındaki İlişki. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22, 98-105.
- Lever, D., Judy, J., McDonald, B., and Mizell, A., P., 2003. Teaching and Learning with Technology. Pearson Education, pp. 5, Boston.
- Long, L., Long N., 1997. Introduction to Computers & Information Systems, Prentice Hall International, s.9.
- MEB, 1993. Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Örgün ve Yaygın Eğitim Kurumlarında Bilgisayar Laboratuvarı. Kurulması ve İşletilmesi ile Bilgisayar ve Bilgisayar Koordinatör Öğretmenlerinin Görevleri Hakkındaki Yönerge. Tebliğler Dergisi, 1993/2378, [http://celikhan.meb.gov.tr/bt%20sinifi/15%20MART%201993-%202378\(Y%C3%96NERGE\)](http://celikhan.meb.gov.tr/bt%20sinifi/15%20MART%201993-%202378(Y%C3%96NERGE)) (15.03.2009).
- MEB, 1998. İlköğretim Okulları Seçmeli Bilgisayar Dersi 1-2-3-4-5 Öğretim Programı. Tebliğler Dergisi, 1998/2492, [http://okulweb.meb.gov.tr/25/18/965707/calisma-%20dosyas%C4%B1/18\(Bilgisayar%20M%C3%BCfredat%C4%B1\).doc](http://okulweb.meb.gov.tr/25/18/965707/calisma-%20dosyas%C4%B1/18(Bilgisayar%20M%C3%BCfredat%C4%B1).doc) (22.11.2009).
- MEB, 2003. Eğitim Politikası Analizi. http://projeler.meb.gov.tr/pkm1/dokumanlar-18_EGITIM%20POLITIKALARI%20%202003%20OECD.pdf (25.03.2009).
- MEB, 2006. Öğretmen Yeterlikleri. Tebliğler Dergisi, 2006/2590, s.1491-1540, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/pdf/2590.pdf> (03.11.2009).

- MEB, 2007. Yeni Uygulamaya Konulan İlköğretim Kurumları Derslerine Ait Öğretim Programları ve Haftalık Ders Saatleri Çizelgesine İlişkin Hususlar. http://canakkale.meb.gov.tr/duyurular/e_okul_projesi/2007_ogrt_yili_ilkogretim_kurumlari_derslerine_iliskin_hususlar.pdf (23.11.2009).
- MEB, 2008. Bilişim Teknolojileri Formatör Öğretmenlerin Görevlendirilme ve Çalışma Esasları. http://yozgat.meb.gov.tr/dosyalar/bilgisayar/calisma_esaslari.pdf (05.08.2009).
- MEB, 2009. Temel Eğitim Projesi (TEP) I. Fazı. http://projeler.meb.gov.tr/-/pkml/index.php?view=article&catid=22%3Ayaptik&id=60%3Atemel-eitim-projesi-i-faz&option=com_content&Itemid=64 (05.11.2009).
- Merriam, S., B., 1998. Qualitative Research and Case Study Applications in Education. Jossey-Bass Publications, 275 p, San Francisco, USA.
- Odabaşı, F., 1998. Bilgisayar Destekli Eğitim. Bilgisayar, Editör: Yaşar Hoşcan, Açık öğretim Fakültesi, 134-147, Eskişehir.
- Orhan, F., Akkoyunlu, B., 2003. Eğitici Bilgisayar Formatör (Master) Öğretmenlerin Profilleri ve Uygulamada Karşılaştıkları Güçlüklerle İlişkin Görüşleri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24, s.90-100
- Özan, B., M., Erten, P., 2005. Bilgi Çağında Öğretmenlerin Bilgisayar Kullanmaya İlişkin Tutumları (Elazığ İli örneği). Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi, 4(1), s:117-125.
- Özçelik, H., 2006. İlköğretimde Çalışan Öğretmenlerin bilgisayar Özyeterlikleri: Balıkesir Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Özoğul, P., 2006. Bilgisayar Öğretmenlerinin Meslek Yaşamlarında Karşılaştıkları Sorunlar: Eskişehir İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Roblyer, M., D., Edwards, J., 2000. Integrating Educational Technology into Teaching,. Upper Saddle River: Merrill, Prentice Hall International.
- Seferoğlu, S., S., 2007. İlköğretim Bilgisayar Dersi Öğretim Programı: Eleştirel Bir Bakış ve Uygulamada Yaşanan Sorunlar. Eğitim Araştırmaları Dergisi, 29, s. 99-111.
- Seferoğlu, S., S., 2008. İlköğretim Okullarında Teknoloji Kullanımı: Yaşanan Sorunlar, Gözlemler ve Çözüm Önerileri. Eğitimde Küreselleşme ve Bilişim Teknolojileri I. Uluslararası Konferansı, s.45-53, Bakü, Azerbaycan.
- Seferoğlu, S., S., 2009. İlköğretim Okullarında Teknoloji Kullanımı ve Yöneticilerin Bakış Açıları. Akademik Bilişim, Şanlıurfa.
- Seferoğlu, S., S., Akbıyık, C., 2007. Bilişim Teknolojilerinin Okullarda Kullanımı: Bilgisayar Öğretmenlerinden Beklentiler. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu, Bakü, Azerbaycan.
- Seferoğlu, S., S., Soylu, Y., 2007. İlköğretim Bilgisayar Programlarına Eleştirel Bir Bakış. Uluslar Arası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu, Bakü, Azerbaycan.
- Şahin, İ., 2001. Bilişim Teknolojileri ve Öğretim’de Alternatif Yaklaşımlar. 1st Uluslar arası Eğitim Teknolojileri Konferansı, Sakarya, Türkiye.
- TDK, 2010. <http://www.tdk.gov.tr> (20.05.2010).
- Tonta, Y., 1999. Bilgi Toplumu ve Bilgi Teknolojisi. Türk Kütüphaneciliği, Information Society and Information Technology, 13(4), s. 363-375.

- Tor, H., Erden, O., 2004. İlköğretim Öğrencilerinin Bilgi Teknolojilerinden Yararlanma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. The Turkish Online Journal of Educational Technology, 3(1), <http://www.tojet.net/articles/3116.htm> (15.03.2009).
- TTK, 2006. İlköğretim Seçmeli Bilgisayar (1–8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı, 2006/347, http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/modules.php?name=downloads&d_op=viewdownload&cid=74 (29.03.2008).
- Türkiye Bilişim Şurası, 2002. Türkiye bilişim Şurası Taslak Raporu, Ankara, <http://bilisimsurasi.org.tr/home.php?golink=sonuc> (15.03.2009).
- VAROL, N., 2002. Bilişim Teknolojilerinin Eğitim Kurumlarında Kullanımları ve Eğitimcilerin Rolü. Akademik Bilişim Konferansları, Konya, Türkiye.
- Yıldırım, A., Şimşek, H., 2006. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık, 6. baskı, Ankara, Türkiye.
- YÖK, 1998. Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi. Ankara, www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen_yetistirme-lisans/rapor.doc (15.03.2009).
- YÖK, 2006. Eğitim Fakültelerinde Uygulanacak Yeni Programlar Hakkında Açıklama. http://www.yok.gov.tr/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=3 (07.12.2009).
- YÖK, 2007. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007). http://www.yok.gov.tr/content/view/16/lang.tr_TR/ (28.12.2009).
- UNESCO, 2009. ICT in Education, <http://portal.unesco.org> (15.03.2009).

ÖZGEÇMİŞ

1983 tarihinde Erzurum’da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Erzurum’da tamamladı. 2006 yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümünden mezun oldu. Lisans eğitiminden sonra aynı dönemde yüksek lisans eğitimine devam etti. Aynı yıl Bilişim Teknolojileri Öğretmeni olarak göreve başladı. 2009 yılında Trabzon’da düzenlenen 3. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu’nda “İlköğretim Bilişim Teknolojileri (BT) Öğretmenlerinin Aldıkları Eğitimle Görev Yaptıkları Okullarda Onlara Yüklenen Görev Ve Sorumlulukların Karşılaştırılması” adlı bildiriyle danışmanı Yrd. Doç. Dr. Yüksel GÖKTAŞ’la birlikte Prof. Dr. Cevat ALKAN özel ödülünü almaya hak kazandı. Halen Bilişim Teknolojileri Öğretmenliği görevine devam etmektedir.